

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-16

Ärendenummer EXF-2025-00311

EXN 2025-06-16

Handläggare

Jonny Wigrup

Telefon: 031-3681265

E-post: jonny.wigrup@exploatering.goteborg.se

Inriktningsbeslut för stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem - Skogome inom stadsdelen Skogome

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden

1. Exploateringsnämnden godkänner inriktning för stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem - Skogome inom stadsdelen Skogome utifrån exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Exploateringsnämnden godkänner stadsutvecklingsförslagets uppskattade exploateringsutgifter om 0 kronor.

Sammanfattning

Utbudet av begravningsytor inom Göteborgs kommun närmar sig kritiska nivåer. Stadsutvecklingsförslaget intill Fridhems kyrkogård syftar till att utöka ytan som delvis kan omhänderta efterfrågan. Totalt omfattar förslaget cirka 115 hektar varav cirka 35 hektar ägs av Göteborgs kommun. Fullständigt stadsutvecklingsförslag bifogas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Sett ur ett ekonomiskt perspektiv så medför revideringen, av översiktsplan, från utredningsområde för bostadsändamål till begravningsändamål att förväntningen på framtida avkastning av marken kraftigt reducerats. Skillnaden i värde mellan pågående användning, skogsmark och föreslagen inriktning är sannolikt negativ för kommunen sett ur ett markvärdesperspektiv. Dock är behovet av tillkommande begravningsyta stort och aktuell yta är en få platser inom kommunen som bedömts lämplig att pröva och möjliggöra ändamålet inom.

Kommunen har idag både kostnader och intäkter inom pågående skogsförvaltning. Intäkter följer efter avverkning och försäljning av virke i enlighet med kommunens skogs- och förvaltningsplan. Kostnadsmassa består av OH-kostnad för personal och inhyrd entreprenör samt eventuell kapitalkostnad.

Med anledning av att begravningsrätten är i det närmaste evig kommer även ytan behöva upplåtas för ändamålet mot evigheten. Marken kan upplåtas med arrende eller tomträtt alternativt överlåtas genom ett ordinärt jordabalksförvärv/överenskommelse om fastighetsreglering. Exploateringsförvaltningen utreder för närvarande pågående avtal samt lämplig hantering för upplåtelse/ägarövertag.

Förslaget innehåller begränsat med tillkommande allmän plats och även begränsat med ordinära byggrätter vilket medför att förslagets netto är svårbedömt. Bedömningen är att projektet totala netto är i balans och eventuell tillkommande allmän plats kan bäras av Svenska Kyrkan/begravningssamfälligheten såsom exploatör ifall förslaget netto skulle vara negativt.

Kommunen bör verka för att en miljö inom föreslagen yta skapas som medför att funktionen av friluftslivet kan införlivas inom/intill föreslagna begravningsytors successiva framväxt. Således kan den framväxande ytan skapa värden som medför högre marknadsvärden på fastigheter i närområdet likt vad Delsjöområdet gjort för närliggande bostadsområden.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förslaget bedöms i nuläget inte riskera allt för stora ekologiska värden. Det finns kända naturvärden inom natur- och skogsområdet som kommer omvandlas till begravningsmark. Målsättningen enligt förslaget är att skapa ett begravningsområde med karaktär av skogskyrkogård. Med den utgångspunkten bör natur- och skogspartier kunna inordnas. Det föreslås att naturvärden inventeras i det kommande planarbetet så att hänsyn till naturvärden kan tas och inarbetas.

Risk för förorening och eventuell påverkan av grundvatten behöver utredas i samband med dagvattenutredning. Eftersom beslutet innebär att frågan ska prövas i detaljplan, görs ingen djupare bedömning i detta tidiga skede.

Miljöaspekterna behandlas endast översiktligt i detta skede. Målbilden för Göteborgs miljö- och klimatprogram är att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. Programmet fokuserar på de största utmaningarna för ett ekologiskt hållbart Göteborg och innehåller tre miljömål som handlar om naturen, klimatet och människan. Ingen av miljö- och klimatprogrammets strategier bedöms motverkas av förslaget.

Kommunen har en fastställd miljöpolicy och 12 lokala miljö kvalitetsmål som är förutsättningarna för en ekologisk hållbar utveckling. Förslaget bedöms vara förenligt med målen i detta tidiga skede.

Bedömning ur social dimension

Förslaget syftar till att göra ytan mer attraktiv för allmänheten än mot nuvarande användning. Sett ur den synvinkeln ger förslaget fördelar sett ur en social dimension.

Samverkan

Förvaltningen har bedömt att facklig samverkan inte är aktuellt i detta ärende.

Bilagor

1. Protokollsutdrag stadsbyggnadsnämnden 2025-05-20 § xx
2. Stadsbyggnadsförvaltningen tjänsteutlåtande 2025-04-24
3. Stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem inom stadsdelen Skogome
4. Lokaliseringsutredning

Protokollsutdrag skickas till

Stadsbyggnadsnämnden

Svenska kyrkan/Göteborgs begravningsamfällighet

Ärendet

Utbudet av begravningsytor inom Göteborgs kommun närmar sig kritiska nivåer. Exploateringsnämnden föreslås fatta inriktningsbeslut för stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem inom stadsdelen Fridhem med ett uppskattat projektnetto för exploateringsprojektet om 0 mnkr.

Beslutet innebär att den mark exploateringsnämnden äger utvecklas i enlighet med stadsutvecklingsförslagets inriktning och ekonomiska ramar.

Beskrivning av ärendet

Utbudet av begravningsytor inom kommunen närmar sig kritiska nivåer. Särskilt stor är bristen på plats för jordbegravningar. Som en följd av detsamma har en lokaliseringsstudie tagits fram av kommunens förvaltningar och Svenska kyrkan, Göteborgs begravningsamfällighet. I studien pekas bland annat två områden ut i anslutning till Fridhems kyrkogård som har störst potential att möta kommunens behov på 10 års sikt.

Efter studien har ett förslag tagits fram som omfattar en utökning av Fridhems kyrkogård med utgångspunkten av två markområden i direkt anslutning till kyrkogården. Markområdet ligger centralt på Hisingen mellan Tagene och Skogome. Totalt omfattar ytan som är aktuell för planläggning cirka 115 hektar varav cirka 35 hektar ägs och förvaltas av Göteborgs kommun. I ytan ingår både tillkommande och befintlig begravningsyta.

Utöver kommunens markinnehav så ägs merparten av området av Göteborgs begravningsamfällighet om cirka 75 hektar. Utöver det ingår cirka 3,5 hektar av Backa 766:668 som ägs av privatpersoner.

Skälet till att förslaget innefattar denna fastighet är till följd av områdets topografiska förutsättningar och hur blivande delområden ska kunna nås med internator på ett rimligt sätt.

I diskussion med Göteborgs begravningsamfällighet så är målsättningen för de nya begravningsmarkerna att de ska ha karaktären av skogskyrkogård. Topografi, jorddjup och övriga förutsättningar i området medför att stora delar av området kommer att bevaras som naturmark och däremellan kommer fält med gravkvarter att finnas inbäddade av skogspartier. En kommande utbyggnad kring Fridhem kommer att erfordra investeringar för Göteborgs begravningsamfällighet i bland annat utbyggnad av befintlig personalbyggnad, ekonomibyggnader för utökad maskinpark och på sikt även etablera en kompletterande kremationsanläggning.

Göteborgs begravningsamfällighet kommer att teckna planavtal med Stadsbyggnadsförvaltningen som föreslås omfatta hela planområdet. Planavtalet reglerar kostnader avseende erforderliga utredningar samt nedlagd tid hos kommunens personella resurser. Därtill kommer Göteborgs begravningsamfällighet att teckna genomförandeavtal innan ett beslut om antagande för kommande detaljplan där bland annat kostnadsmassan för tillkommande allmän plats och eventuellt markupplåtelse eller förvärv regleras.

Vilken form av upplåtelse, tomträtt eller arrende, alternativt en äganderättsövergång erfordrar en djupare utredning kring vad som är lämpligt och rimligt sett till området

storlek och storhet. Kommunen har flera längre arrendeavtal med Göteborgs begravnings-samfällighet vilka ligger förhållandevis lågt jämfört med ersättningsnivåer för övriga arrendeupplåtelser totalt sett.

Exploateringsförvaltningen är positiva till inriktningen av en skogskyrkogård, vilket kan ge området viktiga och värdefulla rekreationsytor utöver att funktionen är bredare än en traditionell begravningsplats.

Närheten till rekreation och natur är positivt för bebyggelse i anslutning till densamma vilket medför teoretiskt högre marknadsvärde på bostäder i förhållande till de som ej har motsvarande kvalitet.

Beskrivning av stadsutvecklingsförslaget

Ärendet gäller ett stadsutvecklingsförslag för ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogårds västra del, ca 8 km norr om Göteborgs centrum. Förslaget innebär att ny begravningsmark planeras för området.

Nämnden ska ta ställning till förslagets innehåll och huruvida en detaljplan ska upprättas med den inriktning som beskrivs i stadsutvecklingsförslaget.

Övergripande syfte och mål

Syfte och mål är att tillskapa ny begravningsmark i kommunen. Stadens befolkning ökar samtidigt som tillgången till begravningsmark minskar. En planering för ny gravmark har inletts tillsammans med Svenska kyrkan som resulterat i ett stadsutvecklingsförslag.

Enligt begravningslagen (SFS nr: 1990:1144) är Svenska kyrkan skyldig att erbjuda alla som önskar en begravningsplats inom den kommun man är folkbokförd inom. Det ligger samtidigt i kommunens intresse att tillhandahålla mark som är lämplig för begravning för invånarna.

En lokaliseringsstudie har tagits fram av Svenska kyrkan och staden för att gemensamt hitta lämpliga platser för nya begravningsområden. Av de lokaliseringsalternativ som studien fann var mest lämpliga för etablering av ny begravningsmark samt att utreda vidare, var "Skogome östra och västra" förstahandsalternativet. Aktuellt stadsutvecklingsförslag har utgångspunkt från dessa två markområden. Det omfattar ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogård i väster.

Förslag på utveckling av kvartersmark

Samtlig kommunal yta som ingår i förslaget avses att antingen upplåtas till, genom arrende eller tomträtt, eller överlåtas till Göteborgs begravnings-samfällighet. Skulle förvaltningens utredning peka på tomträttsupplåtelse eller ordinär överlåtelse avser förvaltningen att ta upp ett ärende om direktanvisning inför att detaljplanen startas upp. Tillkommande byggnation/byggrätter föreslås lokaliseras inom Göteborgs kyrkosamfällighets ytor.

Förslag på utveckling av allmän plats

Förslaget har ej definierat någon allmän plats inom nuvarande förslag. Omfattningen av kommande detaljplan bedöms också tydliggöra ifall ytterligare anslutning än befintlig erfordras.

Förutsättningar för genomförande

Utöver kommunens markinnehav så ägs merparten av området av Göteborgs begravningsamfällighet om cirka 75 hektar. Utöver det ingår cirka 3,5 hektar av Backa 766:668 som ägs av privatpersoner.

Skälet till att förslaget innefattar denna del är till följd av områdets topografi och hur blivande delområden ska kunna nås med intern infrastruktur på ett rimligt sätt.

För att möjliggöra markåtkomst i ett senare skede har förvaltningen föreslagit till stadsbyggnadsförvaltningen att en bestämmelse om fastighetsindelning bör finnas i kommande plankarta för att underlätta ett kommande genomförande.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innehåller begränsat till ingen volym av tillkommande allmän plats och även begränsat med ordinära byggrätter vilket medför att förslagets netto är svårbedömt. Bedömningen är att projektet totala netto är i balans och eventuell tillkommande allmän plats kan bäras av Svenska Kyrkan/begravningsamfälligheten såsom exploatör ifall förslaget netto skulle vara negativt.

Förväntad intäkt sker antingen genom ett ordinärt jordabalksförvärv och ett engångsbelopp motsvarande fastighetens bedömda marknadsvärde alternativt kommer kommunens ytor att upplåtas till Göteborgs begravningsamfällighet med tomträtt alternativt arrende och då inbringa en årlig intäkt.

Förvaltningens bedömning

Behovet av begravningsyta är en fråga som kommunen är engagerad i beroende primärt som planmyndighet och som fastighetsägare. Huvudansvaret att omhänderta begravingar inom Göteborgs kommun ligger hos Svenska kyrkan genom Göteborgs begravningsamfällighet. Förvaltningen är av uppfattningen att föreslagen markanvändning är god. Utvecklas ej ytor för avsett behov intill Fridhem erfordras ianspråktagande på andra platser i kommunen.

Att del av kommunens fastighetsinnehav kan användas för att omhänderta efterfrågan är enligt förvaltningens bedömning inte orimligt. Förslaget som tagits fram åsyftar skapa en skogskyrkogård vilket kan skapa mervärden för de ytor som kommunen avser att utveckla till bostäder på längre sikt.

Att Backa 766:668 ingår beskrivs i ärendebeskrivning ovan men avvägning mellan allmännas behov och enskild föreslås utredas och prövas i samband med planprocessen. Beroende på hur ytan upplåts eller överläts påverkar vilken organisation som fullföljer genomförandet av kommande planförslag.

Utöver behovet av ordinär begravningsyta så återstår att utreda och säkerställa begravningsytor vid kris och krig. Parterna som gemensamt tog fram bilagd lokaliseringsutredning avser att påbörja utredning under hösten 2025. Förvaltningen återkommer med information till nämnden när arbetet påbörjats och fått struktur samt blivit grovt tidsatt.

Förvaltningen avser även att återkomma med ett ärende avseende direktanvisning av kommunens ingående fastigheter ifall de ska överlåtas eller upplåtas med tomträtt inför att planarbetet ska starta.

Kristina Lindfors
Direktör exploateringsförvaltningen

Marie Persson
Avdelningschef mark och boende

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-24

SBN 2025-05-20

Diarienummer SBF 2024-00930

Handläggare

Anna Samuelsson

Telefon: 031-3681917

E-post:

anna.ulrika.samuelsson@stadsbyggnad.goteborg.se

Stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem - Skogome inom stadsdelen Skogome

Förslag till beslut

I stadsbyggnadsnämnden

1. Godkänna inriktning för stadsutvecklingsförslag för ny begravningsmark i Fridhem - Skogome inom stadsdelen Skogome med avsikt att inleda detaljplaneläggning.
2. Planarbetet bedöms påbörjas år 2027 och bedöms ta 2 till 3 år.

Sammanfattning

Området är ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogårds västra del, ca 8 km norr om Göteborgs centrum. Förslaget innebär att en ny begravningsmark planeras för området.

Det finns behov av att planera för ny begravningsmark i kommunen. Stadens befolkning ökar samtidigt som tillgången till begravningsmark minskar.

En lokaliseringsstudie togs fram 2024 av Svenska kyrkan och staden för att gemensamt hitta lämpliga platser för nya begravningsområden. Aktuellt förslag, Skogome- Fridhem, är ett av lokaliseringsstudiens tre huvudalternativ.

Frågor att utreda och studera vidare i planarbetet är naturmiljön och eventuella naturvärden, dagvatten och risk för förorening samt eventuell påverkan av grundvatten, skyfall samt närhet till kraftledning. Förutsättningar finns att förslaget, i samband med omdaningen, kan komma att bidra till mervärden för allmänheten i form av mer tillgänglig natur- och frilufts miljö. Sammantaget bedöms de positiva konsekvenserna överväga de negativa.

Förslaget bedöms vara förenligt med översiktsplanen, förutsatt att den ändring av översiktsplanen som förslås i samråd 2025 blir godkänd.

Detaljplanearbetet bedöms bli normalt stort. Genomförandeprojektet bedöms bli normalt stort.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Föreslagen ändring av översiktsplanen från utredningsområde för bostäder till utredningsområde för begravningsändamål har medfört att kommunens förväntade, framtida, avkastning på marken kraftigt reducerats. Skillnaden i värde mellan pågående användning, skogsmark, och föreslagen inriktning är sannolikt negativ för kommunen sett ur ett markvärdesperspektiv. Dock är behovet av tillkommande begravningsyta stort och aktuell yta är en få platser inom kommunen som bedömts lämplig att pröva och möjliggöra ändamålet inom.

Kommunen har idag både kostnader och intäkter inom pågående skogsförvaltning. Intäkter följer efter avverkning och försäljning av virke i enlighet med kommunens skogs- och förvaltningsplan. Kostnadsmassa består av OH-kostnad för personal och inhyrd entreprenör samt eventuell kapitalkostnad.

Kostnader avseende tillkommande allmän plats hänförliga till föreslagen exploatering bedöms i detta skede kunna belasta begravningsamfälligheten såsom exploatör. Omfattning på anslutningar som presenterats i tidiga skeden bedöms kunna belasta projektet som helhet. Vidare utredning kring väg-/gatuanslutningars tillkomst och utbyggnad får ske i kommande planarbete då omfattning och ianspråktagande av planområdets olika delområden sannolikt blir successiv över längre tid.

Med anledning av att begravningsrätten är i det närmaste evig kommer även ytan behöva upplåtas för ändamålet mot evigheten. Marken kan upplåtas med arrende eller tomträtt alternativt överlåtas genom ett ordinärt jordabalksförvärv/överenskommelse om fastighetsreglering. Exploateringsförvaltningen utreder för närvarande pågående avtal samt lämplig hantering för upplåtelse/ägenderättsövergång.

Kommunen bör verka för att en miljö inom föreslagen yta skapas som medför att funktionen av friluftslivet kan införlivas inom/intill föreslagna begravningsytors successiva framväxt. Således kan den framväxande ytan skapa värden som medför högre marknadsvärden på fastigheter i närområdet likt vad Delsjöområdet gjort för närliggande bostadsområden.

Bedömning ur ekologisk dimension

En exploatering enligt förslaget bedöms i nuläget inte riskera allt för stora ekologiska värden. Det finns kända naturvärden (fåglar) inom natur- och skogsområdet som kommer omvandlas till begravningsmark. Målsättningen enligt förslaget är att skapa ett begravningsområde med karaktär av skogskyrkogård. Med den utgångspunkten bör natur- och skogspartier kunna inordnas. Det föreslås att naturvärden inventeras i det kommande planarbetet så att hänsyn till naturvärden kan tas och inarbetas.

Risk för förorening och eventuell påverkan av grundvatten behöver utredas i samband med dagvattenutredning. Eftersom beslutet innebär att frågan ska prövas i detaljplan, görs ingen djupare bedömning i detta tidiga skede.

Miljöaspekterna behandlas endast översiktligt i detta skede. Målbilden för Göteborgs miljö- och klimatprogram är att Göteborg ska ställa om till en ekologiskt hållbar stad till 2030. Programmet fokuserar på de största utmaningarna för ett ekologiskt hållbart

Göteborg och innehåller tre miljömål som handlar om naturen, klimatet och människan. Ingen av miljö- och klimatprogrammets strategier bedöms motverkas av förslaget.

Staden har en fastställd miljöpolicy och 12 lokala miljökvalitetsmål som är förutsättningarna för en ekologisk hållbar utveckling. Förslaget bedöms vara förenligt med målen i detta tidiga skede.

Bedömning ur social dimension

Platsen har relativt höga kvaliteter vad gäller dess topografi, växtlighet och storlek. Det finns goda förutsättningar att skapa en värdefull natur- och frilufts miljö, som är mer tillgänglig vilket påverkar allmänheten och barnens hälsa och utveckling positivt

Barnkonventionen blir svensk lag från och med 2020. I det tidiga skede som förprövningen är har förvaltningen inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Eftersom beslutet innebär att frågan ska prövas i detaljplan, görs ingen djupare bedömning i detta tidiga skede.

Bilagor

1. Stadsutvecklingsförslag - huvudrapport

(---Sidbrytning---)

Ärendet

Ärendet gäller ett stadsutvecklingsförslag för ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogårds västra del, ca 8 km norr om Göteborgs centrum. Förslaget innebär att ny begravningsmark planeras för området.

Nämnden ska ta ställning till förslagets innehåll och huruvida en detaljplan ska upprättas med den inriktning som beskrivs i stadsutvecklingsförslaget.

Syfte och mål

Syfte och mål är att tillskapa ny begravningsmark i kommunen. Stadens befolkning ökar samtidigt som tillgången till begravningsmark minskar. En planering för ny gravmark har inletts tillsammans med Svenska kyrkan som resulterat i ett stadsutvecklingsförslag.

Enligt Begravnings-lagen (SFS nr: 1990:1144) är Svenska kyrkan skyldig att erbjuda alla som önskar en begravningsplats inom den kommun man är folkbokförd inom. Det ligger samtidigt i kommunens intresse att tillhandahålla mark som är lämplig för begravning för invånarna.

En lokaliseringsstudie (2024) har tagits fram av Svenska kyrkan och staden för att gemensamt hitta lämpliga platser för nya begravningsområden. Av de lokaliseringsalternativ som studien fann var mest lämpliga för etablering av ny begravningsmark samt att utreda vidare, var ”Skogome östra och västra” förstahandsalternativet. Aktuellt stadsutvecklingsförslag har utgångspunkt från dessa två markområden. Det omfattar ett natur- och skogsområde i anslutning till Fridhems kyrkogård i väster.

Beskrivning av förslaget

Förslaget innebär en utökning av begravningsmark invid och väster om Fridhems kyrkogård. I förslaget ingår även en utbyggnad av små vägar inom kyrkogården, parkering och vissa byggnader som tillhör verksamheten, se vidare nedan. Ny mark kommer planeras som kyrkogårdsmark.

Målsättningen för de nya begravningsmarkerna är att de ska ha karaktären av skogskyrkogård. Topografi, jorddjup och övriga förutsättningar i området medför att stora delar av området kommer att bevaras som naturmark och däremellan kommer fält med gravkvarter att finnas inbäddade av skogspartier.

Enligt stadens budget 2025 ska byggnation av nya flerbostadshus hålla hög arkitektonisk kvalitet, exempelvis genom klassisk, traditionell arkitektur och moderna landshövdingehus. Nybyggnation ska ta hänsyn till omgivande bebyggelse med hög kvalitet. Det är för tidigt skede för att bedöma vilken arkitektonisk kvalitet som avses i förslaget. Förslaget innehåller inte bebyggelse med flerbostadshus utan består till största delen naturmark och grönytor med enstaka byggnader.

Planområdet bedöms med sitt läge inte beröras av *Förslag till Göteborgs utvidgade innerstad den historisk stadsplaneanalys* (dnr 0120/16, framtaget 2016 – 2018) på uppdrag av dåvarande Byggnadsnämnden och Fastighetsnämnden.

Konsekvenser och avväganden

I detta skede har det inte framkommit konsekvenser eller motstående intressen av större vikt, som behöver vägas mot varandra. En stor del av natur- och skogsmark tas i anspråk och det finns några frågor att utreda och studera vidare i planarbetet, kopplade till det. Naturmiljön och eventuella naturvärden, hantering av dagvatten inklusive risk för förorening kopplat till begravningsverksamheten och eventuell påverkan för grundvatten samt skyfall och närhet till kraftledning

Staden är markägare för den absoluta huvuddelen men det finns en del av en fastighet Backa 766:668 som har privat ägare och den har betydelse för områdets utveckling, se vidare *Förutsättningar för genomförande*. Frågan utreds vidare av förvaltningen i samband med planläggning.

Ytan som är aktuell för planläggning uppgår till totalt 115 ha. I ytan ingår både tillkommande och befintlig begravningsyta

Sammantaget bedöms de positiva konsekvenserna överväga de negativa.

Strategiska och taktiska överväganden

Se även rubriker *Bedömning ur ekonomisk dimension*, *Bedömning ur ekologisk dimension* och *Bedömning ur social dimension* ovan.

Översiktsplan för Göteborg, antagen av kommunfullmäktige 2022-05-19 anger att området ligger inom kust och landsbygden.

Markanvändning som anges är befintlig begravningsplats och framtida begravningsplats samt utredningsområde för blandad stadsbebyggelse inom Kärra Skogome.

I år 2025 pågår ett ändringsarbete av översiktsplanen för att säkerställa att den fortsatt är aktuell och robust. Förslagen utbyggnad nordväst om Fridhems kyrkogård stämmer väl med ändringen av översiktsplanen. I samrådsversionen redovisas nya ytor för framtida begravningsmark som är helt i linje med föreslagen utbyggnad.

Förslaget bedöms sammanfattningsvis vara förenligt med översiktsplanen, förutsatt att den ändring av översiktsplanen som förslås i samråd 2025 blir godkänd.

Förutsättningar för genomförande

Förslaget omfattar totalt cirka 115 hektar varav cirka 35 hektar utgörs av yta som Göteborgs kommun äger och förvaltar. Utöver kommunens fastigheter så ägs merparten av området av Göteborg begravningskommun, med undantag av del av Backa 766:668 som ägs av privatpersoner.

Fastighet Backa 766:668 som har privat ägare och den har betydelse för områdets utveckling. Exploateringsförvaltningen har inte kunnat nå denne fastighetsägare för att informera och diskutera förslagens inriktning. Det för att det finns begränsningar i att hämta ut information från äganderegister. Förvaltningen bedömer att förutsättningarna för kommunikation ökar i samband med en planprocess.

För att säkra markåtkomst avseende del av Backa 766:668 föreslås en bestämmelse om fastighetsindelning läggas in i kommande plankarta.

Göteborgs begravningsamfällighet avser att teckna planavtal med Stadsbyggnadsförvaltningen som föreslås omfatta hela planområdet. Planavtalet reglerar kostnader avseende erforderliga utredningar samt nedlagd tid hos kommunens personella resurser. Därtill kommer Göteborgs begravningsamfällighet att teckna genomförandeavtal innan ett beslut om antagande för kommande detaljplan där bland annat kostnadsmassan för tillkommande allmän plats och eventuellt markupplåtelse eller förvärv regleras.

Vilken form av upplåtelse, tomträtt eller arrende, alternativt en äganderättsövergång erfordrar en djupare utredning kring vad som är lämpligt och rimligt sett till området storlek och storhet. Kommunen har flera längre arrendeavtal med Göteborgs begravningsamfällighet vilka ligger förhållandevis lågt jämfört med ersättningsnivåer för övriga arrendaupplåtelser totalt sett.

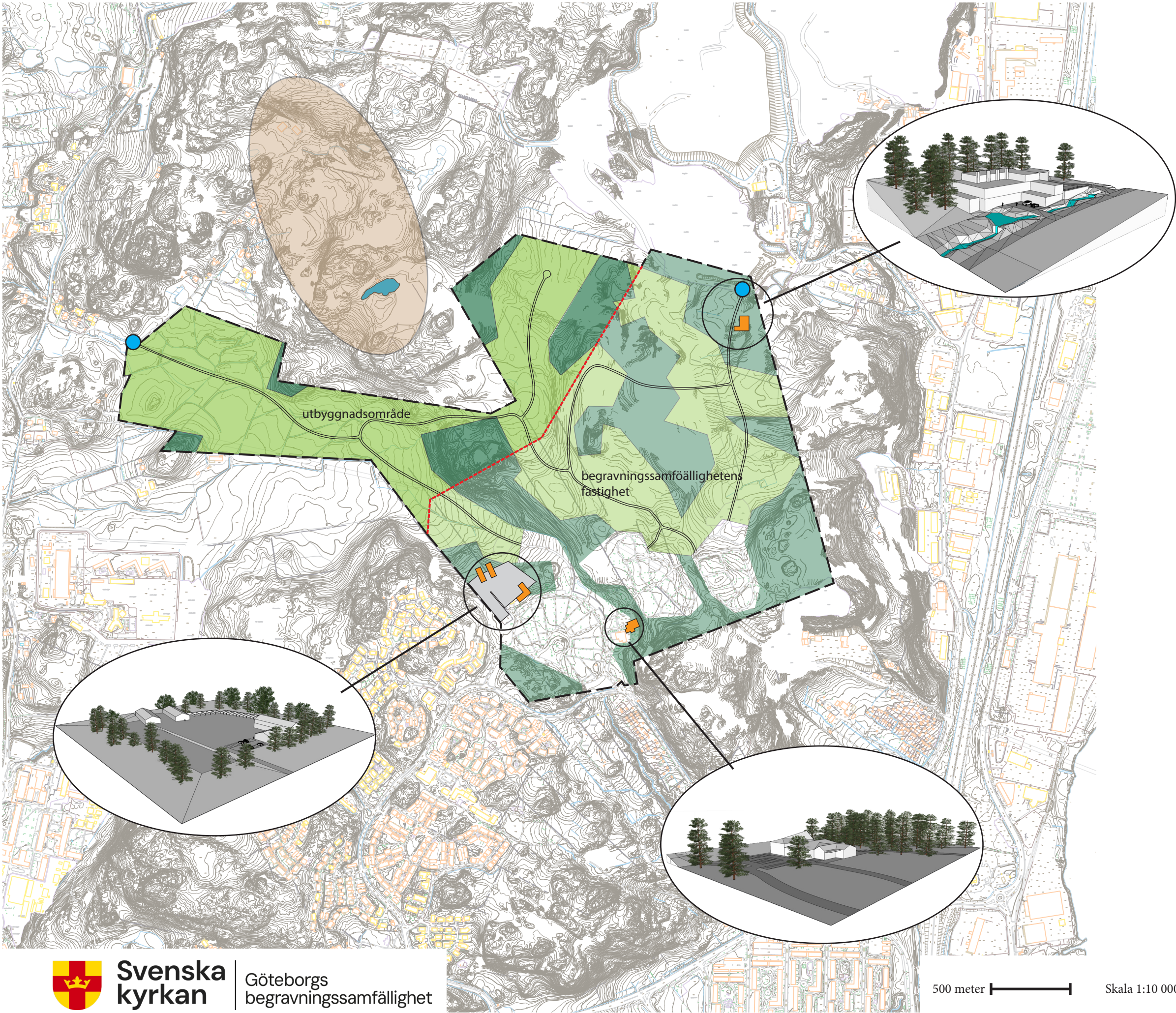
En förutsättning för att planarbete startar är att motsvarande beslut om stadsutveckling fattas i exploateringsnämnden. Ärendet avses tas till exploateringsnämnden för beslut 2025-06-16.

Henrik Kant

Stadsbyggnadsdirektör

Henrik Levin

Avdelningschef Detaljplan

Teckenförklaring	
	Gravmark utanför fastigheten
	Gravmark inom fastigheten
	Naturmark utanför fastigheten
	Naturmark inom fastigheten
	Rekreatiomsområde
	Nya nyggnader
	Befintlig damm
	Ny utfart
	Väg
	Planområdesgräns
	Fastighetsgräns

Svenska kyrkan

Göteborgs begravningsamfällighet

500 meter

Skala 1:10 000 (A3)

Dnr Exploateringsförvaltningen Göteborg: EXF-2024-01283
Dnr Stadsbyggnadsförvaltningen Göteborg: SBF-2023-01179
Dnr Göteborgs begravningsamfällighet: BV 2024-0110

NY GRAVMARK

Lokaliseringsstudie Göteborg, 28 juni 2024

**Göteborgs
Stad**

Svenska kyrkan
GÖTEBORGS
BEGRAVNINGSSAMFÄLLIGHET

Förord

Behovet av ny begravningsmark i Göteborg är stort, det gäller särskilt mark för kistbegravning. Göteborgs stad har tillsammans med Göteborgs begravningsamfällighet tagit fram denna lokaliseringsstudie som har identifierat tre områden som var för sig är lämpliga att utreda vidare inom ramen för en detaljplan. Lokaliseringsstudien ska ligga till grund för det vidare arbetet.

Lokaliseringsstudien består av denna rapport och av en kartbilaga där samtliga studerade områden beskrivs mer ingående.

Arbetet har skett under perioden hösten 2021 till våren 2024.

Medverkande tjänstepersoner

Sara Brunnkvist, Stadsbyggnadsförvaltningen Göteborgs stad
Monica Wincentson, Stadsbyggnadsförvaltningen Göteborgs stad
Lars Johansson, Exploateringsförvaltningen Göteborgs stad
Erik Gedeck, Göteborgs begravningsamfällighet
Katarina Evenseth, Göteborgs begravningsamfällighet
Madelene Hammarberg, Göteborgs begravningsamfällighet
Oskar Fläderblom, Göteborgs begravningsamfällighet
Louise Didriksson, White arkitekter

Göteborg juni 2024

Per Wingqvist
Enhetschef Stadsplanering norr
Stadsbyggnadsförvaltningen
Göteborgs Stad

Marie Persson
Avdelningschef Mark och Boende
Exploateringsförvaltningen
Göteborgs Stad

Erik Gedeck
Förvaltningschef
Göteborgs begravningsamfällighet

Förord.....	2
1. Sammanfattning.....	4
2. Syfte och avgränsning	5
3. Bakgrund	6
4. Behovet av ny gravmark i Göteborg	8
5. Behovet av beredskapsmark.....	9
6. Begravningsplatsernas roll i samhället	10
7. Faktorer som påverkar vilken mark som är lämplig som ny gravmark.....	11
7.1 Göteborgs begravningsamfällighets perspektiv	11
7.2 Göteborgs stads perspektiv	12
8. Metod och arbetsprocess	14
Steg 1. GIS-analys av icke jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden	14
Steg 2. Förnyad GIS-analys av kommunägd jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden.....	15
Steg 3 - Sammanställning och prioritering av områden identifierade i steg 1 och 2.....	15
9. Studerade områden	16
På Hisingen har nedanstående områden studerats:	17
I nordöstra Göteborg har följande områden studerats:.....	19
I södra Göteborg har följande områden studerats:.....	20
10. Föreslagna områden	21
10.1 Förstahandsalternativ	21
10.2 Andrahandsalternativ	27
11. Genomförande	32
11.1 Tidplan och skeden	32
11.2 Exploateringsekonomi och plangenomförande.....	32
12. Bakgrundsinformation	34
12.1 Beskrivning av begravningsverksamheten i Göteborg.....	34
12.2 Förklaring av olika gravskick	36
12.3 Lagstiftning som styr begravningsverksamheten	36

Kartbilaga lokaliseringsstudie.

1. Sammanfattning

En ökande befolkning i Göteborg kräver förutom nya bostäder, skolor, service med mera även ny gravmark. Statistikmyndighetens (SCB) prognoser för åren 2024 – 2050 visar på drygt 130 000 avlidna inom Göteborgs kommun och dessa ska enligt begravningslagen kunna erbjudas gravplats inom kommunen. Sedan 2021 har Göteborgs stad och Göteborgs begravnings-samfällighet arbetat i ett gemensamt projekt för att lokalisera 45 hektar ny gravmark, varav 30 hektar ny begravningsmark och 15 hektar beredskapsmark.

Med hjälp av GIS-analys har ett antal områden identifierats som lämpliga att undersöka vidare som tänkbara begravningsplatser. Arbetsgruppen har därefter gjort djupare analyser av dessa områden och flera platsbesök har genomförts under processens gång.

Alla områden har utmaningar och behöver utredas vidare. I första hand har arbetsgruppen försökt hitta tillräckligt stora områden på icke jordbruksmark. Jordbruksmarkens egenskaper stämmer dock väl överens med vad som krävs för att få fram bra gravmark och därför har även områden som innehåller jordbruksmark studerats.

Kriterierna för vad som är lämpligt som beredskapsmark skiljer sig åt något mot vilken typ av mark som lämpar sig för en ny begravningsplats. Dessutom behöver andra enheter som arbetar med beredskapsfrågor inom Göteborgs stad involveras i det arbetet varför denna lokaliseringsstudie begränsats till att enbart identifiera ny begravningsmark. Arbetet med att identifiera 15 hektar beredskapsmark samt mark för krigsgravar omfattande 10 hektar återstår.

De områden som lokaliseringsstudien funnit lämpliga att utreda vidare för etablering av ny begravningsmark är:

- Skogome östra och västra, sammanlagt cirka 30 hektar (område E och F)
- Norr om Gerrebacka, cirka 30 hektar (område C)
- Rösered, cirka tio hektar (område K)

Figur 1. Områden lämpliga att utreda vidare.

De föreslagna områdena beskrivs mer i avsnitt 10.1 och i kartbilagan.

Följande områden kan övervägas som andrahandsalternativ om ovanstående inte är genomförbara;

- Bingared/Rågården, cirka 17 – 22 hektar (område 7)
- Hovgården, Björlanda, cirka 10 – 15 hektar (del av område 72)

Dessa områden beskrivs mer i avsnitt 10.2 och i kartbilagan.

2. Syfte och avgränsning

Syftet med lokaliseringsstudien var ursprungligen att identifiera cirka 45 hektar ny gravmark i Göteborgs kommun, varav 30 hektar för ny begravningsplats, 15 hektar för beredskapsmark och ytterligare tio hektar för krigsgravar. Under arbetets gång har avgränsningen ändrats till att enbart identifiera mark för ny begravningsplats vilket innebär att arbetet med att hitta lämplig mark för

beredskapsmark återstår. Därtill har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap aktualiserat krav på att det också ska finnas mark för krigsgravar, vilket alltså också återstår. Läs mer om det under avsnitt 5.

Arbetet har bedrivits i samverkan mellan Göteborgs stad och Göteborgs begravningsamfällighet under åren 2021 – 2024.

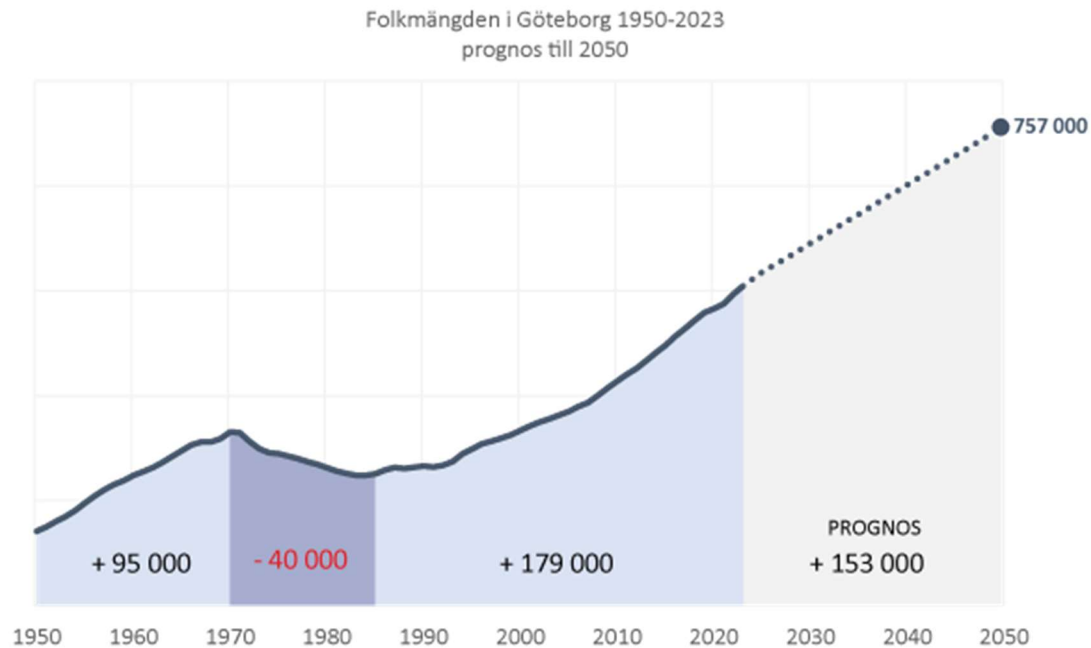
Denna lokaliseringsstudie kompletteras med en kartbilaga där alla studerade områden beskrivs mer i detalj.

3. Bakgrund

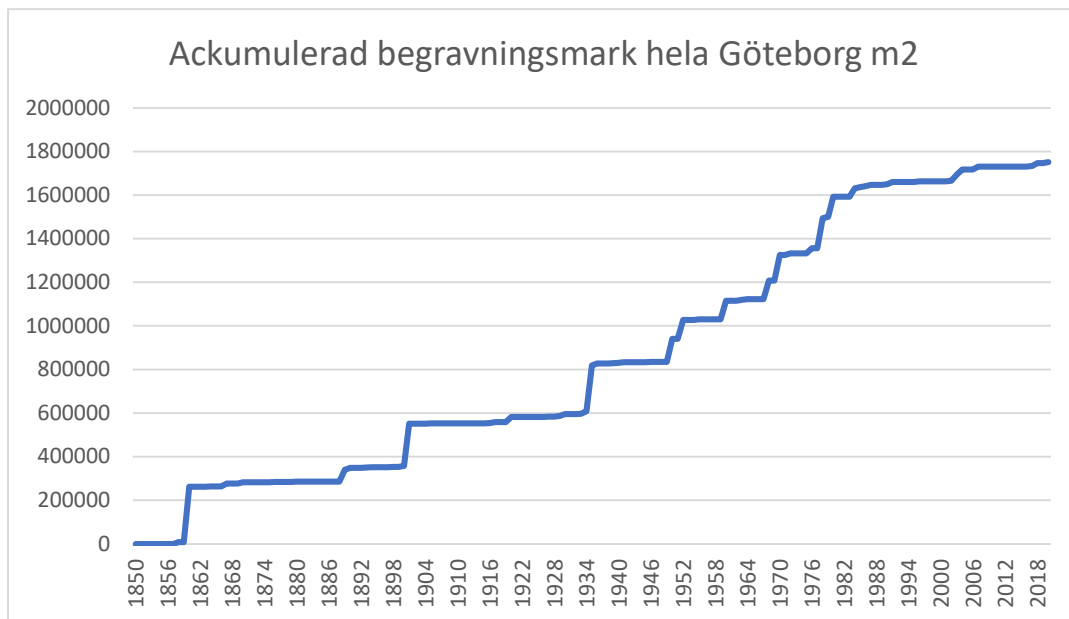
Begravningsverksamheten är en samhällsviktig verksamhet som regleras genom begravningslagen. Den finansieras av begravningsavgiften, en specialdestinerad skatt som betalas av alla som är folkbokförda i Sverige och har en beskattningsbar inkomst. Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten och i Göteborg förvaltas 36 begravningsplatser av Göteborgs begravningsamfällighet.

Enligt begravningslagen har begravningshuvudmannen skyldighet att tillhandahålla tillräckligt antal gravplatser. Gravplats ska beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda inom förvaltningsområdet. I Göteborg sammanfaller den geografiska gränsen för huvudmannaskapet för begravningsverksamheten med kommungränsen. Det innebär att alla folkbokförda göteborgare har rätt att gravsättas innanför kommungränsen. Begravningshuvudmannen är även skyldig att inom det egna förvaltningsområdet tillhandahålla särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund.

De senaste femtio åren har begravningsmarken inte utökats i samma takt som befolkningstillväxten, vilket illustreras av Figur 2 och 3. År 2003 anlades Gunnareds kyrkogård som den första nya kyrkogården sedan Bildals kyrkogård som anlades 1978. Sedan dess har utbyggnader skett sporadiskt och endast i mindre omfattning. Förutom att gravmarken inte har utökats i takt med befolkningstillväxten, minskar tillgänglig gravmark på de 36 befintliga kyrkogårdarna i takt med de årliga gravsättningarna.

Figur 2. Befolkningsutvecklingen i Göteborg. Källa: Göteborgs Stad.

Figur 3. Akkumulerad begravningsmark i Göteborg i m². Efter 1978 har begravningsmarken endast utökats marginellt och inte följt befolkningsutvecklingen. Källa: Göteborgs begravningsamfällighet.

Sverige är unikt i världen med en lagstadgad evig gravfrid. Det innebär att det är straffbart att skada eller flytta mänskliga kvarlevor. En gravplats kan därför endast återupplåtas till en ny gravrättsinnehavare om det finns ledigt utrymme i graven för gravsättning. Även om begravningshuvudmännen arbetar aktivt med att återupplåta gravar kommer de till slut att bli fullbelagda då alla lägen i graven är tagna i bruk. Så länge Sverige har lagstadgad evig gravfrid behöver befintlig gravmark utökas i takt med befolkningsökningen.

Demografin i Göteborg med en stor andel utrikesfödda har medfört en högre efterfråga på kistgravar. Olika religioner och kulturer har olika begravnings seder och enligt begravningslagen ska huvudmannen erbjuda särskilda gravplatser för dem som inte tillhör ett kristet trossamfund. Att tillhandahålla kistgravar i tillräcklig omfattning är ett prioriterat område för Göteborgs Begravnings samfällighet och är samtidigt det gravskick som är svårast att lösa då det både kräver ett tillräckligt jorddjup och tillräckliga arealer med mark.

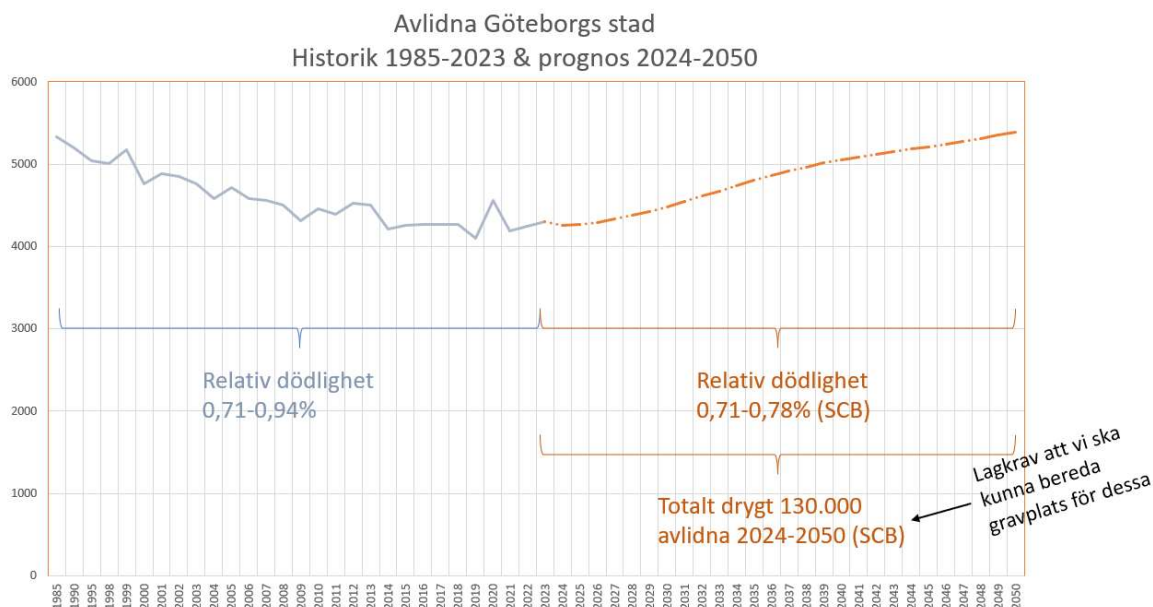
Begravnings samfälligheten arbetar systematiskt med att få fram nya gravar. Det görs bland annat genom utbyggnad på mark som ännu inte har tagits i anspråk, genom förtätning av befintliga gravkvarter och genom att återta gravar som kan återupplåtas utan att påverka den eviga gravfriden. De återupplåtna gravarna kan upplåtas i flera upplåtelseomgångar, under förutsättning att det fortfarande finns ledigt utrymme för fler kistor och/eller urnor i graven. Begravnings samfälligheten har ett stort markinnehav, men mycket av den mark som i dagsläget inte är utbyggd har egenskaper som gör att den inte är lämplig att gravsätta i. Det kan exempelvis handla om bergsområden, högt grundvatten, naturvärden, vattenskyddsområden eller kraftigt kuperad terräng.

Tillgången till mark för att gravsätta våra avlidna är en samhälls angelägenhet och ska likställas med behovet av mark för exempelvis bostäder, skolor, idrottsanläggningar, vård och omsorg. Begravnings verksamheten är skattefinansierad och ska hanteras på ett ekonomiskt hållbart sätt, med god framförhållning och för medborgarens bästa. I frågan kring ny begravningsmark behöver kommunen och begravningshuvudmannen arbeta gemensamt för att få till långsiktiga lösningar. Likt annan stadsutveckling är ledtiderna för planering, projektering och byggnation av nya begravningsplatser långa. Därför är det angeläget att planera för framtida behov i mycket god tid.

För att säkerställa att behovet av gravmark är löst på lång sikt behöver statistikmyndighetens prognoser över antalet avlidna inom Göteborgs kommun och i förlängningen det markbehov som krävs för gravsättning tas med i stadens översiktsplan. Både i text och som utpekade markområden avsedda för begravning.

4. Behovet av ny gravmark i Göteborg

I Göteborg gravsätts varje år drygt 4 000 avlidna. Antalet avlidna per år kommer att öka enligt prognoserna. Delvis på grund av en ökande befolkning, men också med anledning av stora årskullar av en äldre befolkning. Fram till 2050 räknar statistikmyndigheten med drygt 130 000 avlidna inom Göteborgs stad, vilka ska kunna erbjudas en gravplats inom kommunen.

Figur 4. Historiska uppgifter över antalet avlidna i Göteborgs stad och prognos fram till 2050.

Fördelningen mellan de gravskick som finns i Göteborg har under de senaste åren varit följande;

- 16 – 18 procent gravsätts i kistgrav (cirka 600 – 800/år)
- 40 – 45 procent gravsätts i urngrav (cirka 1 500 – 1 800/år)
- 26 – 30 procent gravsätts i minneslund (cirka 1 000 – 1 150/år)
- 12 – 14 procent gravsätts i askgravlund (cirka 500/år)

Av de som gravsätts i kist- eller urngravar gravsätts knappt 70 procent i en befintlig familjegrav, cirka 15 procent i helt nya gravar och cirka 15 procent i återupplåtna gravar. Andelen kremationer har sedan ett antal år stabiliserats kring 80 procent.

Statistiken följs upp varje år och uppgifter finns över gravsättningar per kyrkogård, per distrikt (Hisingen, Nordost, Östra, Västra, Södra skärgården) och för hela Göteborg. Analyser och beräkningar görs för att se trender samt för att se hur länge gravplatserna kommer att räcka. För hela Göteborg beräknas kistgravarna räcka i ytterligare drygt 13 år och urngravarna i ca 17 år. Det finns en stor variation i tillgänglighet på gravar i olika delar av Göteborg, där Hisingen visar på en större brist än övriga Göteborg. Särskilda gravplatser riktade mot Mecka beräknas räcka till år 2025. För att möta behovet av särskilda gravplatser på kort sikt pågår nu arbete för utökning med nya gravkvarter på begravningsplatserna i Bildal och Tuve.

Begravningsamfälligheten behöver varje år tillskapa 300 nya kistgravar och 100 nya urngravar för att möta dagens behov. Utöver det behövs även 400 återgångsgravar per år. Prognoserna framåt visar på ett högre antal avlidna per år, varför dessa utbyggnadsmål kommer att behöva höjas i framtiden.

5. Behovet av beredskapsmark

Behovet av beredskapsmark har aktualiserats under senare år på grund av pandemin samt ett förändrat säkerhetsläge i världen. Den här lokaliseringsstudien har haft fokus på att identifiera mark för begravningsplatser och omfattar inte områden för beredskapsmark. Ytterligare utredningsarbete

krävs för att identifiera mark för detta. Flera av de områden som inte har ansetts som lämpliga för en ny begravningsplats kan vara lämpliga som beredskapsmark.

Tidigare fanns rekommendationer, utfärdade av det dåvarande Rådet för kommunal beredskap om att begravningshuvudmännen skulle hålla en markreserv motsvarande behovet av kistgravplatser för fem procent av befolkningen inom huvudmannens område. Fem procent av Göteborgs befolkning idag motsvarar närmare 30 000 kistor. Rekommendationen togs bort under 1990-talet.

Under 2023 kontaktade Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Svenska kyrkan på nationell nivå utifrån rådande säkerhetsläge. Med anledning av detta uppmanas begravningshuvudmännen att hålla en markreserv motsvarande tidigare rekommendationer. Till detta kommer behov av krigsgravar, det vill säga gravar där stupade soldater ska gravsättas i kista. När det gäller stupade soldater i krig ska begravningshuvudmannen även säkerställa att gravsätta kistor ska kunna grävas upp och flyttas till soldatens hemort/hemland när det är tillräckligt säkert att kunna genomföra en sådan flytt.

2024 finns ingen beredskapsmark färdig att bruka i händelse av en större kris. Anledningen till att det inte finns någon beredskapsmark är att begravningskommunerna har anlagt gravkvarter, askgravlundar och minneslundar på det som tidigare har varit beredskapsmark på grund av bristen på begravningsmark. I händelse av en större kris, pandemi eller liknande behöver det därför finnas nya större markområden som omgäende kan användas för gravsättning av många avlidna.

När behov av beredskapsmark blir akut är tidsfaktorn från avisering till gravsättning kritisk. I ett krisscenario behöver planeringen ta höjd för att krematorier inte kommer att kunna användas på grund av svårigheter med elförsörjning och att få fram bränsle för att driva ugnarna. Det medför att samhället i ett sådant scenario måste räkna med att gravsätta avlidna i kista.

För att bygga upp en beredskap för att hantera en större katastrof behöver cirka 15 hektar beredskapsmark identifieras. Försvarsmakten uppskattar att utöver detta tillkommer behovet av mark för krigsgravar motsvarande cirka 10 hektar. Beredskapsmarken behöver lokaliseras i olika delar av Göteborg för att vara mindre beroende av känslig infrastruktur.

6. Begravningsplatsernas roll i samhället

Att ta hand om våra avlidna på ett värdigt sätt är ett samhällsviktigt uppdrag. Det handlar dels om att ta hand om den avlidne på ett etiskt och värdigt sätt, dels att erbjuda de sörjande en stilla plats att hantera sin sorg.

Variationen av olika gravskick, gravstenar och smyckning av gravar på våra kyrkogårdar speglar olika tidsepoker, individuella önskemål, olika religioner och traditioner. Våra begravningsplatser i Sverige har ofta varit välskötta och förändringarna har gått varsamt fram och mycket har bevarats. Det har lett till att vi idag har stora, välbevarade miljöer med höga kulturvärden på våra begravningsplatser, som också är skyddade enligt kulturmiljölagen.

Då begravningsplatserna ligger invädda i staden blir de också en del av det offentliga rummet och fungerar som promenadstråk och mötesplatser för de kringboende. Begravningsplatserna fungerar som parkområden i staden och har ofta höga naturvärden. Här finns stora uppvuxna träd och en stor variation av växtlighet. Den biologiska mångfalden är naturligt hög och ytterligare insatser görs för att förbättra den ytterligare i form av biodepåer, högstubbar med mera. Begravningsplatserna i Göteborg räknas med i den grönsplan som staden har tagit fram. Gestaltningen och utformningen av

begravningsplatserna behöver ta hänsyn till att de både fungerar som rekreationsområden och som stilla platser för sorg för de efterlevande.

7. Faktorer som påverkar vilken mark som är lämplig som ny gravmark

Begravningsverksamheten är en skattefinansierad verksamhet med en specialdestinerad skatt, begravningsavgift. Göteborgs begravningsamfällighet har inte någon möjlighet att bygga kapital utan tilldelas årligen medel för kostnader av drift och underhåll av verksamheten. Större utbyggnadsprojekt finansieras idag genom externa långivare. Verksamheten genererar ingen vinst eller värdeökning och kan därför inte bära kostnader för markinköp på de prisnivåer som råder i storstadsregioner. Av den anledningen har arbetsgruppen fokuserat på att analysera kommunägd mark. Begravningsmark får enligt begravningslagen inte pantsättas. Kommunen har möjlighet att upplåta marken med tomträtt eller arrende vilket ger begravningsamfälligheten en löpande kostnad för marken, som är möjlig att hantera.

7.1 Göteborgs begravningsamfällighets perspektiv

Sammantaget gör begravningsamfälligheten bedömningen att behovet av ny gravmark, exklusive beredskapsmark och mark för krigsgravar, uppgår till 30 hektar.

Göteborgs begravningsamfällighet har identifierat ett antal förutsättningar och egenskaper som marken behöver ha för att den ska vara lämplig som ny gravmark;

- Nya områden behöver omfatta minst 10 hektar för att det ska vara ekonomiskt försvarbart ur ett driftsperspektiv.
- Området måste till övervägande del ha ett jorddjup på minst två meter för att klara gravsättning av kistor.
- Om möjligt bör nya begravningsplatser lokaliseras i de delar av Göteborg med stor befolkning och där befolkningstillväxten är som störst.
- Nya begravningsplatser bör lokaliseras utefter tillgängliga trafikstråk.
- Det ska vara möjligt att ta sig till kyrkogården med kollektivtrafik.

Egenskaper som försvårar eller omöjliggör ny begravningsplats;

- Områden med högt grundvatten, skredrisk, översvämningrisk eller inom vattenskyddsområde.
- Områden med omfattande begränsande faktorer som exempelvis riksintressen, fornlämningar och Natura 2000-områden.
- Gravkvarteren kan behöva djupdräneras och då är det inte lämpligt att anlägga gravkvarter på förorenad mark. Om den förorenade marken behöver bytas ut och tas om hand innebär det stora kostnader vilket kan omöjliggöra genomförandet.

7.1.1 Ekonomiska förutsättningar för Göteborgs Begravningsamfällighet

Befintlig begravningsmark består både av markområden som upplåts med nyttjanderätt och arrende av Göteborgs stad och områden som sedan gammalt varit i kyrkans eller statens ägo och som har övergått i begravningsamfälligheten vid bildandet av organisationen 2018.

Begravningsverksamheten utgör den absoluta merparten av begravningsverksamhetens verksamhet (cirka 90 procent) och finansieras av begravningsavgiften. Begravningsavgiften är enhetlig för alla huvudmän inom Svenska kyrkan och för 2024 är den 27,7 öre per hundralapp.

Begravningsavgiften är konstruerad så att den täcker verksamhetens kostnader i enlighet med redovisat årsresultat. Genom ett avräkningsförfarande regleras eventuella underskott respektive överskott i utbetalningen med två års eftersläpning. Konstruktionen innebär att huvudmannen inte kan bygga upp likviditet för större investeringar. Samfällighetens likviditetsprognoser visar behov av att låna allt större belopp för planerade investeringar i befintlig verksamhet (maskiner, fordon, byggnader, anläggning av begravningsplatser).

En förutsättning för att finansiera ytterligare större expansioner är tillgång till kommunägd mark genom arrende eller tomträtt. Köp av ett större markområde till marknadspris är inte möjligt med nuvarande konstruktion av begravningsavgiften. Därför fokuserar lokaliseringsstudien på att hitta möjliga framtida begravningsplatser på kommunägd mark.

7.2 Göteborgs stads perspektiv

I Göteborgs översiktsplans markanvändningskarta finns flera kategorier av markanvändningar där ny begravningsplats kan förläggas, givet att det inte finns restriktioner som till exempel naturreservat, strandskyddade områden eller dylikt. All mark som har användningen *blandad stadsbebyggelse, kust och landsbygd* eller *övriga grönområden* kan prövas för ändrad användning om den inte redan är ianspråktagen för annat ändamål eller om det pågår planering för ny detaljplan eller bygglov.

Översiktsplanen anger att trafiksystemet i Göteborg ska skapa en jämlik rörlighet och tillgång till staden samtidigt som fler ska vilja gå, cykla och åka kollektivt i stället för att välja bilen. Därför ska en ny begravningsplats kunna nås med gång-, cykel och kollektivtrafik.

Att ta jordbruksmark i anspråk för anläggande av en ny begravningsplats är ett alternativ som ska prövas endast om ingen annan mark är möjlig. Enligt 3 kap 4 § miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark (betesmark och åkermark) tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Göteborgs översiktsplan anger att:

”Vid planering och prövning av bygglov och förhandsbesked som berör jordbruksområden ska miljö kvalitetsmålet för odlingslandskap och våtmarker beaktas. Det innebär att byggande på jordbruksmark ska undvikas så långt det är möjligt. Om byggande på jordbruksmark planeras ska i första hand väljas sådan ändring av markanvändningen som innebär att marken i senare skede åter kan tas i anspråk för jordbruksproduktion, till exempel bör stora hårdgjorda ytor undvikas.”

7.2.1 Utredningsområde respektive planeringsreserv i Göteborgs översiktsplan

I Göteborgs översiktsplan finns geografiska områden som markerats som *utredningsområde* eller *planeringsreserv*. De utgör en värdefull reserv för stadsutveckling framför allt på lång sikt. Det finns dels utredningsområden för blandad stadsbebyggelse, dels utredningsområden för verksamheter. Utredningsområde innebär att marken kan bli aktuell för utbyggnad på lång, medellång eller kort sikt, beroende vad staden väljer utifrån behov. Det innebär också att ett fördjupat planeringsunderlag behöver tas fram (fördjupning av översiktsplanen eller planprogram) innan utbyggnad kan aktualiseras.

På norra Hisingen och i södra Askim finns områden som markeras som planeringsreserv i översiktsplanen. Översiktsplanen anger att planeringsreserv är:

”Större sammanhängande områden i ytterstaden som utgör en värdefull reserv för kommunens bostadsförsörjning på lång sikt och som inte ska inte byggas bort. Detta är viktigt för att skapa handlingsfrihet för stadens utbyggnadsbehov på lång sikt. För att utbyggnad i dessa områden ska bli aktuell krävs kraftfulla satsningar på kollektivtrafik och annan infrastruktur. Detta bör studeras i ny översiktsplan eller fördjupning av denna översiktsplan. I dessa områden ska en restriktiv hållning till ny bebyggelse som kan hindra framtida större exploatering gälla. I övrigt gäller utpekad markanvändning tills vidare inom områdena.”

En förutsättning för att begravningsmark ska kunna lokaliseras inom utredningsområden eller planeringsreserv är att den kan inlemmas i en framtida stadsutveckling på ett bra sätt. Den får inte lokaliseras så att den kan bli en blockering.

7.2.2 Kommunägd mark

Göteborgs stad äger fastigheter som omfattar cirka 25 000 hektar, vilket innebär mer än hälften av kommunens yta. Då inkluderas mark som ingår i gator, parker och annan allmän plats och även fastigheter upplåtna med tomträtt. Den övervägande delen av den kommunägda marken, cirka 15 000 hektar, ligger utanför detaljplan. Delar av denna mark ligger inom naturreservat, till exempel i Vättlefjäll och i Delsjöområdet, eller omfattas av strandskydd. Men betydande delar av den kommunägda marken är naturmark utan formellt skydd, även om översiktsplanen i många fall anger att marken ingår i ett värdefullt natur- och rekreationsområde eller anges som övrigt grönområde.

Cirka 2 900 hektar av den kommunägda marken är jordbruksmark. I princip all kommunägd jordbruksmark är utarrenderad för olika former av jordbruk.

Reglerna kring arrenden finns i jordabalken. För jordbruksarrenden är reglerna till största delen tvingande och är till för att skydda arrendatorn.

Gårdsarrende innebär att det ingår ett bostadshus i upplåtelsen. Då måste arrendetiden vara minst fem år. *Sidoarrende* innebär att det inte ingår något bostadshus. Då finns det inget krav på minimitid.

Jordbruksarrendatorn har i de flesta fall *besittningsskydd*. Ett av undantagen är vid sidoarrende med avtalstid på upp till ett år. Besittningsskyddet innebär att jordägaren inte kan tvinga en arrendator att lämna arrendestället utan skäl. Det är arrendenämnden som prövar de skäl till uppsägning som jordägaren anger. Huvudregeln är att arrendatorn har rätt att få avtalet förlängt. Det finns ett antal fall då en arrendator inte har rätt till förlängning. Ett av dessa är att arrendestället ska ha en annan användning i enlighet med en detaljplan.

7.2.3 Deponier

Under arbetet med lokaliseringsstudien har arbetsgruppen tittat på flera gamla deponier för att se om de skulle kunna användas för ny begravningsmark. Översiktsplanens rekommendation anger följande:

”Byggnation på nedlagda deponier bör normalt undvikas. Områdena är vanligen förorenade av hushålls- och byggavfall och nedbrytningen kommer att pågå under lång tid samtidigt som risk för metangasbildning finns. Markanvändningen på och invid områdena får inte förhindra

eller försvåra underhåll och nyinvesteringar av skyddsåtgärder. Även utfyllda områden, utöver de som är markerade som nedlagda deponier, kan innebära risk för förekomst av deponigas.”

Samtal har förts med länsstyrelsen i frågan och de avråder från att nyttja deponier som begravningsmark. När en deponi har sluttäckts ska ytskiktet inte röras. Begravningsverksamhetens verksamhet innebär ett pågående schaktningsarbete i mark och skulle lakvatten visa på förhöjda nivåer så blir det en otydlighet i ansvarsfrågan om vilken part som har orsakat föroreningen.

7.2.4 Golfbanor

I Göteborg upptar golfbanor relativt stora markområden. Inom kommunens gränser finns sex 18-hålsbanor, varav tre av dessa (Delsjö GK, Lerjedalens GK och Torslanda GK) ligger på kommunägd mark. Även delar av Sankt Jörgens golfbana ligger på kommunägd mark.

Det kan inte uteslutas att någon eller några av golfbanorna i Göteborg på lång sikt kan behöva tas i anspråk för annan markanvändning, vilket också skulle kunna vara för begravningsändamål. Golfbanor har ofta det jorddjup som krävs för att anlägga en begravningsplats.

I den aktuella lokaliseringsstudien föreslås dock inte att någon av golfbanorna utreds vidare. Motiven för detta är bland annat att golfsporten är populär i Göteborg och ger många invånare och besökare möjligheter till motion, rekreation och samvaro.

Trots ovanstående bör det utredas om del av nuvarande Lerjedalens GK:s golfbana skulle kunna läggas på befintlig deponi i Gunnilse efter att Skanska om ett antal år avslutat nuvarande deponiverksamhet, och frigöra del av nuvarande golfbana för en begravningsplats.

8. Metod och arbetsprocess

För att identifiera lämpliga markområden för ny begravningsmark har analyser gjorts i flera steg. White arkitekter anlätades för att hjälpa till med GIS-analysen och delar av lokaliseringsutredningen.

Det har varit svårt att hitta större oexploaterade områden i södra Göteborg varför de flesta områdena som studerats ligger på Hisingen och i nordost.

Steg 1. GIS-analys av icke jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden

Som ett första steg genomfördes en GIS-analys för att identifiera lämpliga markområden. Markområden med följande egenskaper valdes bort:

- Jordbruksmark
- Naturresevat
- Våtmarker
- Strandskyddsområden
- Bebyggda områden
- Industrimark
- Parkmark

Kvarvarande markområden har genomgått ytterligare ett urval:

- Marken ska vara i kommunal ägo.
- Markområdet behöver ha en sammanhängande areal på minst tio hektar

- Markområdet behöver ha ett jorddjup på minst två meter.

Detta urval gav totalt elva markområden som redovisas i kartbilagan.

Därefter gjordes en manuell genomgång av de elva identifierade områdena. Nio av områdena bedömdes vara olämpliga. Det var på grund av orsaker som för kuperad terräng, annan markanvändning som inte fångades upp i GIS-analysen eller att området låg som planeringsreserv i översiktsplanen. Endast två områden bedömdes vara möjliga för fortsatt utredning. Båda områdena hade flera osäkerheter som gjorde att fler alternativa områden behövde identifieras.

Steg 2. Förnyad GIS-analys av kommunägd jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden

I steg 2 gjordes en förnyad GIS-analys som inkluderade kommunägd jordbruksmark med närhet till kollektivtrafik. Jordbruksmarkens egenskaper är ofta fördelaktiga för gravsättning på grund av dess jorddjup även om miljöbalken anger att jordbruksmark endast i undantagsfall får tas i anspråk för exploatering. Detta urval gav totalt 46 markområden. Områdena redovisas i kartbilagan.

Därefter gjordes en manuell genomgång av de 46 områdena. Av områdena bedömdes 44 som olämpliga. Skälen till att områden inte bedömdes som lämpliga var orsaker som exempelvis kuperad terräng, översvämningsproblematik, riksintressen, annan pågående markanvändning som inte fångades upp i GIS-analysen eller att området ligger inom utredningsområde eller planeringsreserv i översiktsplanen. Två områden, utöver de som identifierats i steg 1, ansåg arbetsgruppen vara lämpliga för vidare utredning, men båda dessa har trots att de valdes ut flera osäkerheter. För tydlighets skull ska det sägas att i kategorin som betecknats olämpliga finns ett antal områden på jordbruksmark som möjligtvis skulle kunna fungera som begravningsplats, men som till exempel har sämre förutsättningar avseende tillgänglighet med gång-, cykel och kollektivtrafik än de som valdes ut, och/eller berörs av riksintressen där det är oklart om en begravningsplats går att förena med dessa. Alla 46 områden redovisas i kartbilagan.

Steg 3 - Sammanställning och prioritering av områden identifierade i steg 1 och 2

I steg 3 sammanställdes alla de olika områden som identifierats som tänkbara för framtida begravningsmark.

Första steget resulterade i två markområden som ansågs lämpliga att utreda vidare. Andra steget resulterade i ytterligare två områden som ansågs lämpliga att utreda vidare. Ett område som uteslöts i steg 1 blev åter aktuellt efter ett politiskt beslut, då man bestämde att inte utreda området för stadsbebyggelse. Av de identifierade områdena föreslår arbetsgruppen att tre områden utreds vidare som förstahandsalternativ och ytterligare två områden som andrahandsalternativ. Dessa beskrivs mer under avsnitt 10 och finns även beskrivna i kartbilagan.

Dessa totalt fem områden har analyserats utifrån olika parametrar som exempelvis om marken är möjlig att ta i bruk på kort eller lång sikt, om befintlig infrastruktur klarar en utbyggnad och förhållanden kopplade till eventuell ingående jordbruksmark.

9. Studerade områden

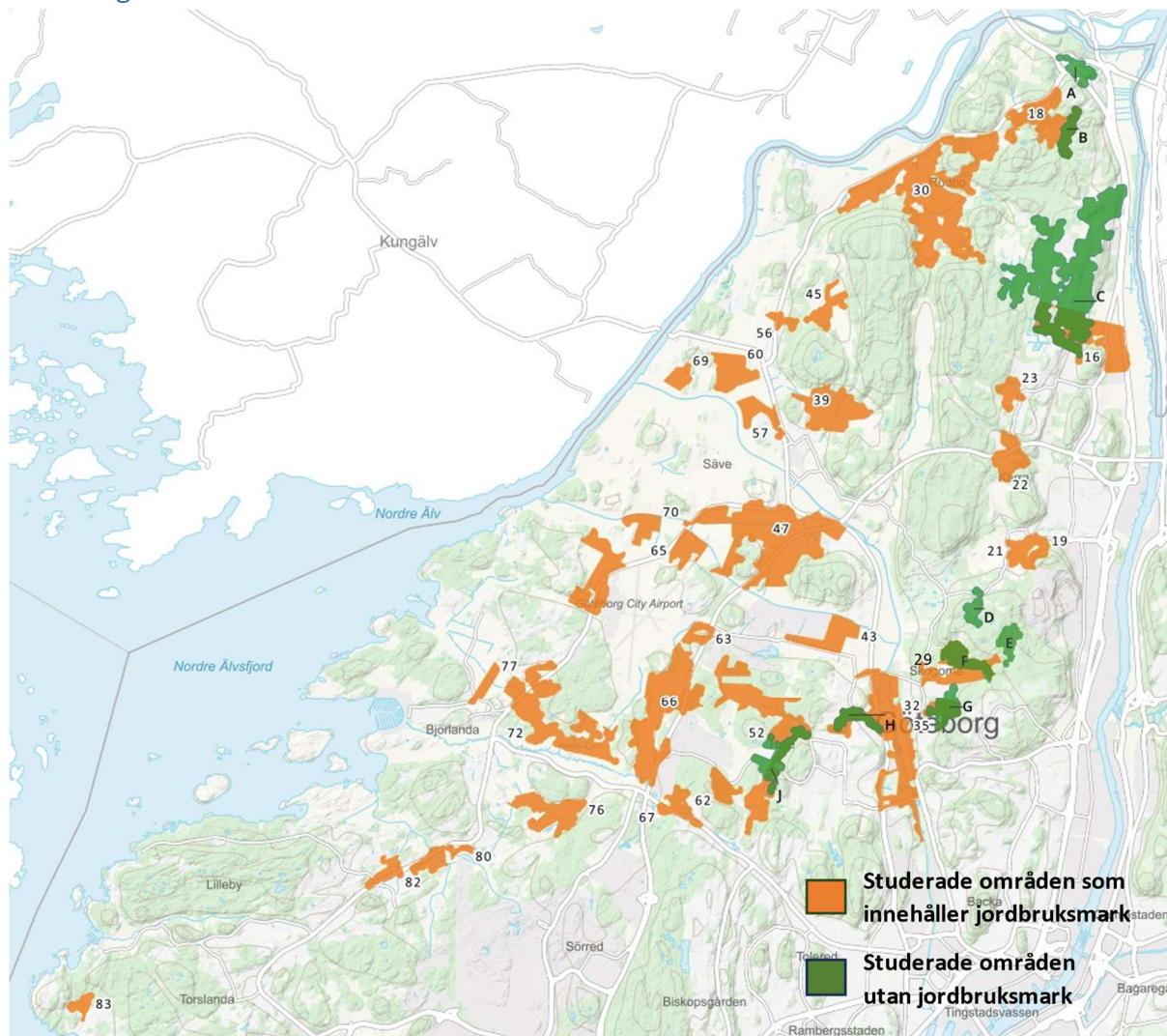
En detaljerad genomgång av alla studerade områden finns i kartbilagan till lokaliseringsstudien.

Områden på icke-jordbruksmark har numrerats alfabetiskt från A – M. Områden på jordbruksmark är numrerade 1 – 83, se figur 5, 6 och 7. Nummerordningen för mark som inkluderar jordbruksmark saknar en del nummer, vilket beror på att ganska många områden ströks då de var mindre än tio hektar.

Observera att områden markerade som jordbruksmark inte nödvändigtvis består av endast jordbruksmark. Andra marktyper kan ingå som till exempel naturmark, idrott, skog, betesmark, våtmark. På en del platser överlappar ytor med jordbruksmark med ytor med icke-jordbruksmark (Tuve, Fridhem/Skogome, norr om Gerrebacka).

Samtliga studerade områden redovisas på karta och i tabell nedan och finns ytterligare beskrivna i kartbilagan. De områden som föreslås vara lämpliga att studera vidare redovisas mer ingående i avsnitt 10.

På Hisingen har nedanstående områden studerats:

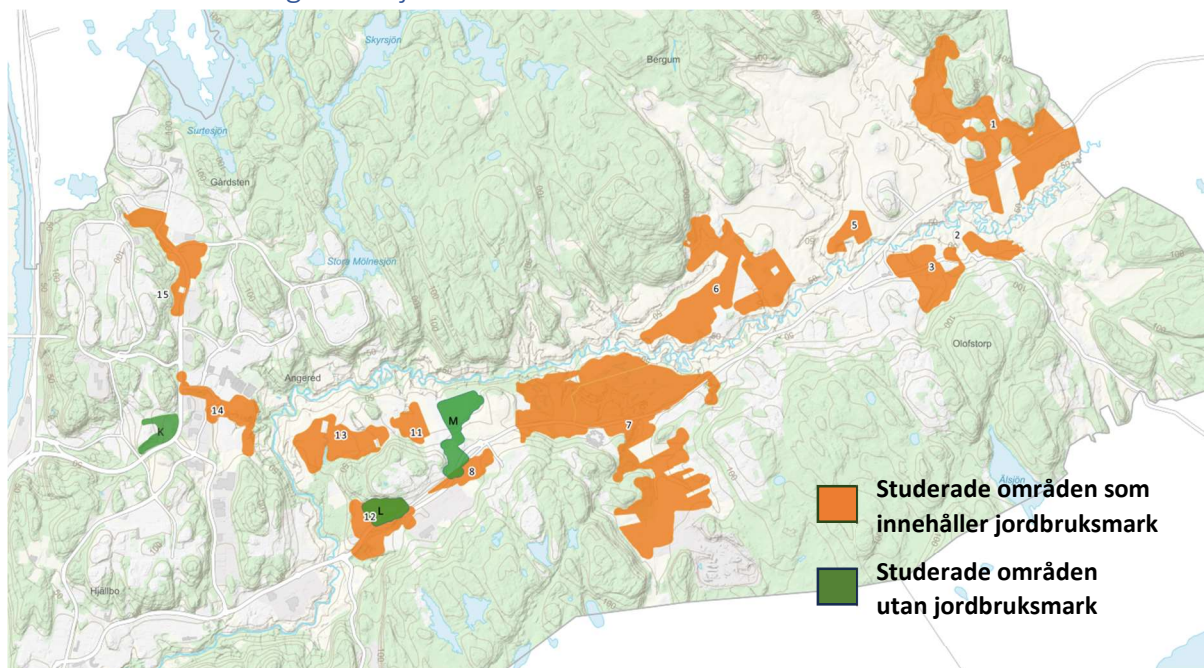

Figur 5. Studerade områden på Hisingen.

Nr	Område	Ej jordbruksmark	Innehåller jordbruksmark
A	Röds kapell	X	
B	Norra Rödbo	X	
C	Norr om Gerrebacka	X	
D	Bönereds deponi/Oklandsåsen	X	
E	Skogome östra	X	
F	Skogome västra	X	
G	Skogome södra	X	
H	Centrala Tuve	X	
J	Väster om Tuve	X	
29	Skogome		X
32	Skogome		X
52	Huke/Björkhagen (väster om Tuve)		X

16	Mellan Ellesbovägen och E6		X
18	Röset		X
19	Bönered, sydväst om Kärra		X
21	Bönered, sydväst om Kärra		X
22	Nordvästra Kärra		X
23	Lilla Tolsered, Gerrebacka		X
30	Vid Ragnhildsholmen		X
35	Hökälla		X
39	Öster om Säve kyrka		X
43	Vid halkbanan, Stora Holm		X
45	Sörslätt, norr om Säve		X
47	Kalshed, Säve		X
56	Gunnesby		X
57	Tofter, Säve		X
60	Gunnesby, västra		X
62	Kättilsröd/del av Hisingsparken		X
63	Lexby		X
65	Solberg, norr om Säve flygplats		X
66	Östergärde/Lexby		X
67	Östergärde, Helgered		X
69	Brunstorp, söder om Kornhalls färja		X
70	Åseby norra		X
71	Åseby södra		X
72	Hovgården/Osbäcken		X
76	Lexby/Hede		X
77	Björlanda		X
80	Lilleby östra		X
82	Lilleby västra		X
83	Hästevik		X

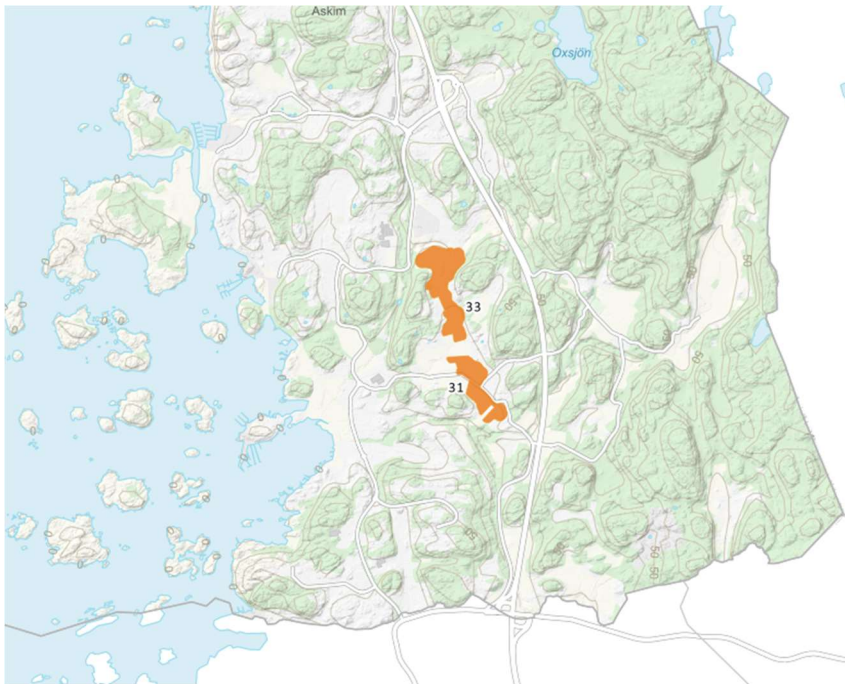
I nordöstra Göteborg har följande områden studerats:

Figur 6. Studerade områden i nordöstra Göteborg.

Nr	Område	Icke jordbruksmark	Innehåller jordbruksmark
K	Rösered	X	
L	Ekered	X	
M	Skanskas deponi (Gunnilse)	X	
1	Dockered		X
2	Stenared, Olofstorp		X
3	Småkulla, Olofstorp		X
5	Väster om Bergums kyrka		X
6	Torvhög		X
7	Rågården/Bingared		X
8	Längs med väg 190/väster om Angereds kyrka		X
11	Storegården, Gunnilse		X
12	Stommen		X
13	Lilleråsen, öster om Angereds C		X
14	Angereds centrum		X
15	Lövgärdet		x

I södra Göteborg har följande områden studerats:

Figur 7. Studerade områden i södra Göteborg.

Nr	Område	Typ av mark
31	Svindal södra	Innehåller jordbruksmark
33	Svindal norra	Innehåller jordbruksmark

10. Föreslagna områden

I avsnitt 7 beskrivs vilka perspektiv och kriterier som varit styrande för att hitta områden som kan vara lämpliga för etablering av ny begravningsmark i Göteborg. Därefter har identifierade områden studerats mer noggrant och bearbetats manuellt.

Parametrar som lett till att ett område prioriterats högre än andra (utan inbördes ordning):

- Området ska ge förutsättningar för genomförande så snart som möjligt utan alltför många konkurrerande intressen.
- Närhet till bebyggelse eftersom begravningsplatsen ska vara tillgänglig för stadens invånare.
- Kollektivtrafik inom rimligt avstånd, för god tillgänglighet.
- Ett jorddjup på minst två meter, för att kunna anlägga kistgravar.
- Ej jordbruksmark eftersom den är skyddad i miljöbalken och prioriterad för livsmedelsproduktion.
- Minst 10 hektar för att begravningsamfälligheten ska kunna bedriva verksamheten kostnadsmässigt effektivt.
- Befintlig väginfrastruktur är en fördel eftersom det håller ned investeringskostnaderna.

Denna rapport redovisar inte förslag på områden som ska fungera som beredskapsmark. Arbetet med att identifiera sådan mark fortsätter och sker i samverkan mellan Göteborgs stad och Göteborgs begravningsamfällighet.

10.1 Förstahandsalternativ

Som förstahandsalternativ finns följande tre områden, som bäst uppfyller listade parametrar:

- Skogome (område E och F)
- Norr om Gerrebacka (del av område C)
- Rösered (område K)

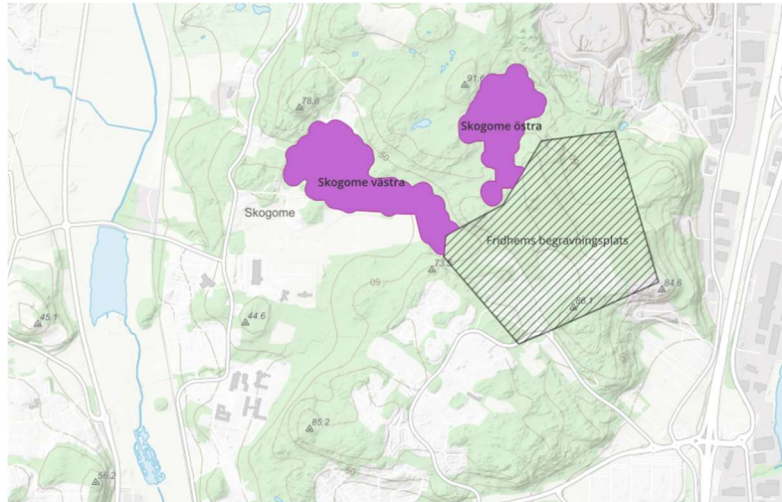

Figur 8. Översiktskarta över områden med tänkbara platser för ny begravningsplats. Samtliga kräver vidare utredning.

10.1.1 Skogome (område E och område F)

Området Skogome består av två delområden nordost om Skogome och norr om Backatorp och Fridhems kyrkogård. Totalt omfattar området 30 – 35 hektar. Området består av obebyggd naturmark, till större delen skog. Närmaste bostadsområden är Skogome (cirka 1,5 kilometer) och Backatorp (cirka 0,5 kilometer). Genom området finns ett stignätverk som används som rekreation, bland annat den anlagda stigen Fridhemsslingan som förvaltas gemensamt av Göteborgs stad och Svenska kyrkan.

Figur 9. Kartan visar två områden i Skogome som ligger i anslutning till den befintliga begravningsplatsen Fridhem och som denna lokaliseringsstudie bedömer som högst prioriterade för etablering av en ny begravningsplats. Tillsammans omfattar områdena cirka 30 hektar.

Kollektivtrafik finns till hållplatserna Fridhems kyrkogård och Skogome vid Lerbäcksvägen, cirka 500 respektive 600 meter från området.

Den västra delen (område F) har en areal om cirka 20 hektar. Delen kan nås från Lerbäcksvägen norr om Skogomeanstalten och via Fridhems kyrkogård. Den dominerande jordarten är lera. Den södra änden har historiskt varit jordbruksmark. Av topografikartan framgår att ytan avvattats med ett nät av öppna diken. Grundvattenytan ligger troligen nära markytan. Avrinning sker västerut via huvudsakligen Skogomebäcken till vattendraget Kvillen, omedelbart norr om Hökälla våtmarkspark. Kvillen mynnar ut i Nordre älv. Förutsättningar för skred är lokala och små, och återfinns i den omedelbara närheten bergpartier.

En kraftledning (130 kV) går i öst-västlig riktning längs områdets södra ände.

Den östra delen (område E) har en areal om 10 – 14 hektar. Delområdet kan nås från Fridhems kyrkogård i söder. I norr ligger området nära Tagenetäkten. Jorddjupet inom delen är 5 – 10 meter och består i de centrala delarna av sand ovan morän. Det finns sparsamt med geoteknisk information, därför går det inte att säga något närmare om jordprofilens karaktär eller grundvattenytans läge.

Den östra delen ligger inom vattenskyddsområde för Göta älv. Detta ställer krav på att dräneringsvatten från begravningsplatsen tas om hand på ett särskilt sätt. I skyfallskartan finns inga indikationer på att området är särskilt utsatt för skyfall.

Utbyggnadens förutsättningar i Skogome

Översiktsplanen anger markanvändning *kust och landsbygd* samt *utredningsområde för blandad stadsbebyggelse* (för Kärra Skogome). Det innebär att området kan bli aktuellt för stadsutveckling men där ett planprogram eller ändring (fördjupning) av översiktsplanen behöver föregå detaljplaneringen.

Under 2022 behandlade kommunstyrelsen i Göteborg en hemställan från Byggnadsnämnden om *Igångsättningsbeslut för fördjupad översiktsplan för Kärra-Skogome*. Vid omröstningen i

kommunstyrelsen i december 2022 beslutades att inte lämna något igångsättningsbeslut. Något sådant beslut förväntas inte heller komma under de närmaste åren. Inför hemställan fastslogs att arbetet skulle inkludera en övergripande trafik-, bebyggelse- och grönstruktur samt att ytkrävande samhällsservice inklusive ny begravningsmark skulle lokaliseras.

Göteborgs stad äger huvuddelen av de två delområdena i Skogome. Inom det östra området ligger två obebyggda fastigheter (Backa 766:564 och 766:668) där den ena har oklara ägarförhållanden som behöver utredas, och den andra ägs av juridiska personer. Uppskattningsvis halva arealen av dessa fastigheter, innebärande 7 – 8 hektar, kan ha förutsättningar att ingå i en begravningsplats utifrån redovisning av topografi och jorddjup i stadens kartsystem.

Arbetsgruppen för lokaliseringsstudien har inte kännedom om att någon naturvärdesinventering har gjorts för något av områdena.

Det som talar för Skogome

De två delområdena i Skogome är sammantaget de områden som tydligast svarar an mot kravbilden för en ny stor begravningsplats. Att båda delområdena ligger i anslutning till Fridhems kyrkogård är en tydligt positiv aspekt som bidrar till lämpligheten. En ny begravningsplats här kan dra nytta av den infrastruktur och de basfunktioner som redan finns på Fridhems kyrkogård, vilket är en stor fördel ur driftsynpunkt.

Området ligger inte på jordbruksmark. Jämfört med de andra områden som inte ligger på jordbruksmark (Norr om Gerrebacka respektive Rösered) bedöms utmaningarna mindre i Skogome. Det finns befintliga vägar och närhet till kollektivtrafik. Att området ligger i anslutning till befintlig begravningsplats och bebyggelse innebär att från början blir etablerad i ett sammanhang.

Den västra delen har en kraftledning genom området, men detta bedöms inte utgöra något hinder för att anlägga en begravningsplats. Marken under den aktuella kraftledningen inom Fridhems kyrkogård används idag som gravmark. Kraftledningen är ett större hinder för etablering av bostäder eller arbetsplatser. Ledningsägare till kraftledningar med en spänningsnivå som den aktuella är mindre benägna än tidigare att medverka till att ledningarna markförläggs.

Den östra delen ligger i kanten av översiktsplanens utredningsområde Skogome/Kärra och har inte nära koppling till befintlig bostadsbebyggelse. Detta talar för att en ny begravningsplats inte riskerar att blockera framtida stadsutveckling, även om nya eventuella vägkopplingar kan behöva studeras.

Det som talar emot Skogome

Det som talar emot lämpligheten att anlägga ny begravningsplats i detta område är att naturvärden riskerar att skadas. Det kan också finnas en risk att begravningsplatsen blir en barriär mellan befintliga och framtida bostadsområden. Promenad- och motionsslingor har värden för boende i omgivningarna utifrån flera perspektiv. Gestaltningen av begravningsplatsen och hur den ansluter till omgivningen blir därför särskilt viktig. Det kan också finnas utmaningar i att kunna sänka den förmodat höga grundvattennivån tillräckligt mycket, särskilt i det västra delområdet som avvattnas via Skogomebäcken till Kvillen.

Slutsats Skogome

Lokaliseringsstudien visar att området i Skogome tillhör det fåtal studerade områden i Göteborg som inte utgörs av jordbruksmark och som härutöver har förutsättningar att leva upp till de ställda kraven i avsnitt 7. Området Skogome med delområde östra (E) och västra (F) utgör mycket intressanta lägen att utreda vidare för en ny begravningsplats.

10.1.2 Norr om Gerrebacka

Området norr om Gerrebacka ansluter mot bebyggelse i söder. I sydväst angränsar området till Svankällans våtmarksområde.

Området har en areal på cirka 30 hektar. Karaktären är huvudsakligen naturmark med enstaka bostadshus. Området ligger högt i förhållande till exempelvis Ellesbovägen i öster, liksom huvuddelen av Gerrebackas bostadsområde i söder.

Figur 10. Kartan visar ett område på cirka 30 hektar beläget norr om Gerrebacka som är prioriterat att utreda vidare för anläggning av en ny begravningsplats. Observera att områdets gränser är mycket ungefärliga.

Området ligger inom vattenskyddsområde Göta älv. Detta ställer krav på att dräneringsvatten från begravningsplatsen tas omhand på särskilt sätt. Vid skyfall samlas vatten inom ett stort område i väster. Det får utredas om detta delområde ska ingå i begravningsplatsen eller inte.

Marken inom området utgörs av lera, sand och morän och i närområdet berg i dagen. Den totala mäktigheten av moränavlagringen är mer än 40 meter. Jorddjupet är från 3 – 5 meter och djupare.

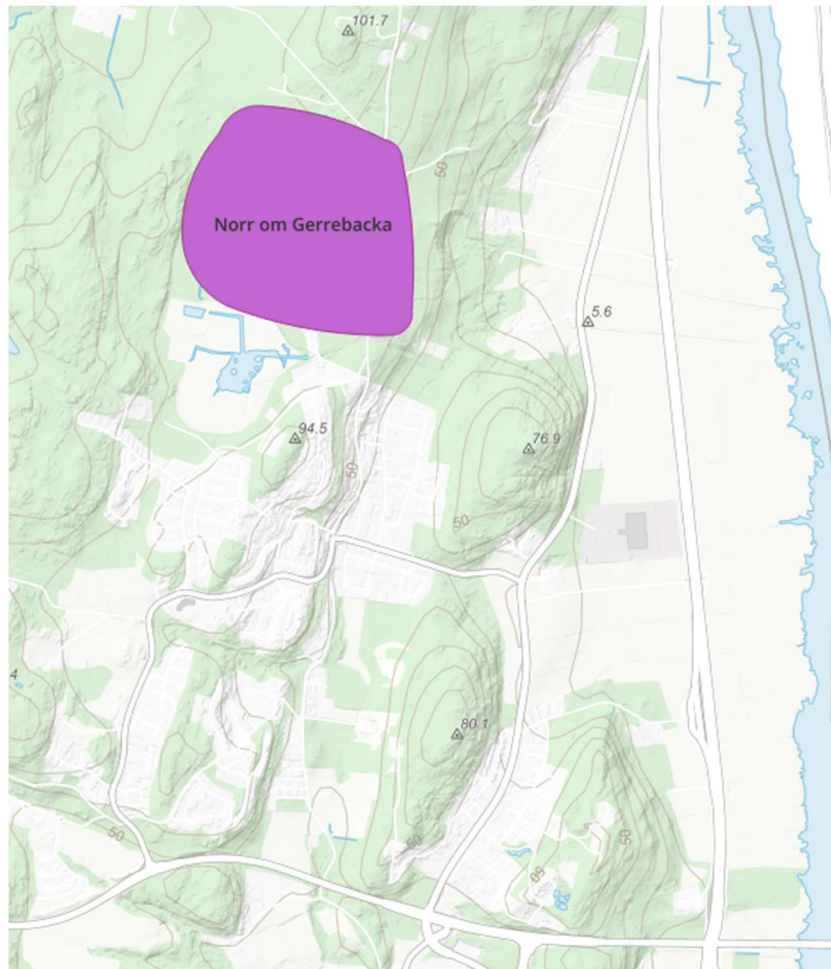
Stabilitetsfrågan kan bli överhängande i det sluttande partiet öster om Svankällvägen. Det finns inga uppgifter om grundvattennivåer i området, men då jordarterna i markytan till största del är av grovkornig karaktär är det troligt att infiltrationen av nederbörd och ytvatten är god. Troligtvis varierar grundvattennivåerna ganska mycket inom området och behöver därför undersökas vidare.

Allmänt VA är utbyggt till näraliggande område. Det går en kraftledning (400 kV) i öst-västlig riktning genom området.

Kollektivtrafik finns på Ellesbovägen i öster, eller i Gerrebacka, söder om området, cirka en km från områdets gräns.

Utbyggnadens förutsättningar Norr om Gerrebacka

Marken ägs till större delen av kommunen. I översiktsplanen är markanvändningen Kust och landsbygd och större delen av området redovisas som planeringsreserv för blandad stadsbebyggelse. Svankällans våtmarksområde är redovisat som ekologiskt särskilt känsligt område. Området har ett

riktigt fågelliv, med till exempel mindre hackspett, och här finns djur som fladdermöss och groddjur. En begravningsplats får inte påverka Svankällans våtmarksområde negativt.

Vägnätet utgörs av Svankällevägen som går i nord-sydlig riktning. Svankällevägen är enskild väg, men förvaltningen av vägen har övertagits av Göteborgs stad (stadsmiljöförvaltningen). Vägen har relativt låg standard och saknar gångbana.

Med kraftledningen följer en ledningsrätt som innebär restriktioner för berörda fastighetsägare. Begravningsplatsen är inte beroende av att kunna få gravplatser under kraftledningen, men om detta är möjligt kan det ge en större och mer sammanhängande begravningsplats.

I och med de kraftiga nivåskillnaderna i delar av området behöver stabilitetsfrågorna utredas. Om en detaljplan startas kommer en detaljerad stabilitetsutredning att behövas genomföras.

Det som talar för Norr om Gerrebacka

Det som talar för lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i stora delar av detta område är områdets storlek. Cirka 30 hektar möjliggör en stor begravningsplats som kan täcka behovet av begravningsmark under lång tid, vilket kan motivera investeringar. Det är troligt att anläggande av en begravningsplats i området kan göras på ett sådant sätt att den inte hindrar en framtida bebyggelseutveckling. Området ligger förhållandevis nära boende såväl på västra och norra Hisingen som boende i de nordöstra stadsdelarna. Det finns begränsat med användningsmöjligheter för marken längs kraftledningsgatan. En ny begravningsplats bedöms inte hindras av kraftledningen.

Det som talar emot Norr om Gerrebacka

Det som talar emot lämpligheten att anlägga ny begravningsplats i stora delar av detta område är att området har dålig tillgänglighet vilket innebär att en ny väg behöver anläggas, troligtvis från öster, vilket innebär kostnader. En lämplig sträckning och dess kostnad kräver utredningar. Området har dålig tillgänglighet för gång och cykel.

En begravningsplats riskerar att försvåra framtida utbyggnad inom översiktsplanens planeringsreserv. Öster om området finns ett område där översiktsplanen anger framtida verksamhetsområde, Ingebäck, och som idag består av jordbruksmark. Om en ny vägkoppling till det tänkta begravningsplatsen behövs bör ett vägalternativ vara att den studeras tillsammans med en utveckling av ett nytt verksamhetsområde.

Slutsats Norr om Gerrebacka

Om en vägkoppling kan lösas, och anläggningen av en begravningsplats i området görs på ett sådant sätt att den inte hindrar en framtida bebyggelseutveckling i resten av Rödbos planeringsreserv bör detta område kunna vara ett bra alternativ. Det är det enda sammanhängande området i lokaliseringsstudien med denna storlek, cirka 30 hektar.

10.1.3 Rösered

Området Rösered omfattar 10 – 12 hektar och ligger en knapp kilometer sydväst om Angered Centrum. Det ligger på nordvästra sidan om Angeredsleden, i anslutning till befintlig småhusbebyggelse vid Ramnebacken. Idag används delar av området av två odlarföreningar.

Figur 11. Kartan visar området Rösered, sydväst om Angereds centrum som är prioriterat att utreda vidare för anläggning av en ny begravningsplats.

Marken består framför allt av naturmark, odlingslotter och en grop från en tidigare täkt, idag igenvuxen med skog. Området är en del av en stor isälvsavlagring där denna i de östra delarna överlagras av lera. Grundvattenytan uppskattas ligga några meter under markytan. Skredsäkerheten har bedömts vara tillfredsställande utifrån nuvarande markanvändning, men stabiliteten behöver beaktas om området

planeras för annan användning. Områdets fastmarksgränser har bedömts vara lite oklara och skulle behöva inventeras för att få en säkrare bedömning av hur stort området med tillräckligt jorddjup är.

Allmänt VA finns utbyggt. Området ligger inom Göta älvs vattenskyddsområde. Detta ställer krav på att dräneringsvatten från begravningsplatsen tas omhand på särskilt sätt.

Närmaste busshållplats är hållplats Ramnebacken ett par hundra meter väster om området.

Närmaste spårvagnshållplats är Angered Centrum.

Utbyggnadens förutsättningar i Rösered

I området Rösered finns två bebyggda småhusfastigheter, varav en är privatägd (Gårdsten 38:3) och en ägs av Göteborgs stad (Gårdsten 39:3). Den sistnämnda har en stor tomtyta (11 500 kvm) och är bebyggd med ett större småhus som förutsätts rivas om området planläggs för en begravningsplats. Kommunen äger all mark inom området bortsett från nämnda privatägda småhusfastighet.

Översiktsplanen anger övrigt grönområde och blandad stadsbebyggelse - övriga mellanstaden. För övrigt grönområde gäller i översiktsplanen att "motiv för eventuellt ianspråktagande för bebyggelse ska anges i detaljplan eller program till detaljplan och avvägas mot områdets eventuella natur- och rekreationsvärden".

Göteborgs stad arrenderar ut mark till två olika odlarföreningar inom området; Rösereds odlarförening och Albanus odlarförteining. Rösereds odlarförening arrenderar det större av områdena (cirka 23 000 kvm) vilket har funnits på platsen relativt många år. Albanus odlarförening arrenderar cirka 2 500 kvm mark i områdets nordvästra del. Odlingområdet har nyetablerats de senaste åren, och har erbjudits till odlare som blivit uppsagda från annan kommunägd mark.

Huvuddelen av området saknar detaljplan. En mindre del i områdets nordöstra del är allmän plats – park/natur i en äldre detaljplan (stadsplan). Det togs fram ett planprogram för Rösered för cirka 15 år sedan (Program för bostäder i Rösered) som föreslår att bland annat delar av nu studerat område bebyggs med bostäder (småhus och småskaliga flerbostadshus). Programmet har aldrig kommit att fullföljas med någon detaljplan.

Det som talar för Rösered

Det som talar för att pröva Rösered som lämplig ny begravningsplats är att dess läge förhållandevis nära bostäder och kommunikationer. Angered har stor brist på begravningsplatser idag.

Det som talar emot Rösered

Det som talar emot att pröva området för en begravningsplats är att området är på gränsen till för litet att bli en separat begravningsplats utan närhet till en större begravningsplats basfunktioner.

Odlingsområdena ger fritidssysselsättning och fyller viktiga sociala funktioner för många individer.

För att området ska bli tillräckligt stort ur driftsynpunkt behöver båda odlingsområdena omfattas. En särskild lokaliseringsstudie behöver genomföras för att identifiera platser i nordöstra Göteborg där nya odlingsområden kan etableras. Målet måste vara att samtliga odlare inom de båda odlingsområdena ska kunna erbjudas möjlighet till odling på andra platser i nordöstra Göteborg.

Den grop från en täkt som finns i sydvästra delen av området behöver fyllas innan den kan ianspråkta för begravningsändamål. Hur detta ska genomföras på mest lämpligt sätt behöver utredas.

Slutsats Rösered

Rösered är ett intressant läge för en ny begravningsplats, men en förutsättning är att hela det identifierade området kan användas. Att identifiera nya platser för odlingslotter som kan ersätta områdena i Rösered behöver bli en prioriterad uppgift.

10.2 Andrahandsalternativ

Skulle det visa sig att föreslagna områden inte är möjliga att gå vidare med på grund av orsaker som inte är kända i dagsläget kan följande två områden också vara tänkbara för en ny begravningsplats. Båda består helt eller delvis av jordbruksmark.

- Bingared/Rågården (område 7)
- Hovgården (område 72)

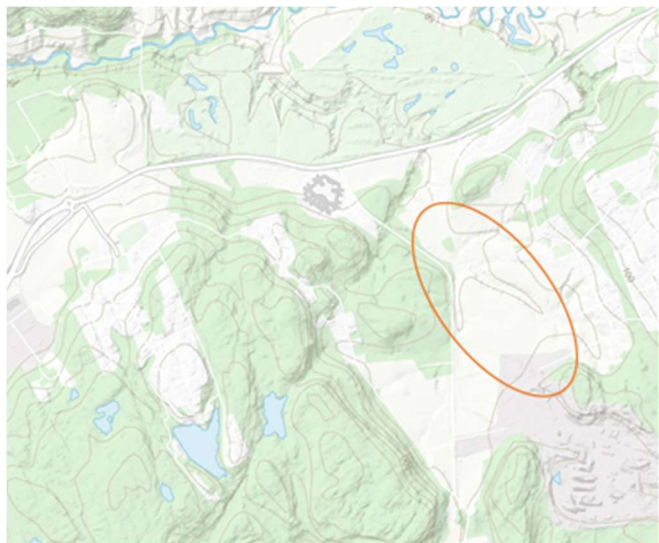
Figur 12. Översiktskarta visar lokaliseringsstudiens andrahandsalternativ för ny begravningsplats i Göteborg.

10.2.1 Bingared/Rågården

Området skulle kunna ge begravningsmark på cirka 20 hektar på kommunägd mark en knapp kilometer söderut längs Rågårdsvägens anslutning till väg 190. Med förvärv av privatägda fastigheter skulle arealen kunna bli större.

Området ligger cirka 1,5 km öster om Angereds kyrka och det framtida Gunnilse Centrum som är under planering (2024). Delområden både norr och söder om väg 190 har översiktligt studerats. Delen norr om vägen är ianspråktaget av en golfbana (Lerje Golfklubb). Huvuddelen av området söder om vägen är jordbruksmark, men även viss skogbevuxen mark som enligt jorddjupskartan har tillräckligt jorddjup finns i denna del.

Figur 13. Kartan visar ett ungefärligt område som kan studeras vidare för en möjlig framtida begravningsplats i Bingared/Rågården.

Området som bedöms ha minst två meters jorddjup är stort, men är uppsplittrat av vägar, bäckraviner och höjdparter. Marken är delvis också uppsplittrad av privatägda fastigheter.

Utbyggnadens förutsättningar i Bingared/Rågården

Det bedöms finnas bäst förutsättningar för att tillskapa en begravningsplats i den södra delen av området. Det handlar dels om ett område om cirka sju hektar med skogbevuxen mark väster om Rågårdsvägen, omedelbart norr om Västra

Rågårdsvägen, dels om 12 – 15 hektar jordbruksmark öster om Rågårdsvägen i höjd med den skogbevuxna marken. Den berörda jordbruksmarken är utarrenderad och används för odling av vallväxter. Arrendetiden är fem år.

Markförhållandena utgörs framför allt av lera samt partier med fastmark/berg i dagen. Det finns inga grundvattenobservationer, men troligen ligger grundvattenytan inte väldigt ytligt. Det är troligt att de plana markområdena dräneras ned mot ravinerna. Förutsättningar för skred kan finnas i ravinlandskapet. Om området detaljplanläggs behöver en detaljerad geoteknisk stabilitetsutredning genomföras.

Kollektivtrafiken består av expressbusstrafik med hållplats Rågården nära Rågårdsvägens anslutning till väg 190.

Möjligheten att tillskapa en begravningsplats norr om väg 190 kan dock inte helt uteslutas. Det bör utredas om det är möjligt att efter avslutad deponiverksamhet inom Skanskas deponi väster om golfbanan, flytta del av golfbanan dit, och då frigöra del av nuvarande golfbana för en begravningsplats, lämpligen den östra delen.

Översiktsplanen anger kust- och landsbygd för huvuddelen av området. En stor del av området kring Rågårdsvägen är samtidigt redovisat som framtida utredningsområde verksamheter. Syftet är främst att skapa utrymme för verksamheter med omgivningspåverkan där skyddsavstånd kan krävas.

Rågårdens rättspsykiatriska klinik etablerades i området för cirka 15 år sedan och ligger invid korsningen mellan väg 190 och den södergående Rågårdsvägen. Denna väg leder vidare genom området till en bergtäkt - Angeredskrossen - med pågående verksamhet. Nu gällande täktillstånd sträcker sig fram till 2040. Det primära syftet med verksamheten är att producera förädlade bergmaterialprodukter för den regionala bygg- och anläggningsmarknaden. Transporter med bergmaterialprodukter sker via Rågårdsvägen genom området till väg 190.

Täktarbetet gör att den södra delen är utsatt för visst buller, samt tunga transporter på Rågårdsvägen. Idag har Skanska, som bedriver täktverksamheten och materialhanteringen, en grind uppsatt på Rågårdsvägen en relativt kort sträcka söder om avfarten från väg 190. Skulle det bli aktuellt att anlägga en begravningsplats här innan täktverksamheten är avslutad behöver grinden flyttas längre söderut.

En bäckravin i norr, mellan Rågårdsvägen och väg 190, ingår i förslag till naturreservat för Lärjeåns dalgång. Allmänt VA finns utbyggt i området. Enligt kretslopp och vatten korsar en stor ledning området, vilken behöver värnas. Området avvattnas mot Lärjeån som är nödvattentäkt.

Det som talar för Bingared/Rågården

Det som talar för att pröva området Bingared/Rågården för begravningsmark är att området ligger relativt nära stadsdelar i nordöstra Göteborg där bristen på gravmark redan är stor och där behovet utifrån demografin bedöms komma att öka.

Begravningsplatsen skulle kunna bli förhållandevis stor, och preliminärt till en del kunna anläggas på mark som inte är jordbruksmark.

Det som talar emot Bingared/Rågården

Det som talar emot en begravningsplats här är, utöver att den huvudsakligen skulle komma att ianspråkta jordbruksmark, är att den konsumerar del av ett område som kan behövas för

industriverksamheter. En begravningsplats här skulle också kunna innebära restriktioner för vilken grad av omgivningspåverkan som verksamheter på intilliggande områden får ha.

Slutsats Bingared/Rågården

Området i Bingared/Rågården bör bara bli aktuellt att utreda vidare för begravningsplats om behovet av gravmark inte fullt ut kan lösas på icke-jordbruksmark. Området är ett bra andrahandsalternativ för ny begravningsplats.

10.2.2 Hovgården

Området ligger cirka 800 meter norr om Skra Bro i Björlanda och består av 12 – 15 hektar jordbruksmark belägen på den nordvästra sidan av Kongahällavägen. Platsen gränsar i sydväst till Björlandagårdens grundskola och i nordväst till småhusbebyggelse i Högen- och Högåsaområdet.

Figur 14. Kartan visar ett ungefärligt område som kan studeras vidare för en möjlig framtida begravningsplats. 12 - 15 hektar.

Även ett delområde med jordbruksmark sydost om Kongahällavägen, invid friidrottsanläggningen Björlandavallen, har översiktligt studerats för en begravningsplats, och preliminärt bedömts som ett möjligt område. Det nordvästra området har dock sammantaget bedömts lämpligare att i första hand pröva.

Marken nordväst om Kongahällavägen utgörs av relativt plan lermark med berg i dagen på de omkringliggande och insprängda höjdpartierna. Jorddjupet är enligt SGU:s jorddjupskarta mellan noll och fem meter i en stor del av området. Om det blir aktuellt att pröva platsen för en begravningsplats behöver jorddjupet inom dessa delar undersökas genom geotekniska eller geofysiska undersökningsmetoder.

I den sydvästra delen av området nära Björlandagården finns ett område där jorddjupet är större. Här rinner ett större dike (ursprungligen en bäck). En remsa runt bäcken/diket som inte används för gravar behöver avsättas. Området översvämmas vid skyfall och ett stort flöde passerar lågpunkten.

Grundvattenytan varierar inom området. Avdikning förekommer på lermarken. Allmänt VA är utbyggt i området.

Kollektivtrafiken är förhållandevis bra genom dels expressbusstrafik med hög turtäthet med hållplats vid Skra Bro, cirka 800 meter från området, dels busslinjer med lägre turtäthet med hållplatser nära området, dels hållplats Spänstvägen (linje 36), dels hållplats Lexbyvägen (linje 22 och 36).

Utbyggnadens förutsättningar i Hovgården

Översiktsplanen redovisar området som värdefullt natur- och friluftsområde (åkrar omgivna av ädellövskogar och vassar. Värdefull landskapsbild. Riksintresse högexploaterad kust). Björlanda har höga kulturmiljövärden både utifrån enskilda byggnader och gårdar och utifrån

kulturmiljön/kulturlandskapet. All mark ägs av Göteborgs stad. Jordbruksmarken är utarrenderad med ett femårigt avtal. Arrendatorn har besittningsskydd. Arrendet kan brytas med en detaljplan för annan användning.

Leran är sättningskänslig och kan inte bära några byggnader utan djup- eller kompensationsgrundläggning.

Det som talar för Hovgården

Det som talar för att pröva området för en begravningsplats är att området ligger i en befintlig bebyggelsestruktur med utbyggd infrastruktur och relativt god kollektivtrafik. Det råder brist på gravmark på västra Hisingen, där befolkningen dessutom förväntas öka genom ett relativt stort planerat bostadsbyggande.

En väl gestaltad begravningsplats bör ha förutsättningar att smälta in i Björlandas bebyggelse-, natur- och kulturmiljö på ett bättre sätt än om det aktuella området skulle tas i anspråk för bebyggelse.

Det som talar emot Hovgården

Det som talar emot en begravningsplats här, utöver att området helt och hållet utgörs av jordbruksmark, är att det skulle splittra ett sammanhängande och väl fungerande odlingsområde och därmed avsevärt försämra möjligheterna för rationell verksamhet. Jordbruket i området bedrivs av flera heltidslantbrukare som har en nära samverkan i sin verksamhet.

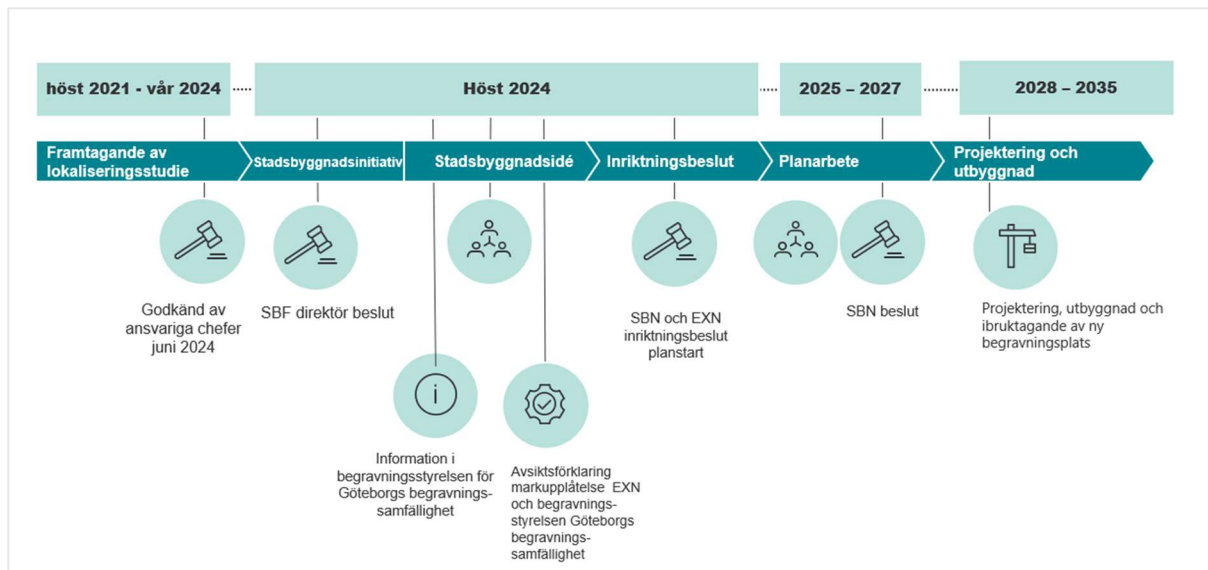
Det finns en osäkerhet kring hur stor del av området som har tillräckligt jorrdjup, och här finns också en skyfallsproblematik inom särskilt en del av området. Härutöver har området som redovisas ovan utpekade värden utifrån både natur- och kulturmiljöperspektiv.

Slutsats Hovgården

Området Hovgården kan endast bli aktuellt att utreda vidare för begravningsplats om behovet av gravmark inte fullt ut kan lösas på icke-jordbruksmark. Området är ett bra andrahandsalternativ för ny begravningsplats.

11.Genomförande

11.1 Tidplan och skeden

Figur 15. Illustration över preliminär tidplan.

1. Beslut av stadsbyggnadsdirektören att starta plan- och exploateringsprocess med lokaliseringsutredningen som grund.
2. Stadsbyggnadsförvaltningen Detaljplan och Exploateringsförvaltningen Markstrategi tar fram en *stadsutvecklingsidé*.
3. Göteborgs begravnings-samfällighet medverkar genom att bistå med att beskriva de viktigaste funktionerna som behöver finnas på begravningsplatsen. Identifiera risker, kritiska faktorer. Förtydligande av geografisk avgränsning sker gemensamt.
4. Beslut av Göteborgs stads exploateringsnämnd att lämna markanvisning till Göteborgs begravnings-samfällighet och tecknande av markanvisningsavtal mellan parterna.
5. Inriktningsbeslut (tidigare kallat planbeskedsbeslut) i Stadsbyggnadsnämnden och Exploateringsnämnden med stadsutvecklingsidén som grund. Beslutet innebär att arbete med detaljplan kan starta. Antingen som del av startplan 2025 eller för direkt beslut att starta detaljplan. Planavtal tecknas i samband med detta.

11.2 Exploateringsekonomi och plangenomförande

Efter att stadsbyggnadsnämnden fattat beslut om att ett detaljplanearbete ska inledas ska exploateringsnämnden besluta om att lämna en markanvisning till begravnings-samfälligheten. I samband med detta tecknas ett markanvisningsavtal mellan kommunen och begravnings-samfälligheten. Avtalet ska bland annat redovisa de principer som ska gälla för fördelningen av ansvar och kostnader mellan kommunen som markägare och begravnings-samfälligheten som byggherre/exploatör under planarbetet och plangenomförandet.

Samma principer för kostnadsfördelning som vid annan exploatering på kommunägd mark, till exempel för bostadsbebyggelse, förutsätts tillämpas. Kommunen står för vissa utrednings- och undersökningskostnader kopplade till marken i den omfattning som krävs för att detaljplanen ska kunna antas. Övriga utredningar och undersökningar kopplade till kvartersmarken bekostas av begravnings-samfälligheten, antingen direkt eller via planavgiften till stadsbyggnadsförvaltningen.

Begravningsamfälligheten ansvarar för och bekostar samtliga bygg- och anläggningsåtgärder inom den blivande kvartersmarken. Kommunen svarar för och bekostar projektering och byggande av eventuella allmänna gator och parker (allmän plats).

I samband med planens antagande förutsätts ett genomförandavtal samt avtal om tomträttsupplåtelse tecknas. Som alternativ till tomträttsavtal kan eventuellt ett arrendavtal bli aktuellt. Begravningsamfälligheten kommer att betala en årlig avgift till kommunen för att använda marken. Vid tomträtt kallas avgiften tomträttsavgäld.

Den årliga intäkt kommunen får genom avgiften kan mycket förenklat sägas vara den avkastning kommunen får på fastighetens värde efter detaljpaneläggning. Utgifter som kommunen genom exploateringsnämnden får vid planeringen och plangenomförandet kan i detta sammanhang betraktas som investeringar i fastigheten. (Exploateringsekonomi ur ett kommunalt redovisningsperspektiv är i verkligheten mer komplicerat).

Exploateringsinvesteringarna är i de flesta fall nödvändiga för att kvartersmarken ska kunna utnyttjas i enlighet med detaljplanen. Det kan handla om omläggning av befintliga ledningar, arkeologiska undersökningar, utbyggnad av allmänna gator med mera. I huvudsak brukar det handla om åtgärder inom planområdet, men ibland även om nödvändiga åtgärder utanför planområdet, till exempel åtgärder i trafiksystemet eller för att förebygga översvämningar vid skyfall.

Det har inte gjorts några bedömningar av vare sig kommunens utgifter för exploateringsinvesteringar eller intäkter från markupplåtelser för något av områdena. Exploateringsutgifterna skiljer sig med all säkerhet åt mellan de olika områdena, och bedöms vara störst för området Norr om Gerrebacka genom den investering i ny tillfartsväg som behövs.

Detaljpaneläggning för annan tillåten användning av kvartersmarken än begravningsplats skulle kunna leda till högre intäkter för kommunen, till exempel om planeringen skedde för ny bostadsbebyggelse. De två delområdena i Skogome ligger båda inom utredningsområdet för blandad stadsbebyggelse för Kärra-Skogome. I ett fördjupat planeringsarbete för utredningsområdet (ändring av översiktsplanen eller planprogram) ska en mängd olika markanvändningar och funktioner lokaliseras, och de olika delområdena ska användas till det de är mest lämpade för. Detta med utgångspunkt från en övergripande bebyggelse- och trafikstruktur som kopplar samman området med omgivande stad.

Vid ett sådant planeringsarbete är det mycket troligt att åtminstone delar av den mark som nu föreslås utredas för begravningsplats hade föreslagits för just den markanvändningen. En del av området hade kanske föreslagits för bostadsbebyggelse, men hade också kunnat föreslås för till exempel en park, ett idrottsområde eller en skola. Bostäderna hade då planerats att byggas i andra delar av utredningsområdet.

I ett skede innan ett fördjupat planeringsarbete har genomförts bör all mark inom utredningsområdet betraktas som så kallad råmark där varje kvadratmeter anses ha samma värde. (Detta med undantag för sådan mark som på grund av topografi eller för att marken till exempel utgörs en deponi uppenbart inte kan bebyggas. Sistnämnda typ av mark anses ha ett mycket lågt och snarast symboliskt värde.) Råmarksvärdet (i kronor per kvadratmeter) är avsevärt mycket lägre än värdet för detaljpanelagd mark för till exempel bostäder.

12. Bakgrundsinformation

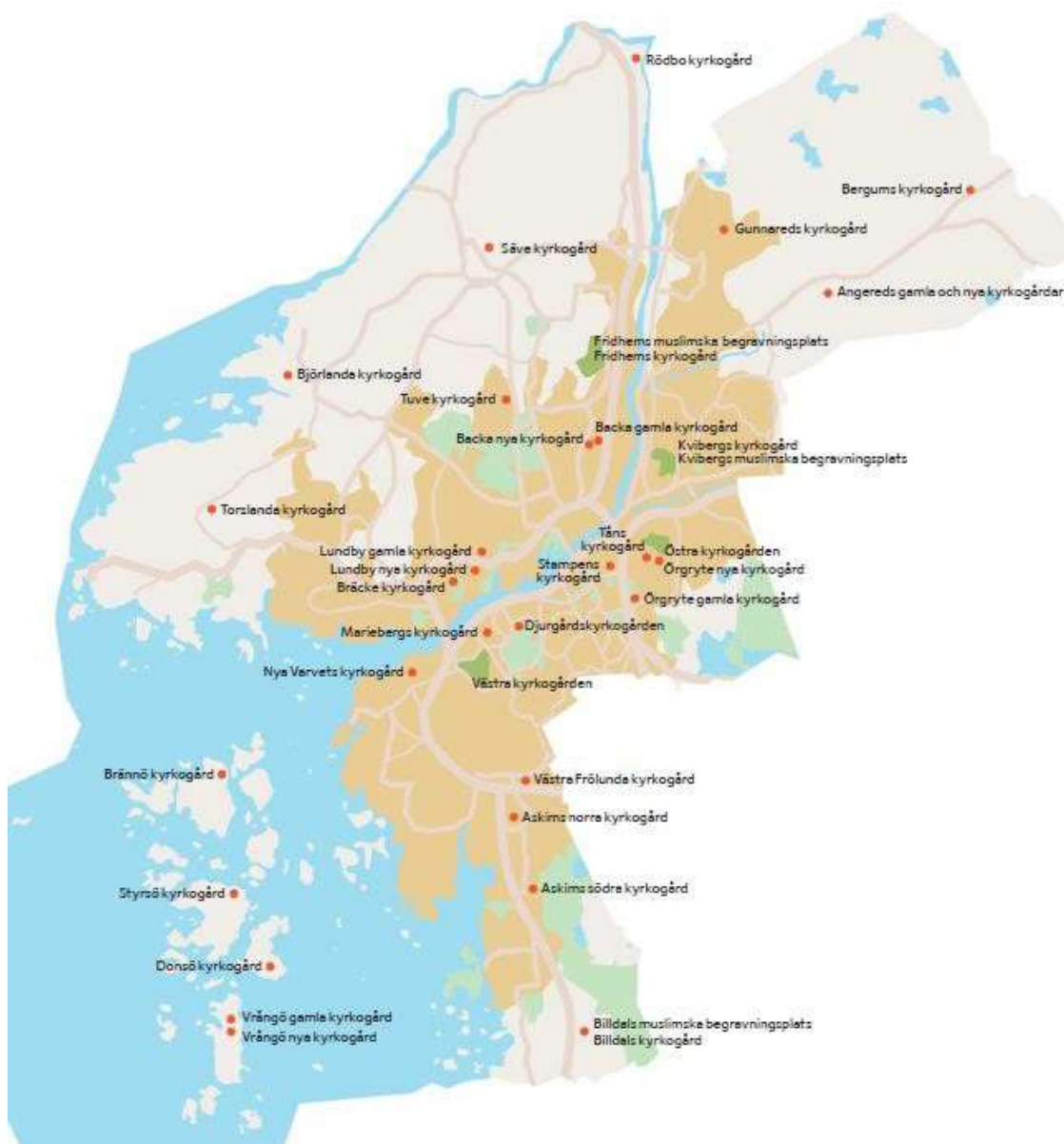
På följande sidor redovisas ytterligare information om begravningsverksamheten för ytterligare fördjupning av verksamheten och de behov som finns.

12.1 Beskrivning av begravningsverksamheten i Göteborg

I Göteborg sammanfaller den geografiska gränsen för huvudmannskapet för begravningsverksamheten med kommungränsen. Göteborgs begravningsamfällighet har idag 36 begravningsplatser uppdelade på fem distrikt (se figur 16). Begravningsamfälligheten ansvarar även för fyra ödekyrkogårdar. Tre av de 36 begravningsplatserna är för muslimsk gravsättning. Ytterligare ett antal trossamfund finns representerade. Utöver dessa har den judiska församlingen huvudmannskapet för två enskilda judiska begravningsplatser.

Verksamheten utgår idag från fem större begravningsplatser där personal, material och utrustning finns (markerade i tabell). Tillsyn och skötsel av övriga kyrkogårdar kräver transporter av personal, utrustning och material från dessa fem begravningsplatser.

Förutom gravområden så kräver verksamheten ekonomibyggnader, personalbyggnader, kapell, krematorium, kompostanläggningar, materialgårdar, materialfickor, verkstäder, parkeringsplatser med mera för att fungera. En begravningsplats behöver således även relativt stora ytor för annat än gravområden. Begravningsplatserna har även en funktion i staden som gröna stråk och är välbesökta offentliga platser.

Figur 161 Översiktskarta över Göteborgs 36 aktiva begravningsplatser.

Distrikt	Nordöstra Göteborg	Västra Göteborg	Östra Göteborg	Hisingen	Södra skärgården
Kyrkogård/ begravningsplats	Angered Bergum Gunnared Kviberg Kvibergs muslimska	Askims norra Askims södra Billdals muslimska Djurgård Marieberg Nya varvet Västra Västra Frölunda	Stampen Tån Örgryte nya Örgryte gamla Östra	Backa gamla Backa nya Björlanda Bräcke Fridhem Fridhems muslimska Lundby gamla Lundby nya Rödbo Säve Torslanda Tuve	Brännö Donsö Styrsö Vrångö gamla Vrångö nya

Göteborgs 36 begravningsplatser uppdelade i fem distrikt. De fem begravningsplatser verksamheten utgår från är markerade med fetstil och blå färg.

12.2 Förklaring av olika gravskick

Över tid så har fler gravskick, eller olika sätt av gravsättas på, tillkommit. Det finns individuella gravskick som traditionella kistgravar eller urngravar eller kollektiva gravskick som minneslund och askgravlund. Dessa gravskick kompletterar varandra och ger förutsättningar för människor att hantera sin sorg. Nedan följer en beskrivning av de olika gravskicken.

Kistgrav

Kistgrav är en gravplats som upplåts med gravrätt för en eller flera kistor och/eller stoft. I en kistgravplats ryms vanligtvis också urnor eller askor.

Urngrav

Urngrav är en gravplats avsedd för en eller flera urnor eller askor. Gravplatsen upplåts med gravrätt.

Minneslund

Minneslund är ett anonymt gemensamt gravområde utan bestämda gravplatser för gravsättning i form av nedgrävning eller utströende av askor. Anhöriga deltar inte vid gravsättningen.

Minneslund har vanligtvis en gemensam smyckningsplats och får inte förses med personlig gravanordning. Plats i minneslund upplåts utan gravrätt.

Askgravlund

Askgravlund är ett gemensamt gravområde utan markerade platser för gravsättning av askor med en gemensam plats för namn och smyckning. Anhöriga får vara med vid gravsättningen. Platsen i en askgravlund upplåts utan gravrätt. Namnbricka eller dylikt kan medföra en kostnad.

Kolumbarium (finns ännu inte i Göteborg)

Kolumbarium är benämningen på nischer för gravsättning av urnor eller kistor. Varje nisch är en gravplats och kan rymma en eller flera urnor eller vara avsedd för kistor (kistmur). Kolumbarier kan anläggas antingen inomhus eller utomhus. Gravplats i kolumbarium/urnmur upplåts med begränsad gravrätt vilket oftast medför en kostnad för gravrättsinnehavaren för att täcka skötsel eller annan utsmyckning av gravplatsen. När gravrätten har upphört får askan grävas ner på ett avsatt område på en närbelägen begravningsplats.

Askgravplats (finns ännu inte i Göteborg)

Askgravplats är en gravplats för askor/urnor. På askgravplatsen är det oftast möjligt för makar/partner/anhöriga att vila tillsammans. Askgravplatsen upplåts med begränsad gravrätt vilket kan medföra en kostnad för gravrättsinnehavaren för anskaffande av gravanordning, skötsel av gravplatsen och i förekommande fall underhåll av gravanordningen. Begränsningen avser bestämmande över gravanordningens utseende och beskaffenhet samt gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt.

12.3 Lagstiftning som styr begravningsverksamheten

Begravningsverksamheten lyder under ett flertal styrande lagar. Bland annat Plan och bygglagen, Kulturmiljölagen och Begravningslagen.

Kulturmiljölagen

Sveriges begravningsplatser har ofta stora kulturvärden som är skyddade enligt kulturmiljölagen. Begravningsplatser som är äldre än 1940 har ett särskilt skydd och alla förändringar kräver samråd med och tillstånd från länsstyrelsen. Tillstånd krävs bl.a. för utvidgning av tomten samt för uppförande eller väsentlig ändring av byggnader, murar, portaler, andra fasta anordningar och

vegetation på tomten eller ändring av medveten gestaltning av vegetationen. Stor hänsyn till begravningsplatsens kulturvärden behöver tas vid all förändring eller utvidgning av begravningsplatser vilket kan försvåra och förlänga processen.

Begravningslagen

Begravningslagen är den lag som direkt reglerar begravningsverksamheten. Följande paragrafer är relevanta i arbetet med att lokalisera nya begravningsmark för att få en förståelse för begravningshuvudmännens ansvar och skyldigheter.

1 kap 1§ Ett tillräckligt antal gravplatser och andra gravanläggningar av allmänt förekommande slag skall anordnas och hållas av de territoriella församlingarna inom Svenska kyrkan.

2 kap 2 § Huvudmannen skall, inom det egna förvaltningsområdet eller inom ett närbeläget förvaltningsområde, tillhandahålla särskilda gravplatser för dem som inte tillhör något kristet trossamfund.

2 kap 3 § På en allmän begravningsplats ska gravplats beredas dem som vid dödsfallet var folkbokförda på en fastighet inom församlingen eller kommunen.

8 kap 3 § En församling som är huvudman för begravningsverksamheten ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för denna verksamhet under höjd beredskap.

6 kap 1 § Stoft eller aska som har gravsatts på en begravningsplats får inte flyttas från en gravplats för att gravsättas någon annanstans.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

Exploateringsförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: exploatering@exploatering.goteborg.se

Göteborgs begravningsamfällighet

Telefon: 031-731 80 80

E-post: gbg.begravningsamfallighet@svenskakyrkan.se

**Göteborgs
Stad**

Svenska kyrkan

GÖTEBORGS
BEGRAVNINGSSAMFÄLLIGHET

Kartbilaga lokaliseringsstudie ny gravmark i Göteborg

28 juni 2024

Göteborgs
Stad

Svenska kyrkan
GÖTEBORGS
BEGRAVNINGSSAMFÄLLIGHET

Förord

Behovet av ny begravningsmark i Göteborg är stort, det gäller särskilt mark för kistbegravning. Göteborgs stad har tillsammans med Göteborgs begravningsamfällighet tagit fram denna lokaliseringsstudie som har identifierat tre områden som var för sig är lämpliga att utreda vidare inom ramen för en detaljplan. Lokaliseringsstudien ska ligga till grund för det vidare arbetet.

Lokaliseringsstudien består av en huvudrapport och av denna kartbilaga där samtliga studerade områden beskrivs mer ingående.

Arbetet har skett under perioden hösten 2021 till våren 2024.

Innehåll

Förord.....	2
Föreslagna områden	4
Lokaliseringsstudiens arbetsmetod	6
Steg 1 - GIS-analys av icke jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden	7
Steg 2. Förnyad GIS-analys av kommunägd jordbruksmark samt bearbetning av identifierade markområden	25
Steg 3. Sammanställning och prioritering av områden identifierade i steg 1 och 2	52

Föreslagna områden

De områden som lokaliseringsstudien funnit lämpliga att utreda vidare för etablering av ny begravningsmark är i första hand:

- Skogome östra och västra, sammanlagt cirka 30 hektar (område E och F)
- Norr om Gerrebacka, cirka 30 hektar (område C)
- Rösered, cirka tio hektar (område K)

Figur 1. Kartan visar de områden som lokaliseringsstudien bedömer är lämpliga att studera vidare för ny begravningsmark. Läs mer om detta i huvudrapporten.

Följande områden kan övervägas som andrahandsalternativ om ovanstående inte är genomförbara;

- Bingared/Rågården, cirka 17 – 22 hektar (område 7)
- Hovgården, Björlanda, cirka 10 – 15 hektar (del av område 72)

Figur 2. Översiktskarta som visar lokaliseringsstudiens andrahandsalternativ för ny begravningsplats i Göteborg. Båda består helt eller delvis av jordbruksmark.

Lokaliseringsstudiens arbetsmetod

Lokaliseringsstudien har genomförts enligt följande steg:

- Steg 1. GIS-analys av icke-jordbruksmark, manuell bearbetning och platsbesök av områden som identifierades.
- Steg 2. Ny GIS-analys av kommunägd jordbruksmark, manuell bearbetning och platsbesök av områden som identifierades.
- Steg 3. Analys av vilka områden som i de olika stegen identifierats som lämpliga att utreda vidare. Prioritering av områden.

Arbetet med lokalsieringsstudien har genomförts genom en kombination av GIS-analyser och manuell bearbetning. I GIS-analyserna har ytor kunnat identifierats beroende på markegenskaper (läs mer om vilka egenskaper under respektive steg nedan) och alltför små områden har sorterats bort. I den manuella bearbetningen har arbetsgruppen bland annat tittat på pågående och kommande planarbeten, skredrisker, geoteknik, skyfallsflöden, grundvattennivåer, pågående arrenden, översiktsplan, riksintressen, kringliggande infrastruktur med mera.

White arkitekter anlätades för att hålla i arbetet med lokaliseringstudien och göra GIS-analyser. Konsultuppdraget avslutades innan arbetet var färdigställt varför denna slutrapport tagits fram gemensamt av Göteborgs stad och Göteborgs begravningsamfällighet.

Steg 1- GIS-analys av icke jordbruksmark samt manuell bearbetning av identifierade markområden

I ett första steg gjordes en GIS-analys av hela Göteborgs kommun för att kunna identifiera mark som kan vara lämplig som ny begravningsmark.

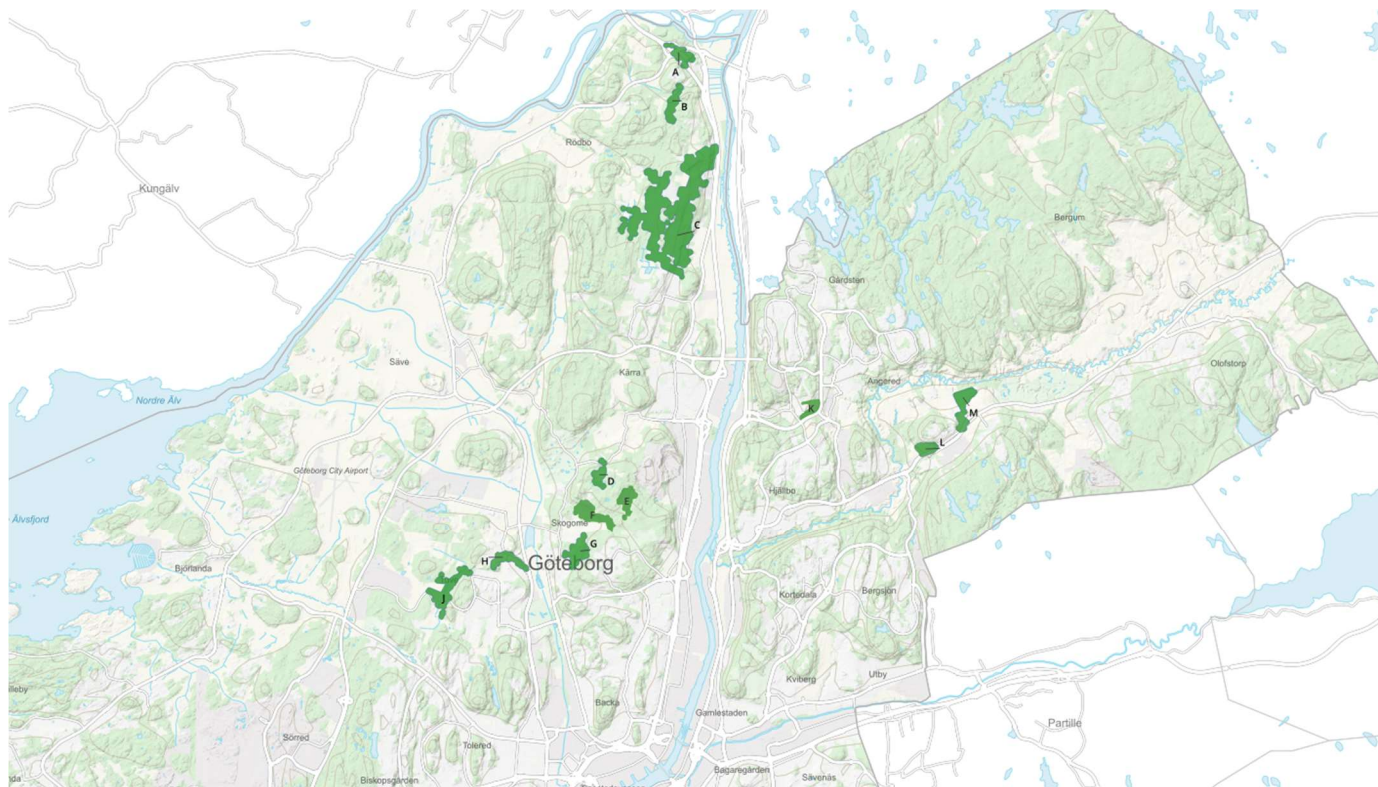
Markområden med följande egenskaper valdes bort:

- Jordbruksmark
- Naturreservat
- Våtmarker
- Strandskyddsområden
- Bebyggda områden
- Industrimark
- Parkmark

Kvarvarande markområden har genomgått ytterligare ett urval;

- Marken ska vara i kommunal ägo.
- Markområdet behöver ha en sammanhängande areal på minst tio hektar.
- Markområdet behöver ha ett jorddjup på minst två meter.

GIS-analysen resulterade i elva områden som samtliga ligger i Göteborgs norra delar, se figur 3.

Figur 3. Kartan visar områden som studerats och som inte innehåller jordbruksmark.

Nr	Område
A	Röds kapell
B	Norra Rödbo
C	Norr om Gerrebacka
D	Bönereds deponi/Oklandsåsen
E	Skogome östra
F	Skogome västra
G	Skogome södra
H	Centrala Tuve
J	Väster om Tuve

Område A- Röds kapell (16 hektar)

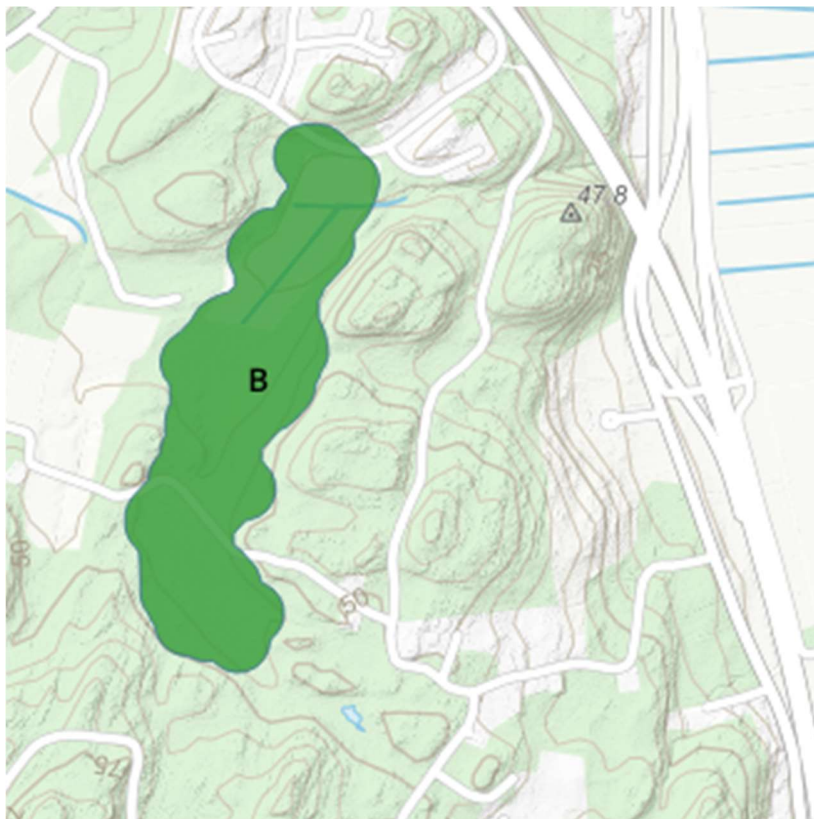

Figur 4. Röds kapell.

GIS-analysen över Röds kapell visar ett område på 16 hektar, men det utgörs till större delen trafikområde för E6 Rödbomotet. Ytterligare en del av området är utarrenderad för annan verksamhet. Endast cirka två hektar skulle vara möjlig som ny begravningsmark. En mindre utökning av Rödbo kyrkogård är möjlig, men motsvarar inte behovet på cirka 45 hektar.

Sammanfattning: Endast cirka två hektar skulle vara möjligt att exploatera på grund av trafikområde, annan användning och topografi.

Område B- Norra Rödbo (16 hektar)

Figur 5. Norra Rödbo.

Området ligger på norra Hisingen, strax söder om Rödbo. Området består till största delen av naturmark med skog och öppen mark. Den norra delen består av Rödbovallen och av betesmark/jordbruksmark. I stort sett hela området ägs av kommunen. Området är obebyggt och kan nås från Kvarneredsvägen som korsar områdets södra del alternativt via Rödbo. Kollektivtrafik saknas till området. Översiktsplanens inriktningar anger markanvändning kust och landsbygd och planeringsreserv.

Kommentar

Det som talar emot lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i detta område är:

- Att det ligger mitt i översiktsplanens planeringsreserv. En utveckling i denna geografi bedöms bli aktuell först långt fram i tiden.
- Området är bara cirka 8 – 10 hektar stort när man räknar bort fotbollsplanen och betesmarkerna, vilket är under Göteborgs begravningsamfällighets rekommenderade minsta områdesstorlek för ny begravningsplats.
- Området ligger långt från någon större bostadsbebyggelse och har dålig tillgänglighet med bil och kollektivtrafik.

På lång sikt, när kommunen startar planering för planeringsreserven i denna del, kan just detta område vara lämpligt för begravningsplats eftersom det har tillräckligt jorddjup.

Sammanfattning: Området inte lämpligt att utreda vidare för anläggning av begravningsplats på kort eller medellång sikt.

Område C- Norr om Gerrebacka (220 hektar)

Detta är ett mycket stort område om cirka 220 hektar, beläget mellan Rödbo i norr och Gerrebacka i söder.

Karaktären är till stor del naturmark eller betesmark. Delar längs hela den östra sidan av området är starkt sluttande och har höga naturvärden, några delar har naturskydd. Det finns enstaka bostadshus och gårdar, men inte någon sammanhängande bebyggelse.

Vägnätet består av smala vägar och det saknas kollektivtrafik. Kommunal mark finns i områdets södra del.

Översiktsplanen anger markanvändning kust och landsbygd, planeringsreserv, natur.

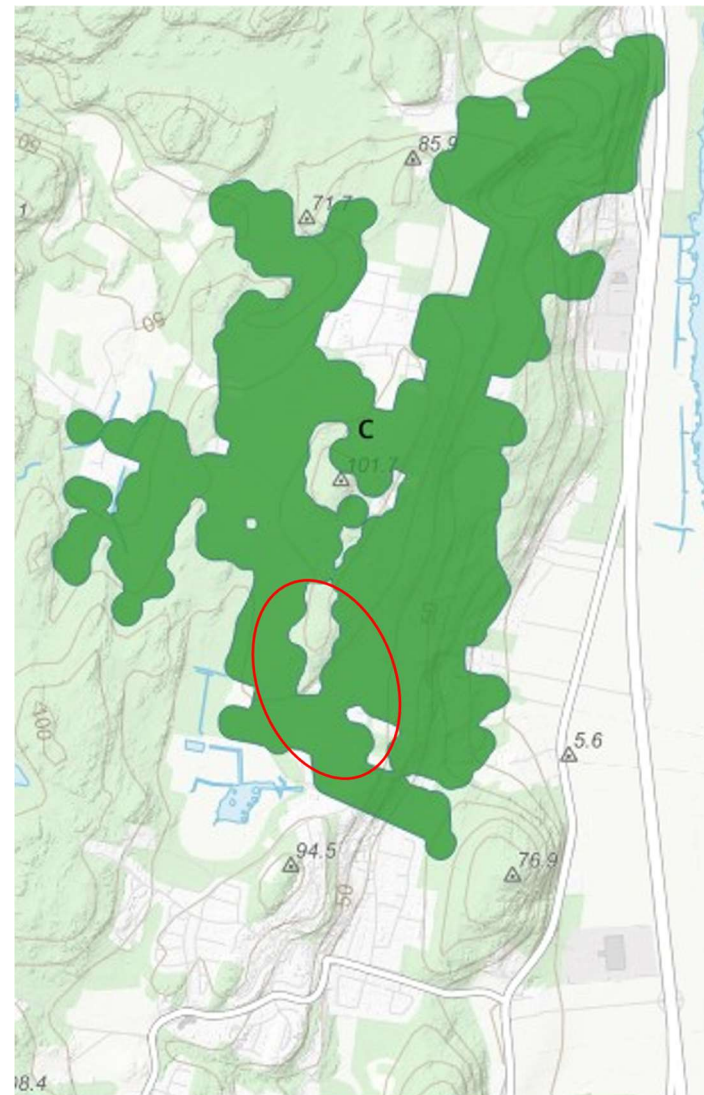
Kommentar

Det som talar emot lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i stora delar av detta område är:

- Att det ligger inom översiktsplanens planeringsreserv. En utveckling i denna geografi bedöms bli aktuell först långt fram i tiden.
- Östra delen är till stora delar alltför sluttande
- Generellt låg tillgänglighet i hela området, smala vägar.
- Ansluter bara i begränsad utsträckning till någon befintlig bebyggelse
- Begränsat med kommunal mark vilket minskar rådigheten.
- Ingen kollektivtrafik

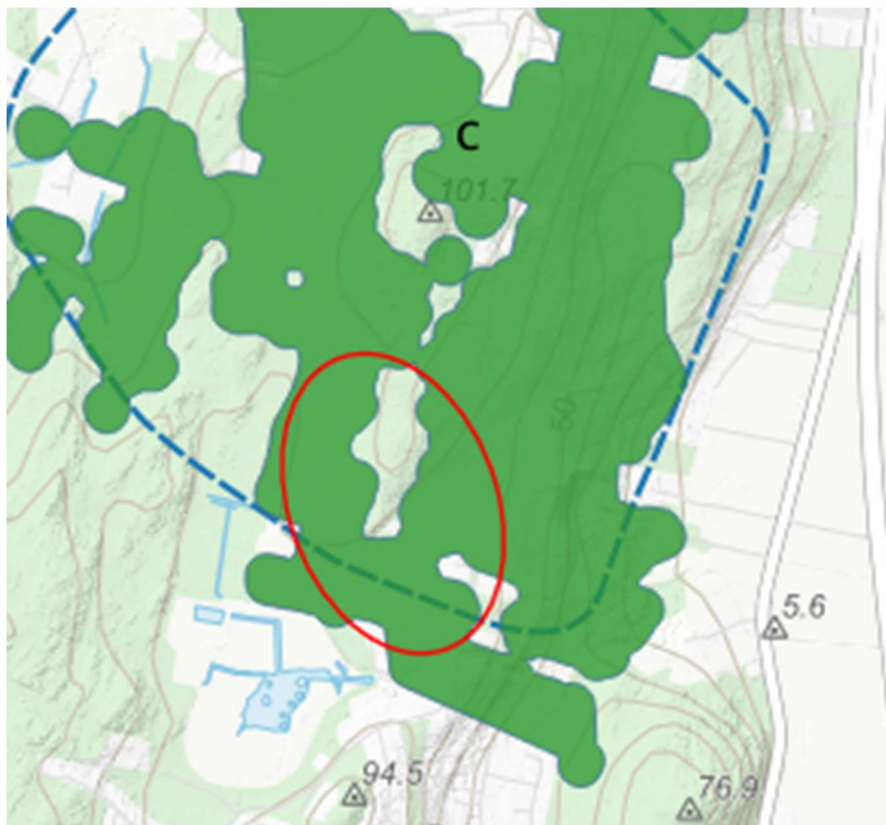
Det finns en mindre del av området som är intressant att undersöka vidare.

Sammanfattning: Delar av området är intressant att utreda vidare, se röd cirkel i figur 6.

Figur 6. Södra Rödbo och norr om Gerrebacka

Del av område C- Norr om Gerrebacka

Figur 7. Karta över området Norr om Gerrebacka som är ett möjligt område för anläggning av begravningsplats. Blå streckad linje visar gräns för planeringsreserv i översiktsplanen.

Detta område på cirka 30 hektar ansluter till befintlig bebyggelse i Gerrebacka i söder. Karaktären idag är mestadels naturmark med enstaka bostadshus och gårdar. Området ligger högt i förhållande till t.ex. Ellesbovägen i öster liksom till Gerrebackas bostadsområde i söder.

Översiktsplanens markanvändning är Kust och landsbygd och större delen av området omfattas av översiktsplanens planeringsreserv för blandad stadsbebyggelse.

Vägnätet utgörs av Svankällevägen som går i nord-sydlig riktning. Svankällevägen är enskild väg. Kollektivtrafik idag finns på Ellesbovägen i öster, eller i Gerrebacka, söder om området, cirka en km från områdets gräns. Genom området går en kraftledning i öst-västlig riktning.

Området ligger inom vattenskyddsområde Göta älv. Marken ägs till större delen av kommunen.

Kommentar

Det som talar **emot** lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i stora delar av detta område är:

- Risk för att blockera framtida utbyggnad inom översiktsplanens planeringsreserv.
- Området har dålig tillgänglighet vilket innebär att en ny väg behöver anläggas, troligtvis från öster, vilket innebär kostnader.

Det som talar **för** lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i detta område är:

- Områdets storlek om cirka 30 hektar möjliggör en stor begravningsplats som kan räcka till under lång tid vilket kan motivera investeringar.
- Det är troligt att anläggande av en begravningsplats i området kan göras på ett sådant sätt att den inte hindrar en framtida bebyggelseutveckling.
- Området ligger förhållandevis nära boende såväl på västra och norra Hisingen som boende i de nordöstra stadsdelarna.
- Det finns begränsat med användningsmöjligheter för marken längs kraftledningsgatan. En ny begravningsplats hindras inte av kraftledningen.

Vidare utredning krävs för att undersöka:

- Lämplig sträckning och kostnader för anläggning av en ny angöringsväg till området, eventuell anropsstyrd kollektivtrafik samt tillgänglighet för gång och cykel.
- Öster om området finns ett område där översiktsplanen anger framtida verksamhetsområde, Ingebäck, och som idag består av jordbruksmark.

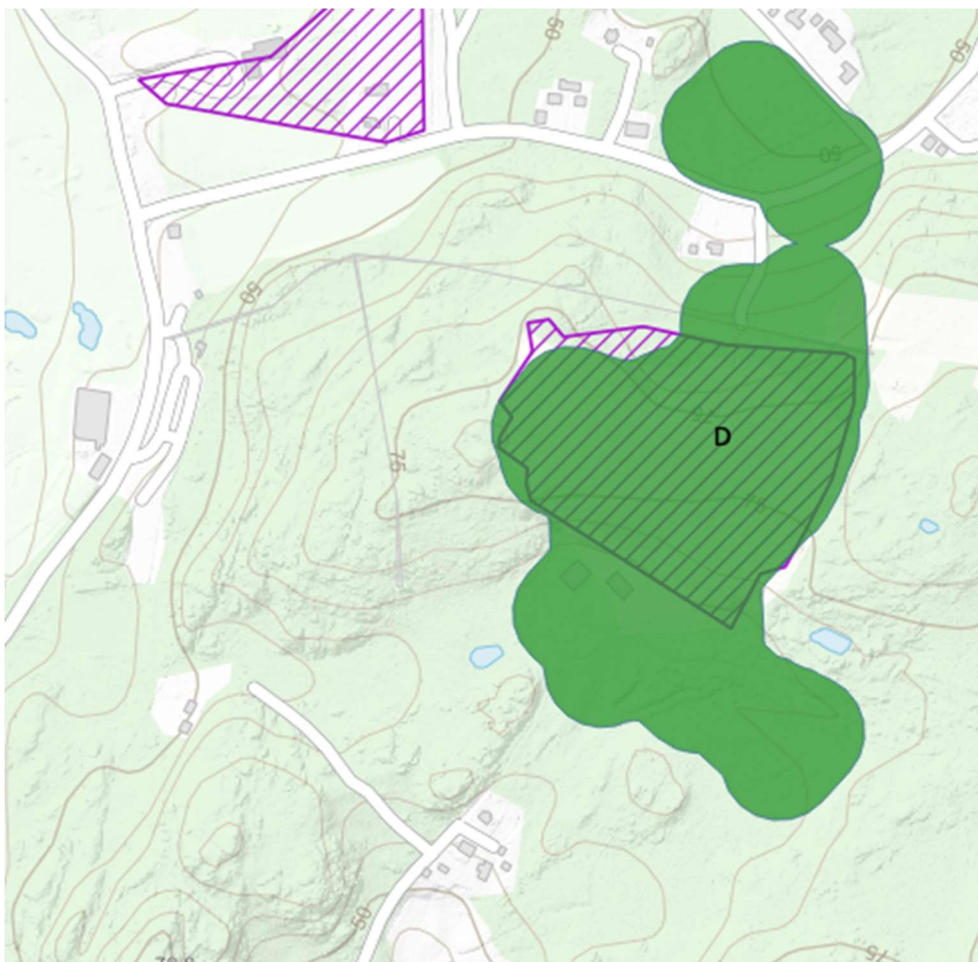
Om en ny vägkoppling till det tänkta begravningsplatsen behövs bör ett vägalternativ vara att den studeras tillsammans med en utveckling av ett nytt verksamhetsområde.

Slutsats område Norr om Gerrebacka

Om en vägkoppling kan lösas, och anläggningen av en begravningsplats i området görs på ett sådant sätt att den inte hindrar en framtida bebyggelseutveckling i

resten av Rödbos planeringsreserv är detta område ett mycket bra alternativ. Detta är det enda området i lokaliseringsstudien som är stort, cirka 30 hektar, vilket är av stor betydelse när gäller möjligheterna att täcka behovet av ny begravningsplats på kort och medellång sikt. Eftersom det består till största delen av kommunal mark finns också rådhighet över marken. Tidsaspekten är kritisk här liksom för alla områden. För samtliga områden gäller att begravningsplatsen ska kunna börja användas cirka år 2030 då befintliga kistgravplatser bedöms vara slut.

Område D- Bönereds deponi/Oklandsåsen (10 hektar)

Figur 8. Bönereds deponi/Oklandsåsen

Området ligger 2,5 norr om Skogome, med infart från Gamla Böneredsvägen. Två enstaka småhus finns i området. I övrigt består marken till största delen av en före detta deponi som nu är bevuxen och omgivningarna består av naturmark.

Endast en liten del av marken ägs av Göteborgs stad. Området saknar kollektivtrafik. Närmaste hållplats ligger i Skogome, cirka 2,5 km från infarten till området. Södra delen av området kan få problem med höga vattenflöden vid skyfall.

Översiktsplanen anger markanvändning Kust och landsbygd och området ligger inom utredningsområde för blandad stadsbebyggelse.

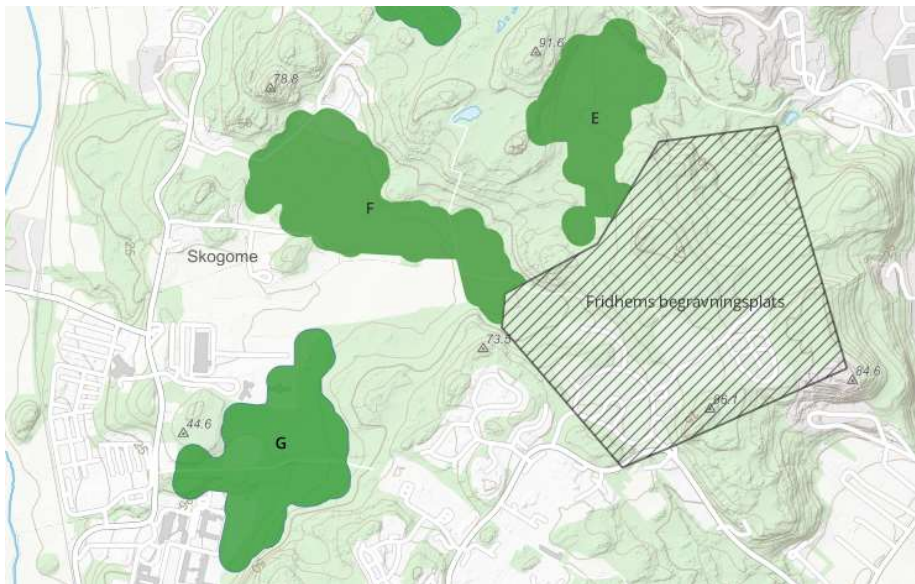
Slutsats område Oklandsåsen

Flera skäl talar emot att Oklandsåsen ska utredas vidare för ny begravningsplats.

- Området ligger mitt i Skogome-Kärras utredningsområde för blandad stadsbebyggelse och riskerar att blockera framtida utbyggnad.
- Området ligger isolerat och saknar koppling till befintlig bebyggelse och har ingen kollektivtrafik.
- Generellt är det inte lämpligt att gräva i före detta deponier eftersom det finns risk för läckage av giftiga ämnen.

Området Oklandsåsen skulle kunna användas för en ny begravningsplats om det kan accepteras att området har låg tillgänglighet, saknar kollektivtrafik och att det ligger isolerat från omgivande bebyggelse. Det krävs också att man kan visa att en begravningsplats här kan bli en integrerad del av en framtida större stadsutveckling och att den före detta deponin inte riskerar att läcka ut giftiga ämnen.

Område E – Skogome östra
Område F – Skogome västra
Område G – Skogome södra

Figur 9. I Skogome finns tre områden som alla har tillräckligt med jorddjup för att etablering av en ny begravningsplats ska vara möjlig

Mellan Skogome och Fridhems kyrkogård finns tre områden som har tillräckligt jorddjup. De består av naturmark, utan bebyggelse. Göteborgs stad äger större delen av marken. Kollektivtrafik finns till Lerbäcksvägen i Skogome, buss 42, 3 – 4 avgångar per timme.

Området som helhet hänger ihop med omgivande bebyggelse i Skogome respektive Backatorp. Två av delområdena kan kopplas ihop österut med befintlig begravningsplats Fridhem. Området kan idag nås från Lerbäcksvägen och via Fridhems begravningsplats.

Översiktsplanen anger kust och landsbygd och alla tre ligger inom utredningsområde för blandad stadsbebyggelse. Det innebär att området kan

komma att utvecklas men där ett program eller ändring av översiktsplanen behöver föregå detaljplaneringen.

Kommentar Skogome

Under 2022 behandlade kommunstyrelsen i Göteborg en framställan från byggnadsnämnden om "Igångsättningsbeslut för fördjupad översiktsplan för Kärra - Skogome". Vid omröstningen i kommunstyrelsen i december 2022 beslutade en knapp majoritet att inte lämna något igångsättningsbeslut. Något beslut om uppdrag för att utreda Kärra - Skogome för stadsutveckling bedöms inte fattas under i vart fall nuvarande mandatperiod som sträcker sig fram till och med 2026.

Före kommunstyrelsens beslut bedömde arbetsgruppen för lokaliseringsstudien att arbetet med den fördjupade översiktsplanen skulle starta under 2023. Det skulle då ingå i planeringsarbetet att vid sidan om att lägga fast en övergripande trafik-, bebyggelse- och grönstruktur också lokalisera ytkrävande samhällsservice inklusive ny begravningsmark.

Det finns trots att något större planeringsarbete för utredningsområdet Kärra-Skogome inte genomförts, och inte heller förväntas genomföras under i vart fall de närmaste åren, starka skäl till att djupare utreda om de två identifierade områdena i Skogome kan vara lämpliga för begravningsändamål.

Lokaliseringsstudien visar att de områdena i Skogome tillhör det fåtal studerade områden i Göteborg som inte utgörs av jordbruksmark och som härutöver kan ha förutsättningar att leva upp till de krav på gravmark som ställts upp i denna studie. De två områdena har så pass stora arealer med tillräckligt jorddjup att de skulle kunna bidra med en väsentlig del av de cirka 30 hektar ny gravmark som bedöms behövas till cirka 2040. Områdena i Skogome har som nu kan bedömas betydligt mindre utmaningar än det andra stora området som inte är jordbruksmark - Norr om Gerrebacka - vad gäller möjligheterna till trafik- och kollektivtrafikförsörjning, och bör ha större möjligheter att bidra till ny gravmark från något av åren strax efter 2030. Att ny gravmark kan tas i anspråk då bedöms nödvändigt om inte en akut brist på mark för i synnerhet kistgravar ska uppstå.

Med den kunskap som lokaliseringsstudien gett om hur starkt begränsad tillgången är på mark som är lämplig som gravmark är i hela Göteborg, är det

troligt att i vart fall en stor del av marken inom Skogome västra och Skogome östra hade avsatts för begravningsändamål även i ett översiktligt planeringsarbete för hela utredningsområdet Kärra-Skogome.

De två områdena E respektive F har också fördelen att de är belägna i direkt anslutning till Fridhems begravningsplats. Det skulle innebära att den nya begravningsplatsen kan dra nytta av den infrastruktur som redan finns på Fridhem vilket är en stor fördel ur driftsynpunkt.

Som underlag för ett beslut i stadsbyggnadsnämnden om att inleda ett detaljplanearbete för en begravningsplats ska stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen tillsammans ta fram en stadsutvecklingsidé. Även Göteborgs Begravnings-samfällighet behöver vara involverad i detta arbete. Det är viktigt att de strukturella och strategiskt viktiga planeringsfrågorna på en mer övergripande planeringsnivå fångas upp och tydliggörs vid framtagandet av stadsutvecklingsidén och i beskrivningen av denna. Frågorna kring en möjlig trafik-, bebyggelse- och grönstruktur för Kärra-Skogomeområdet behöver finnas med på ett integrerat sätt i detaljplanearbetet.

Det är angeläget att arbetet med stadsutvecklingsidén och därefter detaljplanearbetet får en mycket hög prioritet med tanke på att nu tillgängliga begravningsplatser minskar i rask takt och att planeringsprocessen och miljöprövningar beräknas ta flera år.

Göteborgs stad äger som ovan nämnts huvuddelen av marken inom de två områdena i Skogome. Dock ligger två privatägda fastigheter (Backa 766:564 och 766:668) till en del inom Skogome östra. Fastigheterna omfattar tillsammans cirka 7,5 hektar, men huvuddelen av denna areal har enligt jorddjupskartan mindre än två meters jorddjup. Den ena av fastigheterna ägs av juridiska personer (inom byggbranschen) och den andra av privatpersoner.

Arbetsgruppen för lokaliseringsstudien har inte kännedom om att någon naturvärdesinventering har gjorts för något av områdena.

Område G Skogome södra

Kommentar

Detta delområde, strax söder om Skogomeanstalten, bedöms inte vara aktuellt. Den norra delen är ianspråktaget i pågående planering (anstaltens utbyggnad) och området i övrigt är så pass kuperat att den yta som blir möjlig att anlägga begravningsplats på blir för litet (mindre än 10 hektar).

Område F Skogome västra

Område F Skogome västra ansluter till Fridhems begravningsplats i öster och nås också via Knipplebergsvägen i den västra delen.

En kraftledning går i öst-västlig riktning över områdets södra del.

Vegetationen inom området är till större delen skog. En relativt stor del av området, den södra delen, har tidigare varit jordbruksmark. Den dominerande jordarten är lera. Grundvattenytan ligger troligen nära markytan. Av den topografiska kartan framgår att det finns ett nät av äldre öppna diken. Avrinningen sker vidare västerut i dike/bäck till Kvillebäcken. Förutsättningar för skred är väldigt lokala och små, de återfinns i den omedelbara närheten till bergspartier.

Kommentar

Det som talar för lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i detta område är att området ansluter till Fridhems kyrkogård, vilket har flera fördelar. Det innebär att den nya kyrkogården kan dra nytta av den befintliga kyrkogårdens infrastruktur, ekonomibyggnader med mera.

Kraftledningen bedöms inte utgöra något hinder för att anlägga en begravningsplats och berör i vilket fall som helst enbart områdets allra sydligaste del. Det är en större risk att kraftledningen skulle förhindra bostäder eller arbetsplatser. (Ledningsägare till kraftledningar med en spänningsnivå som den aktuella är mindre benägna än tidigare till att medverka till att ledningar markförläggas).

Området är tillgängligt med kollektivtrafik redan idag och det ansluter till befintlig bebyggelse. Det gör att en ny begravningsplats här placeras i ett etablerat sammanhang i samhället, inte isolerat.

Det som talar emot lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i detta område är att naturvärden riskerar att skadas. Det kan också finnas risk att en ny begravningsplats blir en barriär mellan Skogome-Backatorp och en framtida bebyggelse norrut inom översiktsplanens utredningsområde. Gestaltning av begravningsplatsen och hur den ansluter till omgivningen blir därför särskilt viktig.

Område E Skogome östra

Skogome östra har en areal om 10-14 hektar och består idag av naturmark som används bland annat för rekreation för närboende. Anlagda stigar finns i området, "Fridhemsslingan", som förvaltas av Göteborgs stad och Svenska kyrkan gemensamt.

Området ligger inte i direkt anslutning till bostadsbebyggelse. Närmaste bostadsområden är Skogome (cirka 1,5 km) och Backatorp (cirka 0,5 km) vars invånare idag når området via promenadstigar. Däremot ligger området i direkt anslutning till den befintliga begravningsplatsen Fridhem.

Området ligger inom vattenskyddsområde för Göta älv.

I skyfallskartan finns inga indikationer på att området är särskilt utsatt vid skyfall.

Jorrdjupet inom området är cirka 5 – 10 m och jordprofilen består i de centrala delarna av sand ovan morän. Det finns mycket sparsamt med geoteknisk information från området. Det går därför inte att säga något närmare om jordprofilens karaktär eller grundvattenytans läge. För denna information krävs vidare fältundersökningar.

Kommentar

Det som talar för lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i området Skogome östra är att området ansluter till Fridhems kyrkogård, vilket har flera fördelar. Det innebär att den nya kyrkogården kan dra nytta av den befintliga kyrkogårdens infrastruktur, ekonomibyggnader med mera.

Området är förhållandevis tillgängligt eftersom det går att komma dit via Fridhems kyrkogård, både med bil och buss. Behovet av en ytterligare vägkoppling kan behöva studeras.

Området ligger inom vattenskyddsområde för Göta älv. Detta ställer krav på särskilda insatser vid dräneringen innan driftsättning.

Det som talar emot lämpligheten för att anlägga ny begravningsplats i detta område är att naturvärden riskerar att försvinna. Motionsslingan har socialt värde för boende i omgivningarna och behöver i så fall ersättas. Det kan också finnas risk att en ny begravningsplats blir en barriär mellan Skogome-Backatorp och en framtida utbyggnad av ny blandad stadsbebyggelse norrut i det som översiktsplanen anger som utredningsområde. Gestaltning av begravningsplatsen och hur den ansluter till omgivningen blir därför särskilt viktig.

Slutsats Skogome östra och västra

Både Skogome östra och västra utgör mycket intressanta lägen för ny begravningsplats.

Område H- Centrala Tuve (7 hektar)

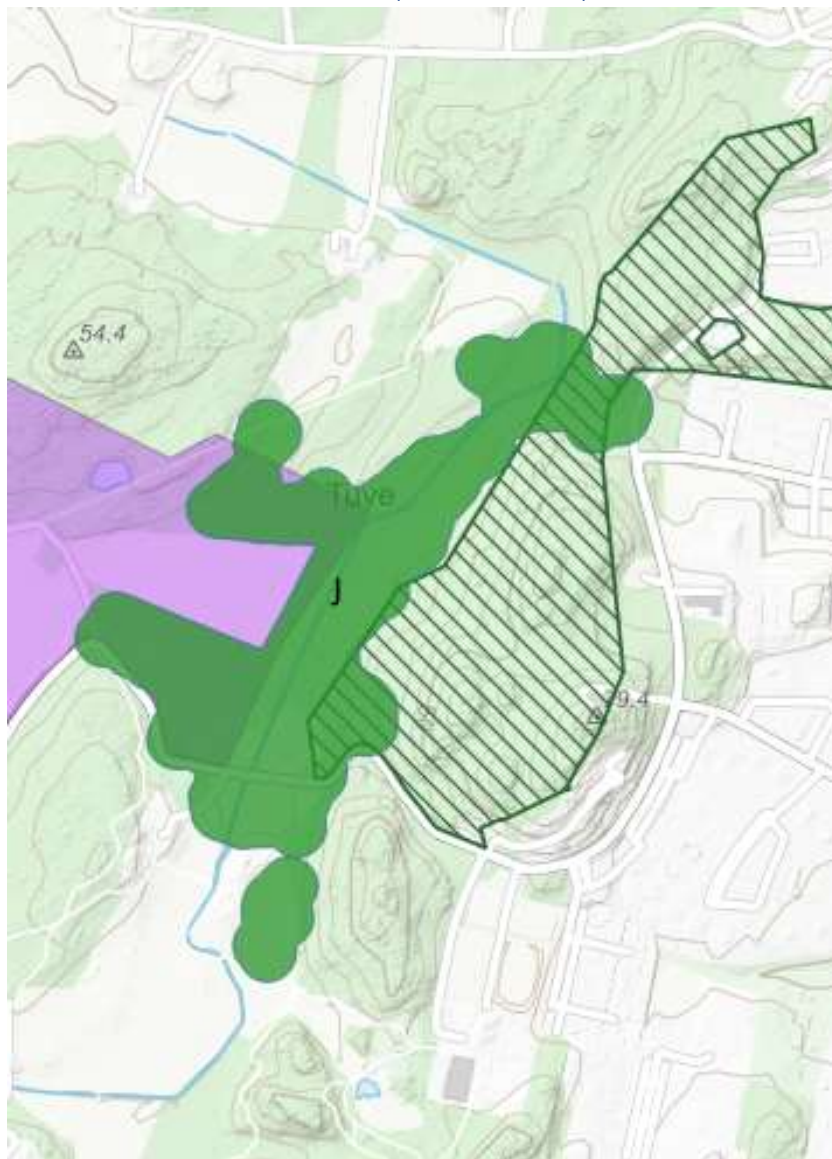

Figur 10. Centrala Tuve, rasområdet.

Centrala Tuve ligger i Tuves norra del, mellan Tuvedal och Tången. I november 1977 skedde här ett jordskred som drog med sig 65 småhus och nio personer omkom. Idag består marken av gräsytor med korsande gång- och cykelvägar.

Hela det aktuella området ligger inom Tuve skredområde. Området har efter skredet återställt och förstärkts för att möjliggöra återflytt för kringboende. Skredhändelsen innebär att området idag inte består av naturligt orörd mark, det vill säga området har idag inte en jordprofil som helt igenom har skapats genom geologiska processer. Det innebär i sin tur att det inte går att förutse hur marken skulle påverkas av eventuell påverkan vid grävning eller förändring. Enligt geoteknisk expertis på Stadsbyggnadsförvaltningen är det inte lämpligt att använda marken till annat än park eller sådan användning som inte innebär någon förändring av marksammansättningen.

Område J – Väster om Tuve (20-40 hektar)

Figur 11. Området västra Tuve har tillräckligt jorddjup för ny begravningsplats väster om Tuve. Lila område är verksamhetsområde, grönskrafferat är Värdefull natur i översiktsplanen.

Väster om Tuve ligger ett område som sträcker längs med en större kraftledningsgata. Området är obebyggt och består av skog och jordbruksmark.

Översiktsplanen anger markanvändning kust- och landsbygd, värdefulla natur och friluftsområden samt industriområde. Volvo Lastvagnar om verkar i industriområdet har under 2023 beviljats en detaljplan som gör industriområdet större, delvis in i detta område.

Området ägs delvis av kommunen.

Området kan nås via Stenebyvägen i söder. Kollektivtrafik saknas.

Ett mindre vattendrag går längs med området och vid skyfall finns risk för översvämning.

Kommentar

Följande talar emot att området Väster om Tuve är lämpligt för en ny begravningsplats:

Den yta som återstår när industriområdet och området med värdefullt natur- och friluftsområde tagits bort från området med tillräckligt jorddjup är en långsmal markremsa under kraftledningsgatan. Det är tveksamt om formatet, i kombination med den stora kraftledningen ovanför, kan bli en tillräckligt bra yta för en ny begravningsplats.

Området kan även vara olämpligt pga expansionsmöjligheter för Volvo-Tuve fabriken och pågående diskussioner om lokalisering av annan fordonsanknuten verksamhet till närområdet.

Slutsats Väster om Tuve

Området väster om Tuve är inte lämpligt för anläggande av en ny begravningsplats.

Område K – Rösered (10-12 hektar)

Figur 1. Kartan visar området Rösered, sydväst om Angered centrum som är prioriterat att utreda vidare för anläggning av en ny begravningsplats.

Området Rösered omfattar 10 – 12 hektar och ligger en knapp kilometer sydväst om Angered Centrum. Det ligger på nordvästra sidan om Angeredsleden, i anslutning till befintlig småhusbebyggelse vid Ramnebacken. Idag används delar av området av två odlarföreningar.

Marken består av framför allt av naturmark, odlingslotter och en grop från en tidigare täkt, idag igenvuxen med skog. Området är en del av en stor isälvsavlagring där denna i de östra delarna överlagras av lera. Grundvattenytan uppskattas ligga några meter under markytan. Skredsäkerheten har bedömts vara tillfredsställande utifrån nuvarande markanvändning, men stabiliteten behöver beaktas om området planeras för annan användning. Områdets fastmarksgränser har bedömts vara lite oklara och skulle behöva inventeras för att få en säkrare bedömning av hur stort området med tillräckligt jorddjup är.

Allmänt VA finns utbyggt. Området ligger inom Göta älvs vattenskyddsområde. Detta ställer krav på att dräneringsvatten från begravningsplatsen tas omhand på särskilt sätt.

Närmaste busshållplats är hållplats Ramnebacken ett par hundra meter väster om området. Närmaste spårvagnshållplats är Angered Centrum.

Utbyggnadens förutsättningar i Rösered

I området Rösered finns två bebyggda småhusfastigheter, varav en är privatägd (Gårdsten 38:3) och en ägs av Göteborgs stad (Gårdsten 39:3). Den sistnämnda har en stor tomtyta (11 500 kvm) och är bebyggd med ett större småhus som förutsätts rivas om området planläggs för en begravningsplats. Kommunen äger all mark inom området bortsett från nämnda privatägda småhusfastighet.

Översiktsplanen anger övrigt grönområde och blandad stadsbebyggelse - övriga mellanstaden. För övrigt grönområde gäller i översiktsplanen att ”motiv för eventuellt ianspråktagande för bebyggelse ska anges i detaljplan eller program till detaljplan och avvägas mot områdets eventuella natur- och rekreationsvärden”.

Göteborgs stad arrenderar ut mark till två olika odlarföreningar inom området; Rösereds odlarförening och Albanus odlarförteining. Rösereds odlarförening arrenderar det större av områdena (cirka 23 000 kvm) vilket har funnits på platsen i relativt många år. Albanus odlarförening arrenderar cirka 2 500 kvadratmeter mark i områdets nordvästra del. Odlingssområdet har nyetablerats de senaste

åren, och har erbjudits till odlare som blivit uppsagda från annan kommunägd mark.

Huvuddelen av området saknar detaljplan. En mindre del i områdets nordöstra del är allmän plats – park/natur i en äldre detaljplan (stadsplan). Det togs fram ett planprogram för Rösered för cirka 15 år sedan (Program för bostäder i Rösered) som föreslår att bland annat delar av nu studerat område bebyggs med bostäder (småhus och småskaliga flerbostadshus). Programmet har aldrig kommit att fullföljas med någon detaljplan.

Det som talar för Rösered

Det som talar för att pröva Rösered som lämplig ny begravningsplats är att dess läge förhållandevis nära bostäder och kommunikationer. Angered har stor brist på begravningsplatser idag.

Det som talar emot Rösered

Det som talar emot att pröva området för en begravningsplats är att området är på gränsen till för litet att bli en separat begravningsplats utan närhet till en större begravningsplats basfunktioner.

Odlingsområdena ger fritidssysselsättning och fyller viktiga sociala funktioner för många individer.

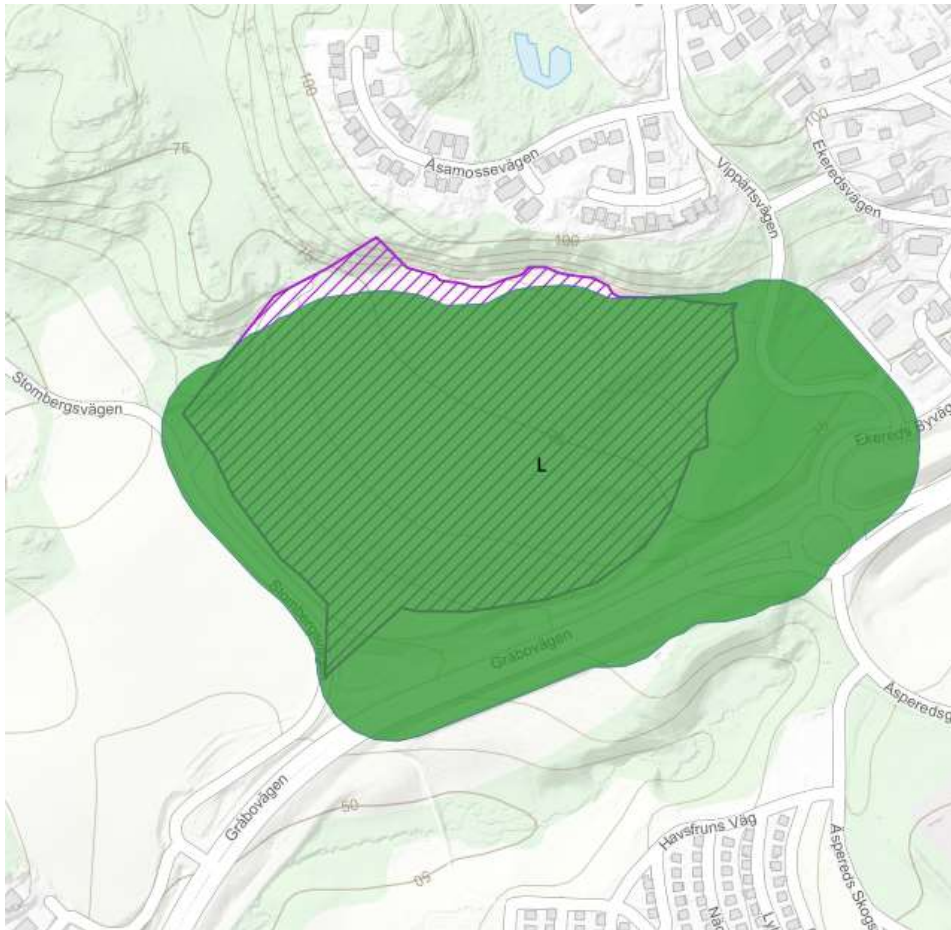
För att området ska bli tillräckligt stort ur driftsynpunkt behöver båda odlingsområdena omfattas. En särskild lokaliseringsstudie behöver genomföras för att identifiera platser i nordöstra Göteborg där nya odlingsområden kan etableras. Målet måste vara att samtliga odlare inom de båda odlingsområdena ska kunna erbjudas möjlighet till odling på andra platser i nordöstra Göteborg.

Den grop från en täkt som finns i sydvästra delen av området behöver fyllas innan den kan ianspråktas för begravningsändamål. Hur detta ska genomföras på mest lämpligt sätt behöver utredas.

Slutsats Rösered

Rösered är ett mycket intressant läge för en ny begravningsplats, men det förutsätter att hela det identifierade området kan användas. Att identifiera nya platser för odlingslotter som kan ersätta områdena i Rösered behöver bli en prioriterad uppgift.

Område L – Ekered sandtäkt (8 hektar)

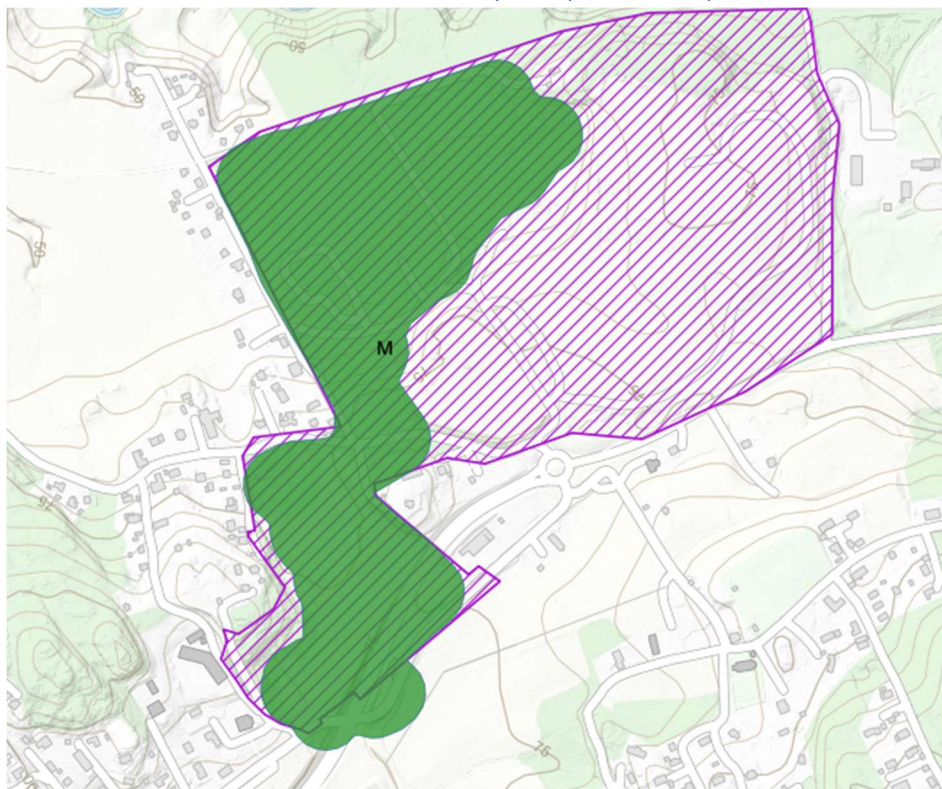
Figur 13. Område med tillräckligt jorddjup i Ekered, Gunnilse. Lila skrafferat område anger före detta deponi.

Strax sydväst om Ekered i Gunnilse finns ett mindre område på cirka åtta hektar som tidigare varit sandtäkt och som också nyttjats som deponi.

Översiktsplanens rekommendation anger följande: ”Byggnation på nedlagda deponier bör normalt undvikas. Områdena är vanligen förorenade av hushålls- och byggavfall och nedbrytningen kommer att pågå under lång tid samtidigt som risk för metangasbildning finns. Markanvändningen på och invid områdena får inte förhindra eller försvåra underhåll och nyinvesteringar av skyddsåtgärder. Även utfyllda områden, utöver de som är markerade som nedlagda deponier, kan innebära risk för förekomst av deponigas.”

Sammanfattning: Området i Ekered, Gunnilse är inte lämpligt för etablering av en ny begravningsplats. Det är också mindre än 10 hektar, vilket är den yta som krävs för att kunna bedriva begravningsverksamhet på ett effektivt sätt.

Område M – Gunnilse, Skanskas deponi (40 hektar)

Figur 2. Område med tillräckligt jorddjup för ny begravningsplats i Gunnilse. Den lila skrafferade markeringen M visar att området består av en tidigare deponi.

I Gunnilse finns ett större område, cirka 40 hektar, som har tillräckligt jorddjup för att anlägga begravningsplats. Området har använts som deponi. Översiktsplanens rekommendation anger följande: "Byggnation på nedlagda deponier bör normalt undvikas. Områdena är vanligen förorenade av hushålls- och byggavfall och nedbrytningen kommer att pågå under lång tid samtidigt som risk för metangasbildning finns. Markanvändningen på och invid områdena får inte förhindra eller försvåra underhåll och nyinvesteringar av skyddsåtgärder. Även utfyllda områden, utöver de som är markerade som nedlagda deponier, kan innebära risk för förekomst av deponigas."

Sammanfattning: Området i Gunnilse är inte lämpligt för etablering av en ny begravningsplats.

Sammanfattning av steg 1:

Följande områden ansågs lämpliga att utreda vidare, men hade flera försvårande faktorer:

- (Del av) Norr om Gerrebacka (område C)
- Rösered (område K)

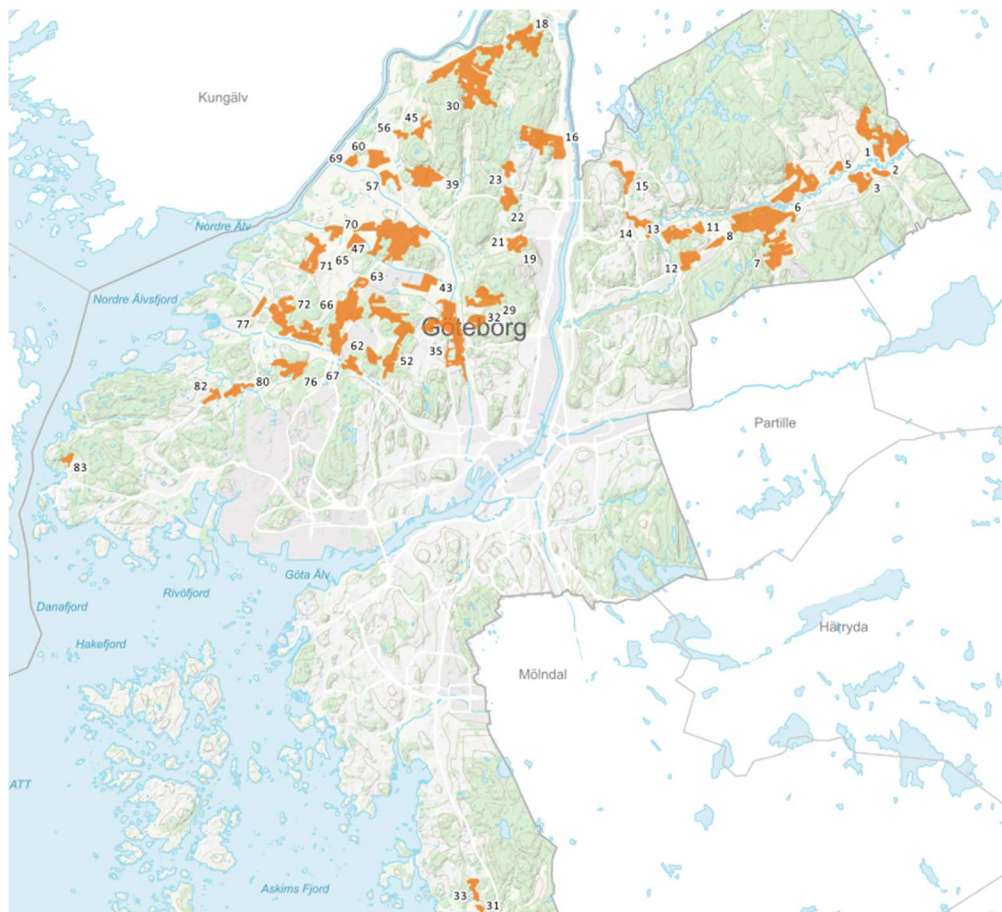
Följande områden ansågs inte lämpliga att utreda vidare efter steg 1:

- Röds Kapell (område A)
- Norra Rödbo (område B)
- Bönereds deponi/Oklandsåsen (område D)
- Skogome västra och östra (område E och F)
- Skogome södra (område G)
- Centrala Tuve (område H)
- Väster om Tuve (område J)
- Ekered (sandtäkt) (område L)
- Gunnilse (Skanskas deponi) (område M)

Den första GIS-analysen med efterföljande bearbetning gav endast två möjliga områden som kunde utredas vidare. Båda områdena har flera faktorer som både gör det svårt att ta i anspråk marken inom en snar framtid samt att anlägga en begravningsplats med de förutsättningar som råder idag. För att identifiera fler möjliga markområden gick arbetsgruppen vidare med en förnyad GIS-analys i steg 2.

Steg 2. Förnyad GIS-analys av kommunägd jordbruksmark samt bearbetning av identifierade markområden

I steg 2 gjordes en förnyad GIS-analys som också inkluderade kommunägd jordbruksmark med närhet till kollektivtrafik. De identifierade markområdena i tidigare steg hade så många osäkerhetsfaktorer att projektet bedömde att fler möjliga markområden behövde identifieras. Även om jordbruksmark har ett särskilt skydd i miljöbalken och ska undantas all ny exploatering har jordbruksmark ofta de egenskaper som krävs för att gravsättning med jordbegravning ska vara möjlig.

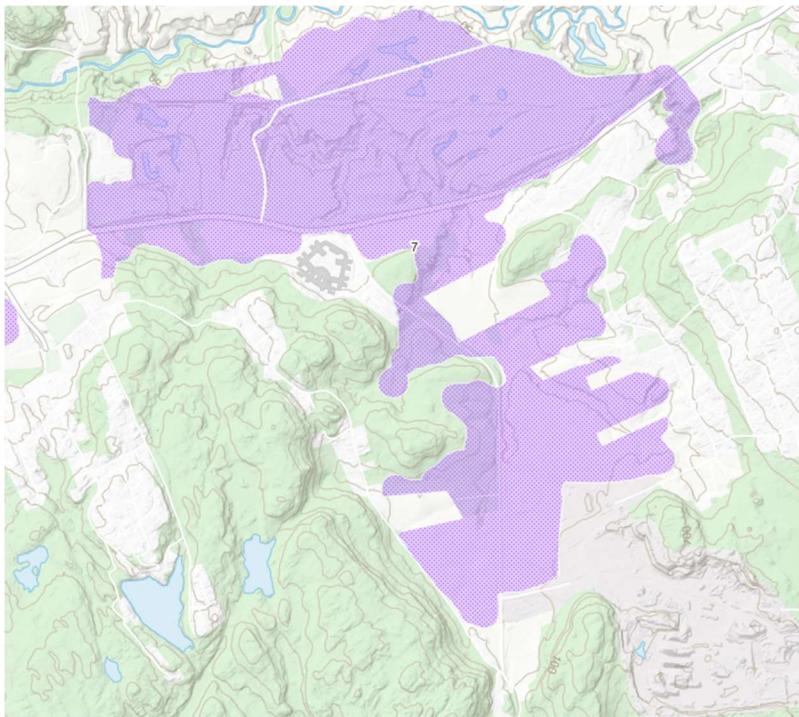

Kartan visar de områden på jordbruksmark som identifierades i steg 2. Samtliga beskrivs nedan. Miljöbalkens regler för exploatering på jordbruksmark gör att dessa områden inte kan ges prioritet så länge det finns andra områden som kan användas. Majoriteten av de områden som studerades i steg 2 ströks efter analys (på grund av naturreservat, deponier, långt från bebyggelse och kollektivtrafik, med mera.) Dessa redovisas nedan i detta avsnitt. Två områden togs vidare för djupare analys. De redovisas i början av nedanstående redovisning.

Figur 3. Kartan visar de områden på jordbruksmark som identifierades i lokaliseringsstudiens andra steg.

Områden med jordbruksmark som bedömdes som lämpliga att utreda vidare för begravningsändamål (två stycken)

Område 7 – Rågården/Bingared (195 hektar)

Figur 16. Kartan visar ett ungefärligt område som kan studeras vidare för en möjlig framtida begravningsplats i Bingared/Rågården.

Området skulle kunna ge begravningsmark på cirka 20 hektar på kommunägd mark en knapp kilometer söderut längs Rågårdsvägens anslutning till väg 190. Med förvärv av privatägda fastigheter skulle arealen kunna bli större.

Området ligger cirka 1,5 kilometer öster om Angereds kyrka och det framtida Gunnilse Centrum som är under planering (2024). Delområden både norr och söder om väg 190 har översiktligt studerats. Delen norr om vägen är ianspråktaget av en golfbana (Lerje Golfklubb). Huvuddelen söder om vägen är jordbruksmark, men även viss skogbevuxen mark som enligt jorddjupskartan har tillräckligt jorddjup finns i denna del.

Delar som bedöms ha minst två meters jorddjup är stort, men är uppsplittrat av vägar, bäckravinerna och höjdparter. Marken är delvis också uppsplittrad av privatägda fastigheter. Det är inom den södra delen som förutsättningarna bedömts som störst för att kunna tillskapa en begravningsplats inom det tidsperspektiv lokaliseringsstudien har att förhålla sig till.

Utbyggnadens förutsättningar i Bingared/Rågården

De delar där det bedöms finnas bäst förutsättningar för att kunna tillskapa en begravningsmark inom det tidsperspektiv som lokaliseringsutredningen förhåller sig till är dels ett område om cirka sju hektar med skogsbevuxen mark väster om Rågårdsvägen, omedelbart norr om Västra Rågårdsvägen, dels av 12 – 15 hektar jordbruksmark öster om Rågårdsvägen i höjd med den skogbevuxna marken. Den berörda jordbruksmarken är utarrenderad och används för odling av vallväxter. Arrendetiden är fem år.

Markförhållandena utgörs framför allt av lera samt partier med fastmark/berg i dagen. Det finns inga grundvattenobservationer, men troligen ligger grundvattenytan inte väldigt ytligt. Det är troligt att de plana markområdena dräneras ned mot ravinerna. Förutsättningar för skred kan finnas i ravinlandskapet. Om området detaljplanläggs behöver en detaljerad geoteknisk stabilitetsutredning genomföras.

Kollektivtrafiken består av expressbusstrafik med hållplats Rågården nära Rågårdsvägens anslutning till väg 190.

Möjligheten att tillskapa en begravningsplats norr om väg 190 kan dock inte helt uteslutas. Det bör utredas om det är möjligt att efter avslutad deponiverksamhet inom Skanskas deponi väster om golfbanan, flytta del av golfbanan dit, och då frigöra del av nuvarande golfbana för en begravningsplats, lämpligen den östra delen.

Översiktsplanen anger kust- och landsbygd för huvuddelen av området. En stor del av området kring Rågårdsvägen är samtidigt redovisat som framtida utredningsområde verksamheter. Syftet är främst att skapa utrymme för verksamheter med omgivningspåverkan där skyddsavstånd kan krävas.

Rågårdens rättspsykiatriska klinik etablerades i området för cirka 15 år sedan och ligger invid korsningen mellan väg 190 och den södergående Rågårdsvägen. Denna väg leder vidare genom området till en bergtäkt - Angeredskrossen - med pågående verksamhet. Nu gällande täktillstånd sträcker sig fram till 2040. Det primära syftet med verksamheten är att producera förädlade bergmaterialprodukter för den regionala bygg- och anläggningsmarknaden. Transporter med bergmaterialprodukter sker via Rågårdsvägen genom området till väg 190.

Täktarbetet gör att den södra delen är utsatt för visst buller, samt tunga transporter på Rågårdsvägen. Idag har Skanska, som bedriver täktverksamheten och materialhanteringen, en grind uppsatt på Rågårdsvägen en relativt kort sträcka söder om avfarten från väg 190. Skulle det bli aktuellt att anlägga en begravningsplats här innan täktverksamheten är avslutad behöver grinden flyttas längre söderut.

En bäckravin i norr, mellan Rågårdsvägen och väg 190, ingår i förslag till naturreservat för Lärjeåns dalgång. Allmänt VA finns utbyggt i området. Enligt kretslopp och vatten korsar en stor ledning området, vilken behöver värnas. Området avvattnas mot Lärjeån som är nödvattentäkt.

Det som talar för Bingared/Rågården

Det som talar för att pröva området Bingared/Rågården för begravningsmark är att området ligger relativt nära stadsdelar i nordöstra Göteborg där bristen på gravmark redan är stor och där behovet utifrån demografin bedöms komma att öka.

Begravningsplatsen skulle kunna bli förhållandevis stor, och preliminärt till en del kunna anläggas på mark som inte är jordbruksmark.

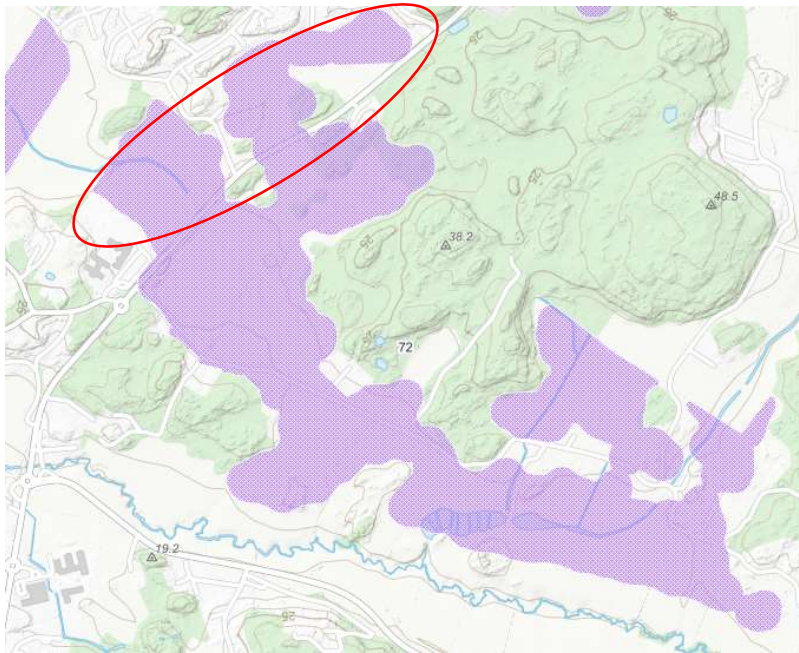
Det som talar emot Bingared/Rågården

Det som talar emot en begravningsplats här är, utöver att den huvudsakligen skulle komma att ianspråkta jordbruksmark, är att den konsumerar del av ett område som kan behövas för industriverksamheter. En begravningsplats här skulle också kunna innebära restriktioner för vilken grad av omgivningspåverkan som verksamheter på intilliggande områden får ha.

Slutsats Bingared/Rågården

Området i Bingared/Rågården bör bara bli aktuellt att utreda vidare för begravningsplats om behovet av gravmark inte fullt ut kan lösas på icke-jordbruksmark. Området är ett bra andrahandsalternativ för ny begravningsplats.

Område 72 – Hovgården/Osbäcken (101 hektar)

Figur 17. Kartan visar ett ungefärligt område som kan studeras vidare för en möjlig framtida begravningsplats. 12 – 15 hektar.

Området ligger cirka 800 meter norr om Skra Bro i Björlanda och består av 12 – 15 hektar jordbruksmark belägen på den nordvästra sidan av Kongahällavägen. Platsen gränsar i sydväst till skolan Björlandagården och i nordväst till småhusbebyggelse i Högen- och Högåsaområdet.

Även ett delområde med jordbruksmark sydost om Kongahällavägen, invid friidrottsanläggningen Björlandavallen, har översiktligt studerats för en begravningsplats, och preliminärt bedömts som ett möjligt område. Det nordvästra området har dock sammantaget bedömts lämpligare att i första hand pröva.

Marken nordväst om Kongahällavägen utgörs av relativt plan lermark med berg i dagen på de omkringliggande och insprängda höjddpartierna. Jorddjupet är enligt SGU:s jorddjupskarta mellan noll och fem meter i en stor del av området. Om det

blir aktuellt att pröva platsen för en begravningsplats behöver jorddjupet inom dessa delar undersökas genom geotekniska eller geofysiska undersökningsmetoder.

I den sydvästra delen av området nära Björlandagården finns ett område där jorddjupet är större. Här rinner ett större dike (ursprungligen en bäck). En remsa runt bäcken/diket som inte används för gravar behöver avsättas. Området översvämmas vid skyfall och ett stort flöde passerar lågpunkten.

Grundvattenytan varierar inom området. Avdikning förekommer på lermarken. Allmänt VA är utbyggt i området.

Kollektivtrafiken är förhållandevis bra genom dels expressbusstrafik med hög turtäthet med hållplats vid Skra Bro, cirka 800 meter från området, dels busslinjer med lägre turtäthet med hållplatser nära området, dels hållplats Spänstvägen (linje 36), dels hållplats Lexbyvägen (linje 22 och 36).

Utbyggnadens förutsättningar i Hovgården

Översiktsplanen redovisar området som värdefullt natur- och friluftsområde (åkrar omgivna av ädellövskogar och vassar. Värdefull landskapsbild. Riksintresse högexploaterad kust). Björlanda har höga kulturmiljövärden både utifrån enskilda byggnader och gårdar och utifrån kulturmiljön/kulturlandskapet. All mark ägs av Göteborgs stad. Jordbruksmarken är utarrenderad med ett 5-årigt avtal. Arrendatorn har besittningsskydd. Arrendet kan brytas med en detaljplan för annan användning.

Leran är sättningskänslig och kan inte bära några byggnader utan djup- eller kompensationsgrundläggning.

Det som talar för Hovgården

Det som talar för att pröva området för en begravningsplats är att området ligger i en befintlig bebyggelsestruktur med utbyggd infrastruktur och relativt god kollektivtrafik. Det råder stor brist på gravmark på västra Hisingen, där befolkningen dessutom förväntas öka genom ett relativt stort planerat bostadsbyggande.

En väl gestaltad begravningsplats bör ha förutsättningar att smälta in i Björlandas bebyggelse-, natur- och kulturmiljö på ett bättre sätt än om det aktuella området skulle tas i anspråk för bebyggelse.

Det som talar emot Hovgården

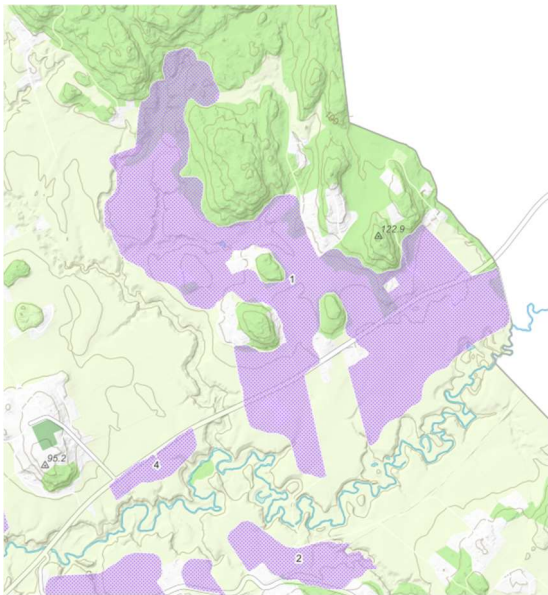
Det som talar emot en begravningsplats här, utöver att området helt och hållet utgörs av jordbruksmark, är att det skulle splittra ett sammanhängande odlingsområde. Jordbruket inom odlingsområdet bedrivs av ett antal heltidslantbrukare som har en nära samverkan i sin verksamhet.

Det finns en osäkerhet kring hur stor del av området som har tillräckligt jorrdjup, och här finns också en skyfallsproblematik inom särskilt en del av området. Härutöver har området som redovisas ovan utpekade värden utifrån både natur- och kulturmiljöperspektiv.

Slutsats Hovgården

Området Hovgården bör bara bli aktuellt att utreda vidare för begravningsplats om behovet av gravmark inte fullt ut kan lösas på icke-jordbruksmark. Området är ett bra andrahandsalternativ för ny begravningsplats.

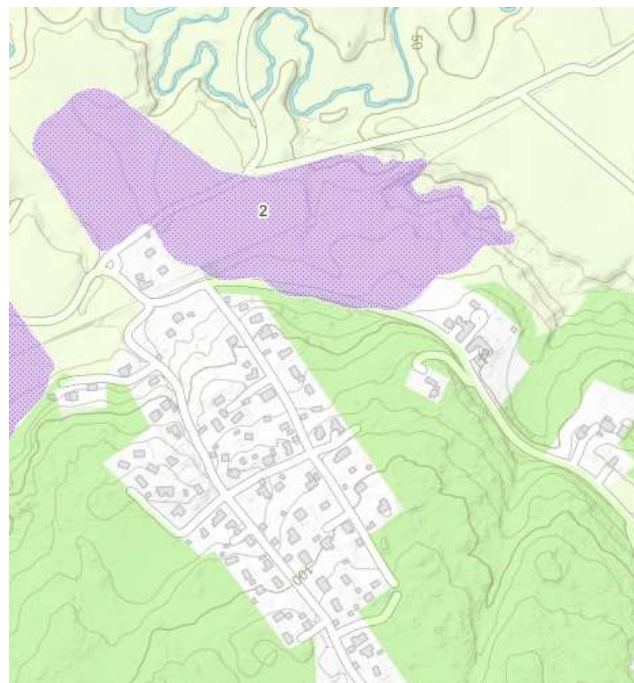
Område 1 - Dockered (111 hektar)

Området ligger inom ett framtida naturreservat för Lärjeån samt ligger delvis inom riksintresse för naturvård och friluftsliv och berörs av strandskydd. Som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden för natur och friluftsliv genomföras. Stor restriktivitet mot ny bebyggelse ska iakttas och områdena ska så långt möjligt hållas fria från trafik- och industribuller och ljuspåverkan. Området närmast väg 190 ligger utsatt och påverkas av buller. Endast de norra delarna av området kan vara aktuellt och då blir avståndet till vägen och allmänna kommunikationer långt. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt för vidare utredning för framtida gravmark.

➔ Ej lämpligt markområde

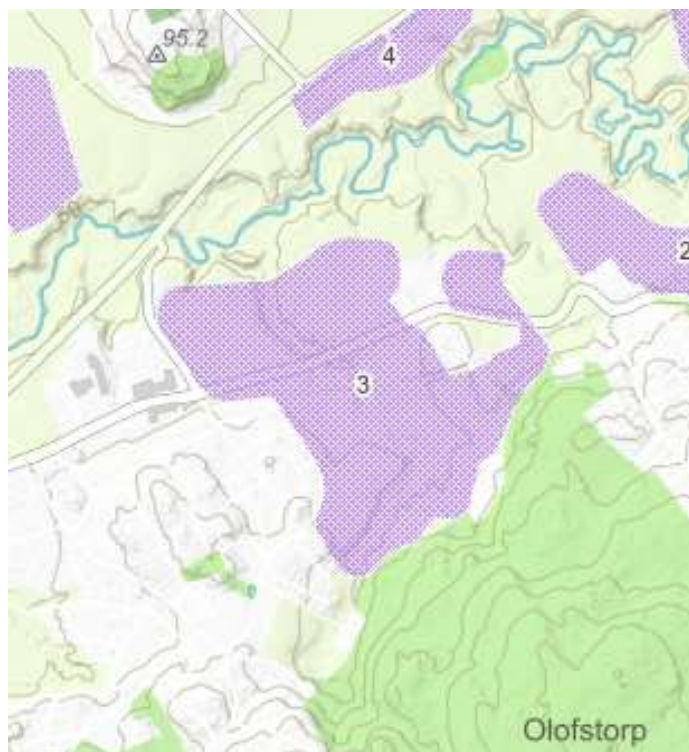
Område 2 - Stenared, Olofstorp (11 hektar)

Området norr om vägen har sämre geotekniska förutsättningar, ligger för nära Lärjeåns dalgång och lämpar sig därför inte för begravningsmark. I de östra delarna kan man räkna med stora ytvattenflöden vid skyfall. Kvarvarande markområde har för liten areal för att utreda vidare. Området ligger också inom framtida naturreservat för Lärjeån.

➔ Ej lämpligt markområde

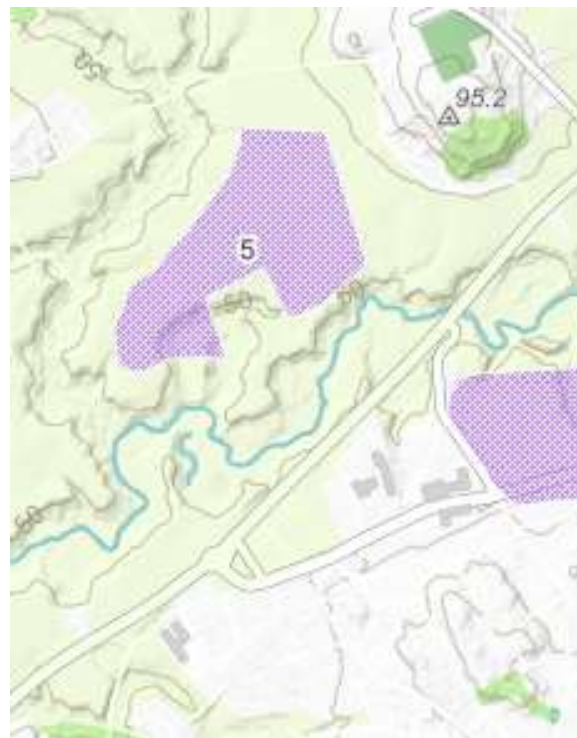
Område 3 - Småkulla, Olofstorp (32 hektar)

Området ligger inom ett framtida naturreservat för Lärjeån och omfattas också av strandskydd. Vid skyfall kommer stora ytvattenflöden att gå rakt genom området och området har sämre geotekniska förutsättningar. Den sammantagna bedömningen att det inte är lämpligt att utreda vidare som möjlig begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

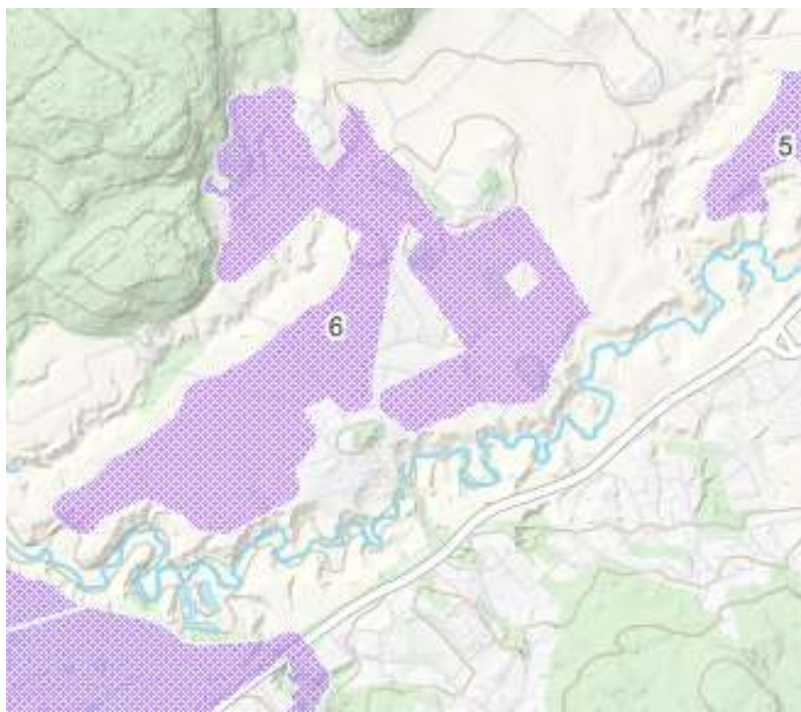
Område 5 - Väster om Bergums kyrka (12 hektar)

Vägnät, topografi och markägförhållanden gör att området är svårt att knyta ihop med befintlig kyrkogård på ett bra sätt. Området ligger i anslutning till framtida reservatsgräns för Lärjeåns dalgång samt att det är ett område med stora kulturhistoriska värden vilket sammantaget gör att området inte lämpar sig att utreda vidare för framtida gravmark.

➔ Ej lämpligt markområde

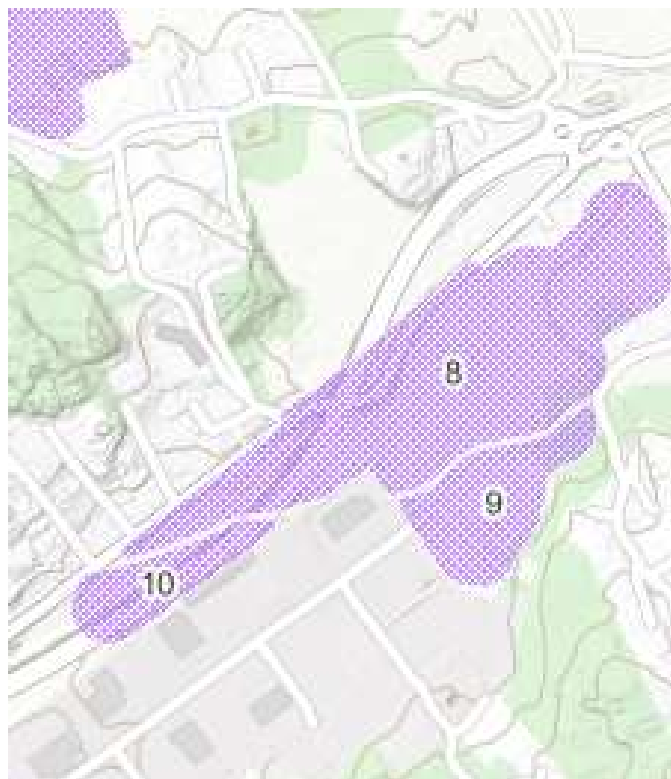
Område 6 - Torvhög, Olofstorp (85 hektar)

Området är en del av större sammanhängande område med jordbruksmark. Det tillsammans med närheten till Lärjeåns dalgång och ett större friluftsområde samt avståndet till väg 190 gör sammantaget att området inte bedöms som lämpligt att ta i anspråk för framtida gravmark.

→ Ej lämpligt markområde

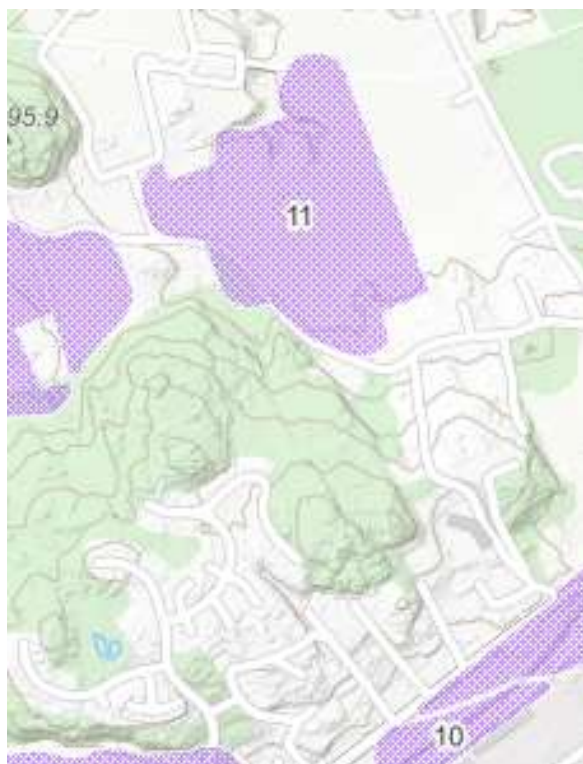
Område 8 - Längs med väg 190, Väster om Angered's kyrka (11 hektar)

Ett pågående planarbete på aktuell mark gör att det inte är lämpligt att utreda vidare som framtida gravmark.

→ Ej lämpligt markområde

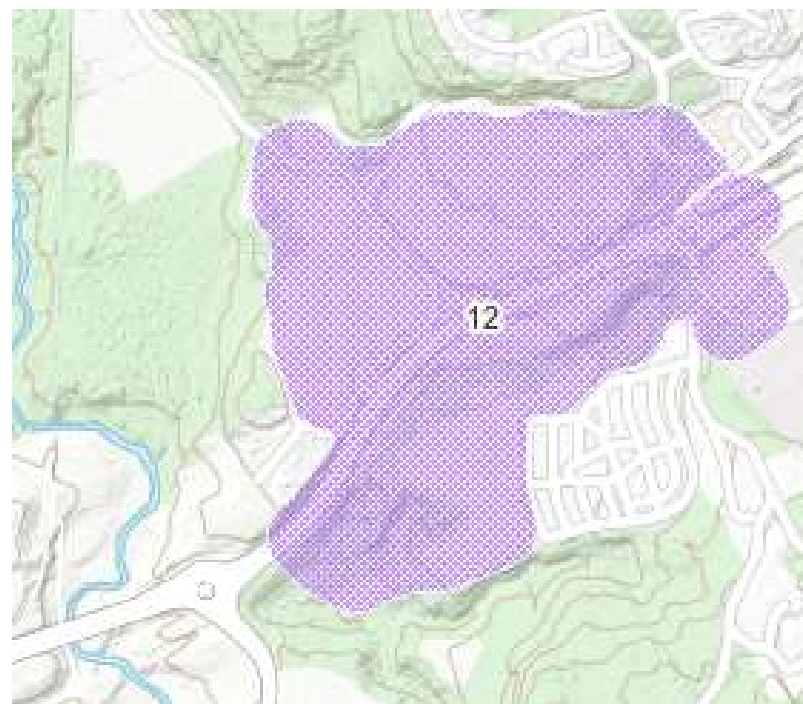
Område 11 - Storegården, Gunnilse (10 hektar)

Området ingår i ett större område som är utpekad som utredningsområde i översiktsplanen. Området är idag utarrenderat till en heltidslantbrukare och avståndet till väg 190 är långt. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Bedömningen är att området inte är lämpligt att utreda vidare.

➔ Ej lämpligt markområde

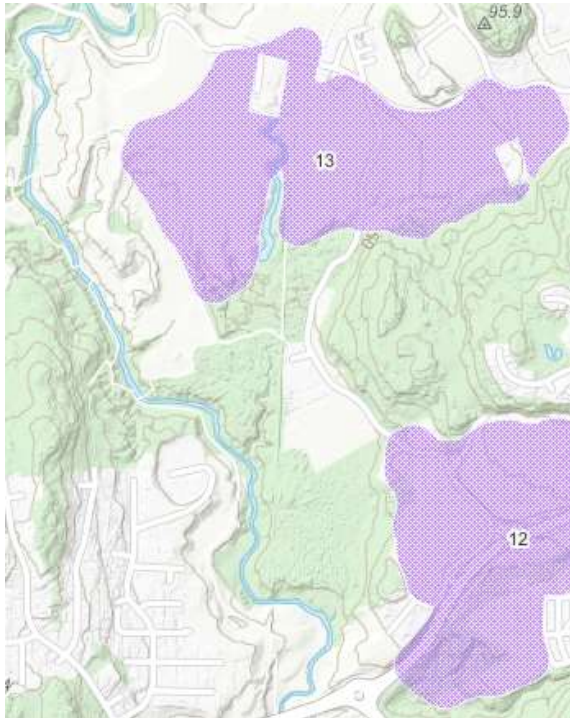
Område 12 - Stommen (31 hektar)

Området ligger delvis inom planerat område för Lärjeåns naturreservat. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Området ligger på båda sidor av väg 190 och närheten till deponi/sandtag gör att det blir svårt att få ihop bra sammanhängande ytor.

➔ Ej lämpligt markområde

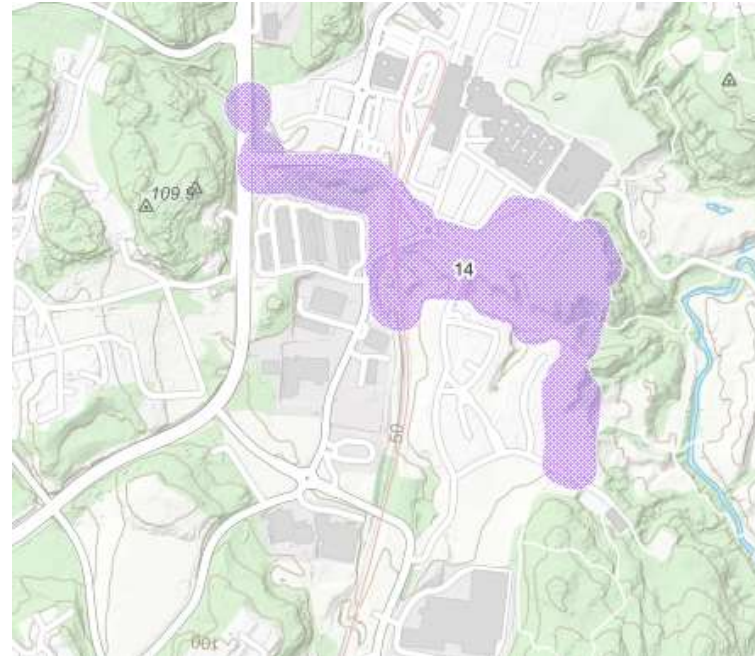
Område 13 - Lilleråsen, öster om Angereds centrum (33 hektar)

Området ligger delvis inom planerat område för Lärjeåns planerade naturreservat. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Här finns ett lantbruksgymnasium, Angereds gård och långa avstånd från Gråbovägen vilket gör att det sammantaget inte är lämpligt som ny begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

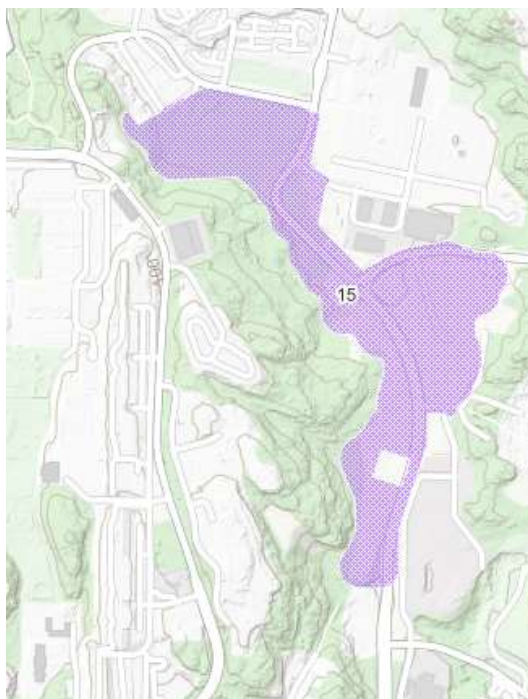
Område 14 - Angereds centrum (23 hektar)

Stora delar av området är redan ianspråktaget som bl.a. idrottsområde och vägområde. Det finns även en bäckravin som är utpekad skyfallsled och geotekniken lämpar sig inte för begravningsändamål. Bedömningen är att området inte lämpar sig att utreda vidare.

➔ Ej lämpligt markområde

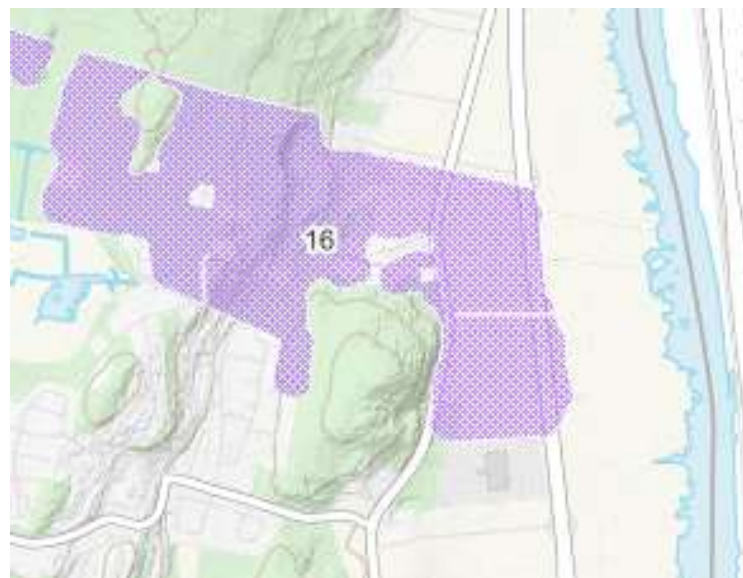
Område 15 - Lövgärdet (28 hektar)

Stora delar av området är vägområde där vägar skär genom centrala delar vilket gör det svårt att få ihop det till bra sammanhängande ytor. Stora delar av området kan drabbas av höga ytvattenflöden vid skyfall och här finns ett stort område planerat som skyfallsyta. Området lämpar sig inte för begravningsmark och är inte lämpligt att utreda vidare.

➔ Ej lämpligt markområde

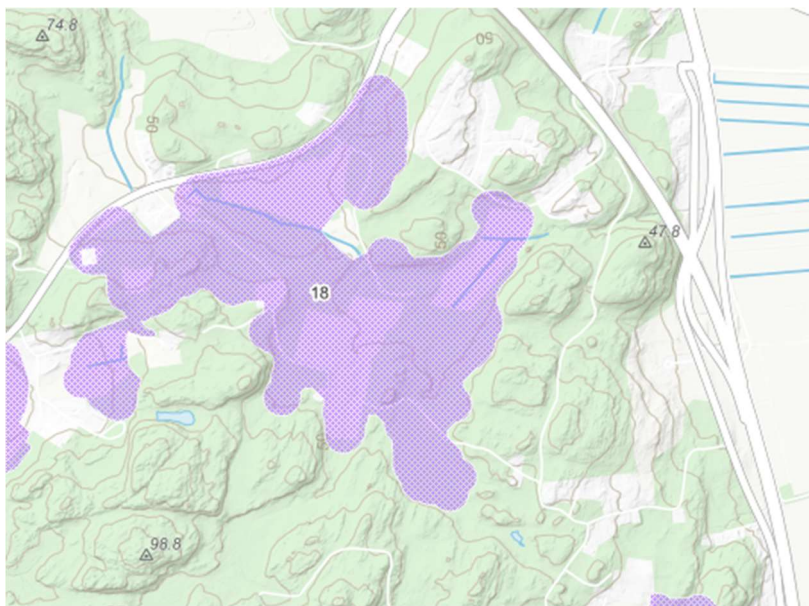
Område 16 - Mellan Ellesbovägen och E6 (87 hektar)

Området är utlagt som framtida verksamhetsområde i översiktsplanen vilket gör att det inte är lämpligt att utreda vidare.

➔ Ej lämpligt markområde

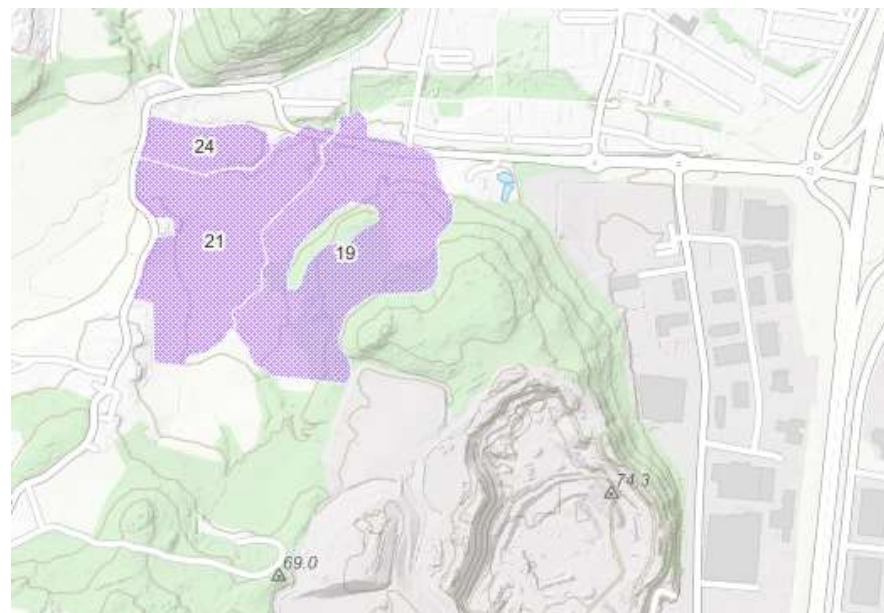
Område 18 – Röset (15 hektar)

Området ligger som utredningsområde/planeringsreserv i översiktsplanen. Tillgängligheten från E6 är god, men har sämre tillgänglighet med allmänna kommunikationer. I den västra delen finns ett område som är utpekad som värdefull kultur/kulturlandskap och i öster finns en fornlämning. Den samlade bedömningen är att det inte är lämpligt att föregå utredningsområde/planeringsreserv/föp.

➔ Ej lämpligt markområde

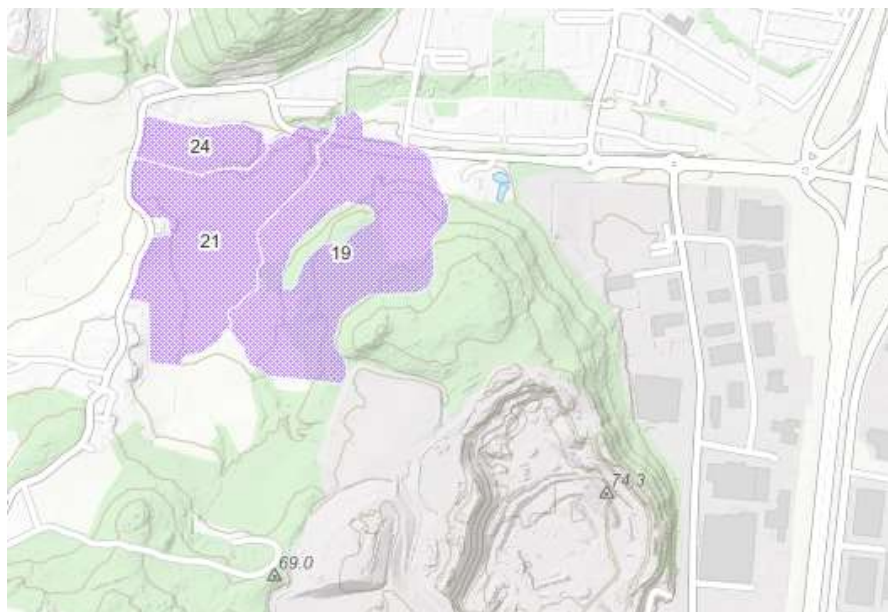
Område 19 - Bönered, sydväst om Kärre (15 hektar)

Se även område 21. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Området ligger inom en kommande fördjupad översiktsplan/utredningsområde vilket gör att det inte är lämpligt att föregå det arbetet.

➔ Ej lämpligt markområde

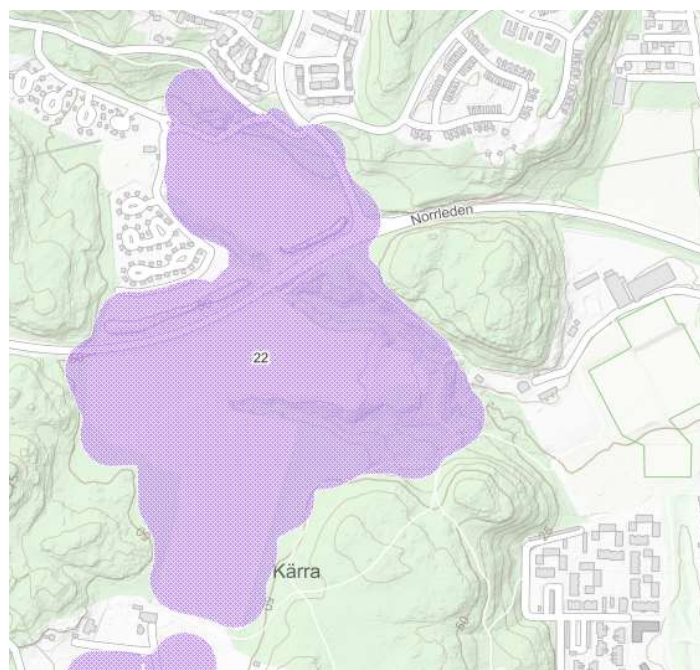
Område 21 - Bönered, sydväst om Kärra (12 hektar)

Se även område 19. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Området ligger inom en kommande fördjupad översiktsplan/utredningsområde vilket gör att det inte är lämpligt att föregå det arbetet.

➔ Ej lämpligt markområde

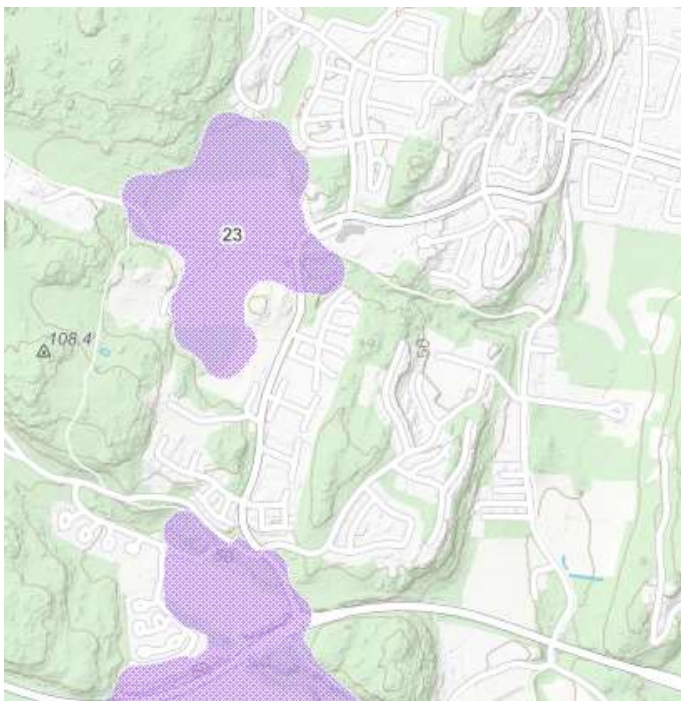
Område 22 - Nordvästra Kärra (29 hektar)

Området ligger inom en kommande fördjupad översiktsplan/utredningsområde samt att en ny väg planeras vilket gör att det inte är lämpligt att utreda området vidare för begravningsmark. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall.

➔ Ej lämpligt markområde

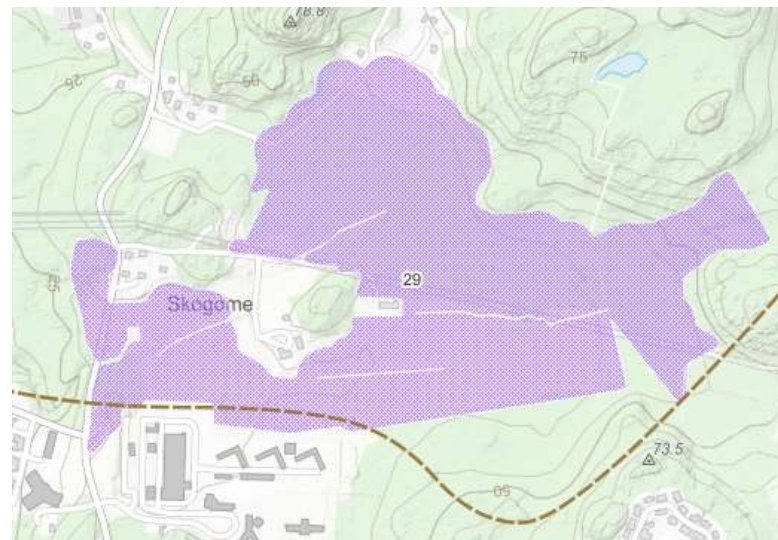
Område 23 - Lilla Tolsered, Gerrebacka (15 hektar)

Ett flertal vägar skär genom området. Här finns även en 4H-gård samt en ridanläggning. Översiktsplanen anger idrott och rekreation. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Område 29 - Skogome norr om anstalten (40 hektar)

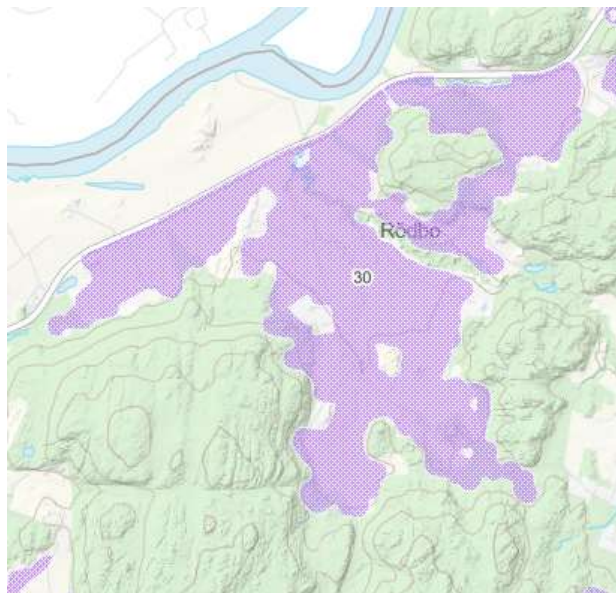

När denna analys gjordes fanns det ett politiskt uppdrag att starta arbetet med en ändring av översiktsplanen i utredningsområdet för Skogome-Kärre, se brun streckad linje som utgör den södra gränsen för utredningsområdet. Därför ströks hela området som möjligt att studera för en ny begravningsplats. Efter valet 2022 beslutade stadsbyggnadsnämnden att avsluta det uppdraget.

Den södra delen utgörs av jordbruksmark och är därför inte lämplig. Den norra delen av området (sammanfaller delvis med område F) föreslås i denna lokaliseringsstudie som mycket intressant att gå vidare med för en ny begravningsplats. Läs mer om detta under Område F, Skogome västra.

➔ Delvis ej lämpligt markområde

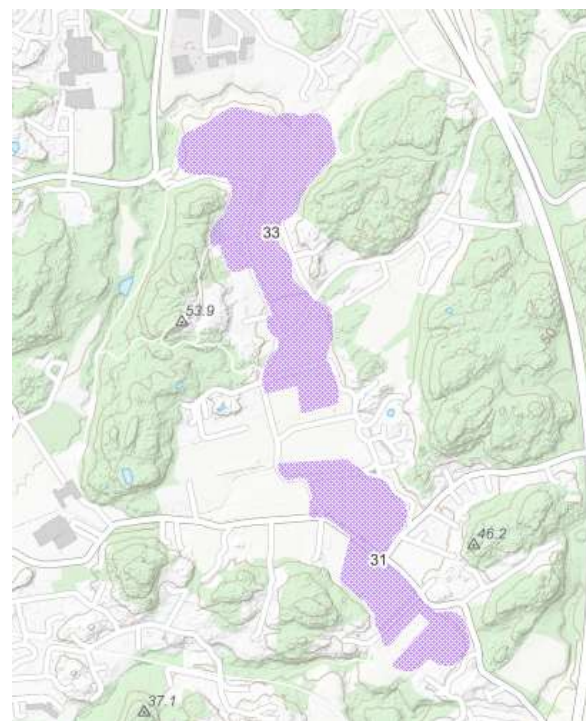
Område 30 - Vid Ragnhildsholmen (208 hektar)

Stora delar av området kring Ragnhildsholmen är utpekade som värdefullt kulturlandskap och kulturmiljö. Miljön kring Ragnhildsholmen utgör också riksintresse för kulturmiljövården. Det finns några fornlämningar inom området och stora delar är utpekade som ekologiskt särskilt känsliga områden. Här finns förutom aktivt jordbruk även en handikappridklubb. Stora delar av området ligger långt från Kongahällavägen och allmänna kommunikationer. Området har stora topografiska variationer och vid skyfall kommer stora ytvattenflöden att påverka marken. Marken har troligen sämre geotekniska förutsättningar. Sammantaget är bedömningen att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

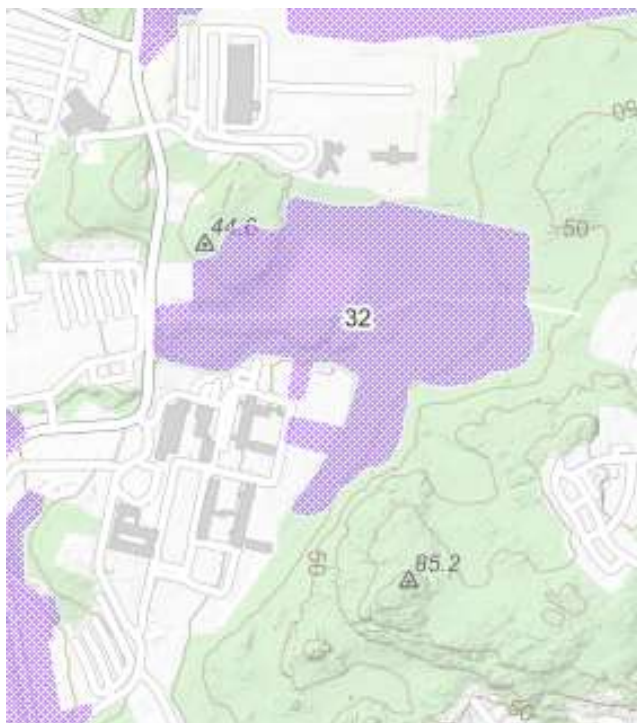
Område 31 - Svindal södra (10 hektar)

Området ligger som planeringsreserv i översiktsplanen. Avstånd till kollektivtrafik är långt och arealen blir inte så stor då väg korsar genom området. Billdals kyrkogård ligger väldigt nära där det finns möjlighet att utvidga. Sammantaget är bedömningen att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

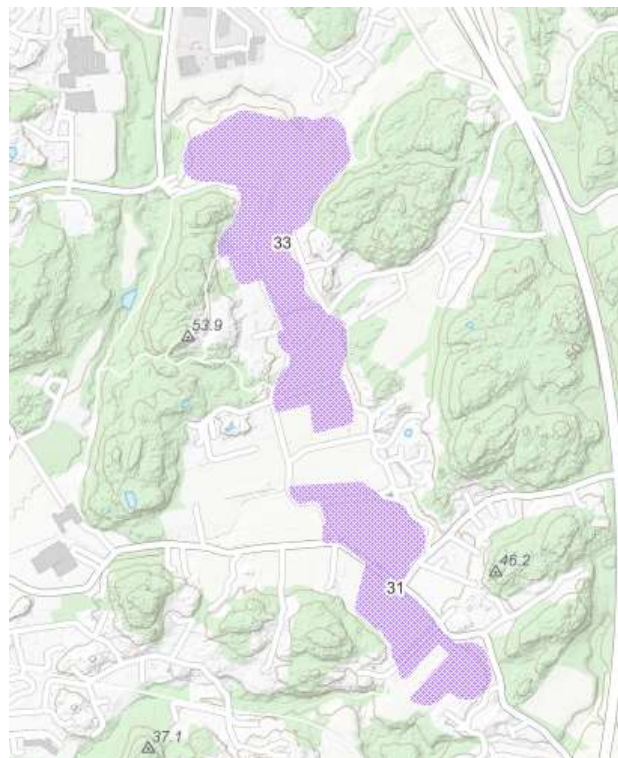
Område 32 - Skogome (17 hektar)

Delar av området är kraftigt kuperat och därför inte lämpligt. De mer låglänta och plana områdena är ianspråktaga av ett idrottsområde och en odlarförening. Området är därför inte aktuellt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

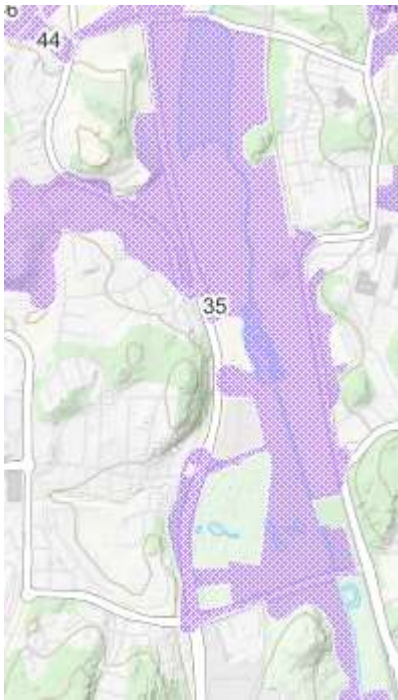
Område 33 - Svindal norra (16 hektar)

Området ligger som planeringsreserv i översiktsplanen och ligger relativt nära Billdals kyrkogård. Avstånd till kollektivtrafik är långt och delar av området utgörs av fotbollsplan och en hästgård. Bedömningen är att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

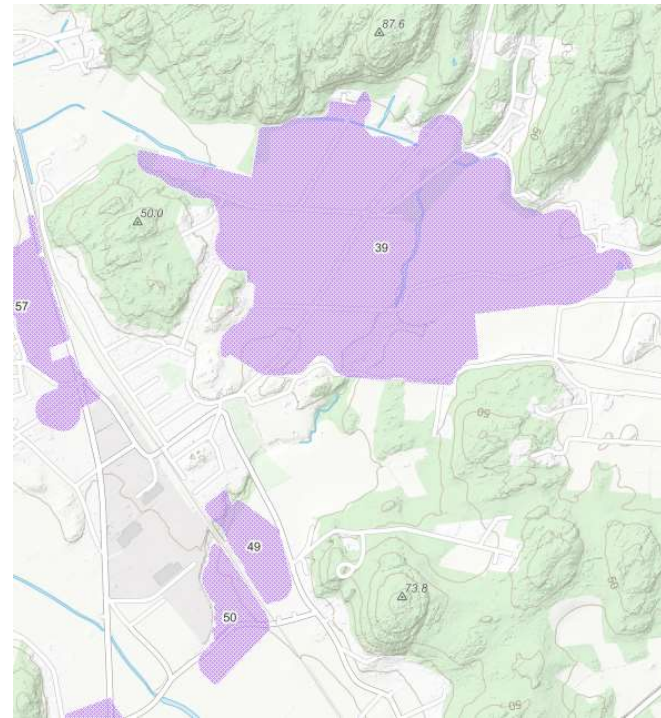
Område 35 - Hökälla (122 hektar)

Området är idag ett naturreservat med höga naturvärden och en våtmarkspark som tar emot stora mängder vatten via skyfallsleder som leder hit vatten vid skyfall. Området är inte lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

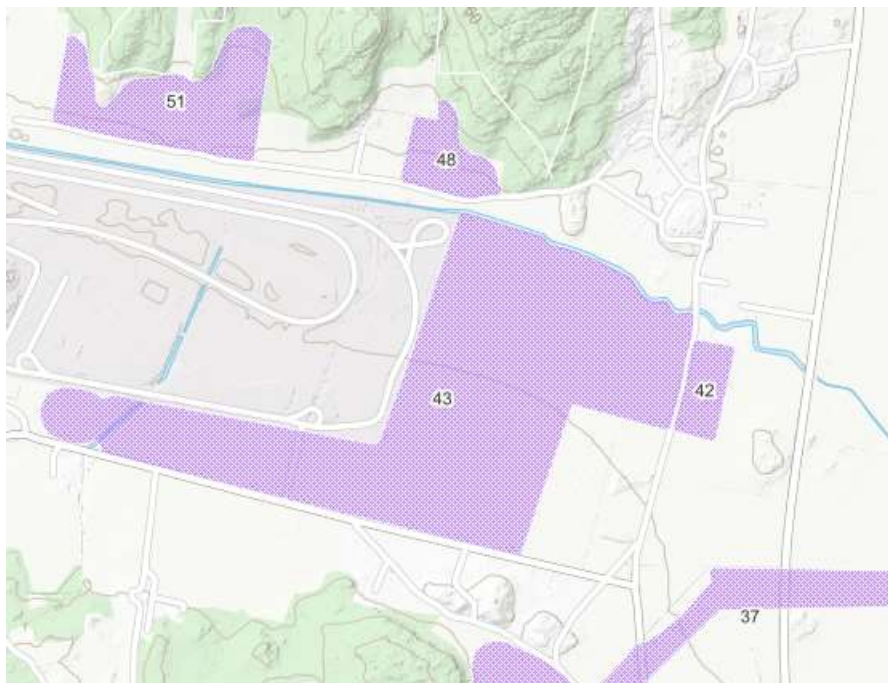
Område 39 - Öster om Säve kyrka (57 hektar)

Området ligger inom utredningsområde för ny bebyggelse. Flera mindre vägar och en kraftledning skär genom området. Höga ytvattenflöden finns i några stråk genom området vid skyfall. Området bedöms inte vara aktuellt att utreda vidare för framtida begravningsmark

➔ Ej lämpligt markområde

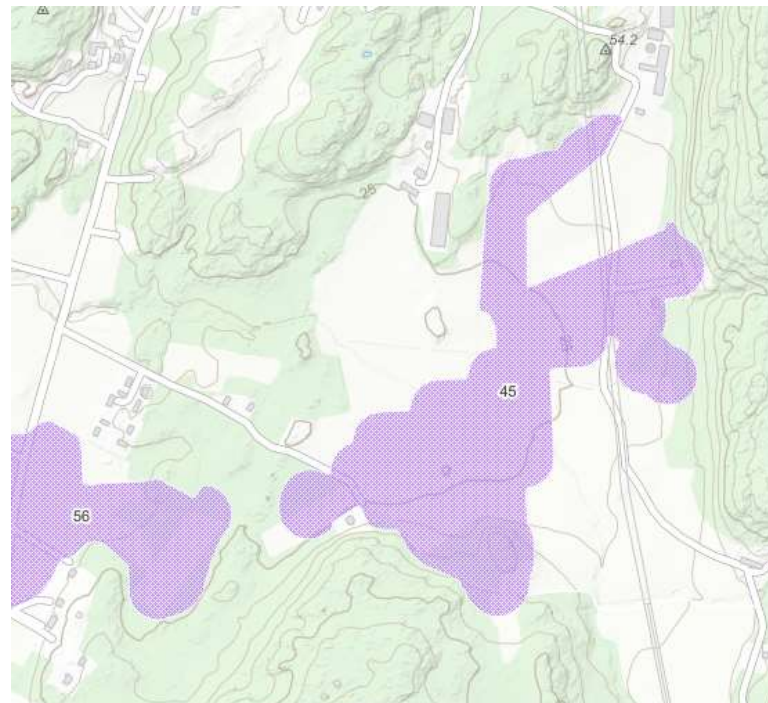
Område 43 - Vid halkbanan, Stora Holm (31 hektar)

Området är både utsatt för höga vattenflöden samt högt grundvatten vilket gör det mindre lämpligt som begravningsmark. Det kan också finnas ett högt inslag av störningar i form av buller från halkbanan samt en trafikövningsplats. Området har ingen naturlig inramning av landskapet. Bedömningen är att den inte är lämplig för vidare utredning för ny begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

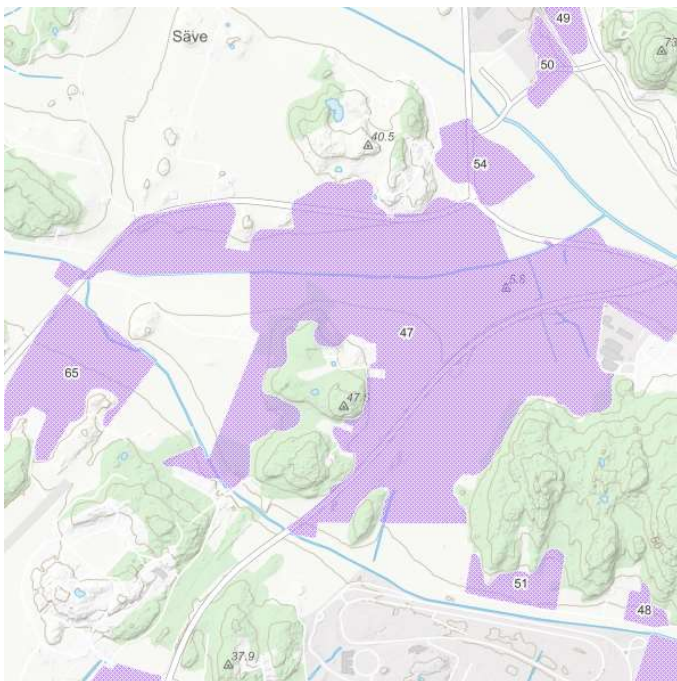
Område 45 - Sörslätt, norr om Säve (21 hektar)

Området ligger inom utredningsområde/planeringsreserv i översiktsplanen och har en låg tillgänglighet med allmänna kommunikationer. Stora delar av området får höga ytvattenflöden vid skyfall. Sammantaget är bedömningen att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark trots en vacker inramning i landskapet.

➔ Ej lämpligt markområde

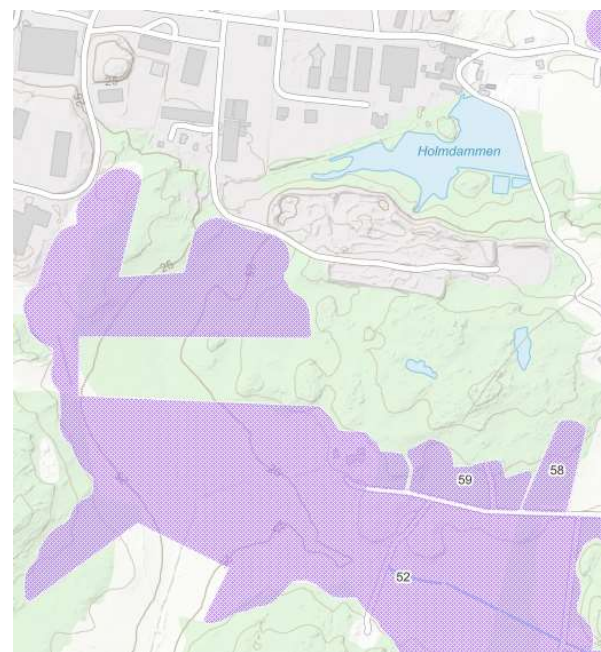
Område 47 - Kalshed, Säve (166 hektar)

Området ligger inom Riksintresse för totalförsvaret vilket gör att det inte är lämpligt att utreda vidare som möjlig begravningsmark i dagsläget. Eventuellt kan man ta en dialog med Försvarsmakten om det finns möjligheter att införa begravningsmark inom totalförsvarets riksintresse.

➔ Ej lämpligt markområde

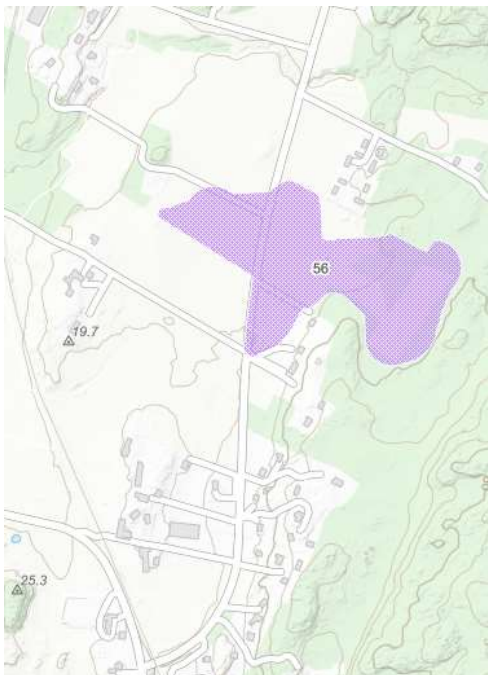
Område 52 - Huke/Björkhagen, väster om Tuve (109 hektar)

Översiktsplanen redovisar området som värdefullt kulturlandskap/kulturmiljö. Både norr och söder om området finns störande verksamhetsområden som även planerar att utöka sin verksamhet. Även om jordartskartan visar på ett bra jorddjup så finns mycket berg i dagen. En bra tillgänglighet till området kräver en ny anslutning mot norrleden. Bedömningen är att området lämpar sig bättre för annan verksamhet än som begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

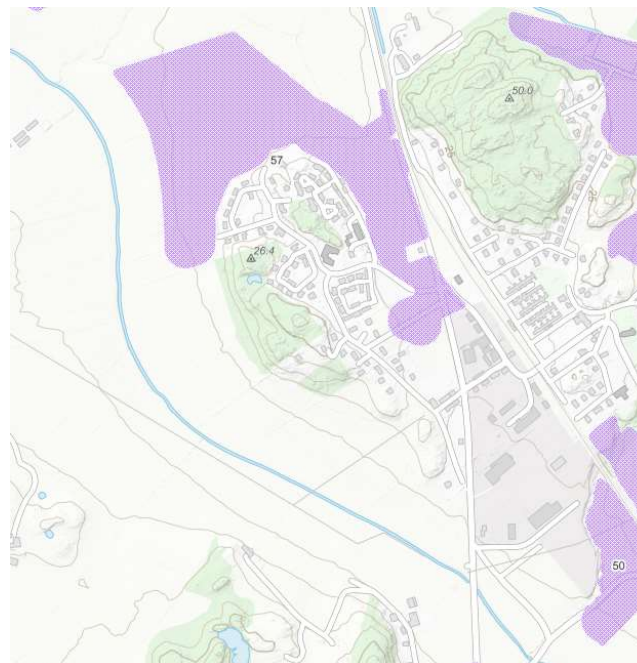
Område 56 - Gunnesby (9 hektar)

Potentiellt vacker placering mellan trädbestånd med utsikt mot odlingslandskap. Kongahällavägen skär genom området vilket leder till att sammanhängande ytor inte går att få till. Tillgängligheten med allmänna kommunikationer är i dagsläget låg. De östra delarna av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Området ligger inom utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i översiktsplanen. Sammantaget är bedömningen att området inte är lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

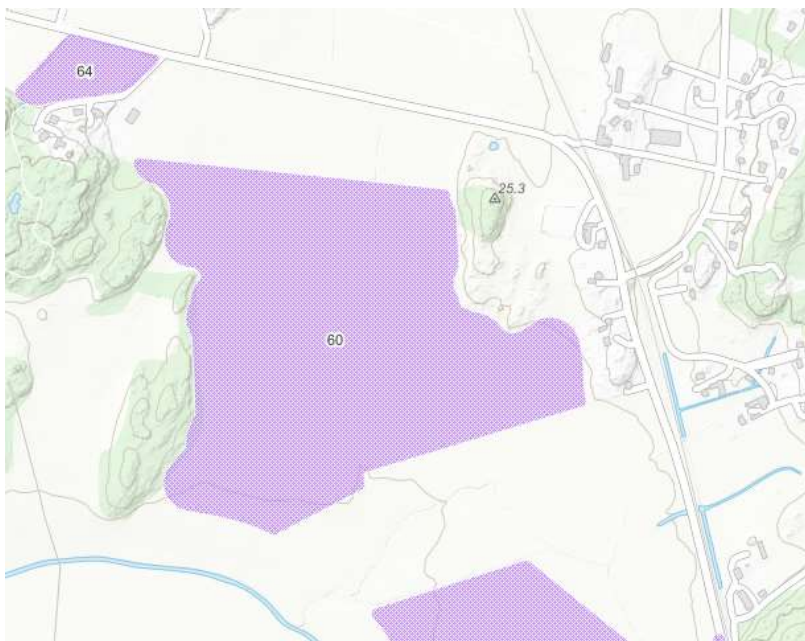
Område 57 - Tofter, Säve (21 hektar)

Området ligger delvis inom utredningsområde för blandad stadsbebyggelse i översiktsplanen. Det är även utpekad som ekologiskt känsligt område samt att transportled för farligt gods passerar. Det är svårt att få till bra sammanhängande ytor och påverkan på landskapsbilden bedöms bli stor. De norra delarna av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Marken har sämre geotekniska förutsättningar och den samlade bedömningen är att området inte lämpar sig för vidare utredning för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

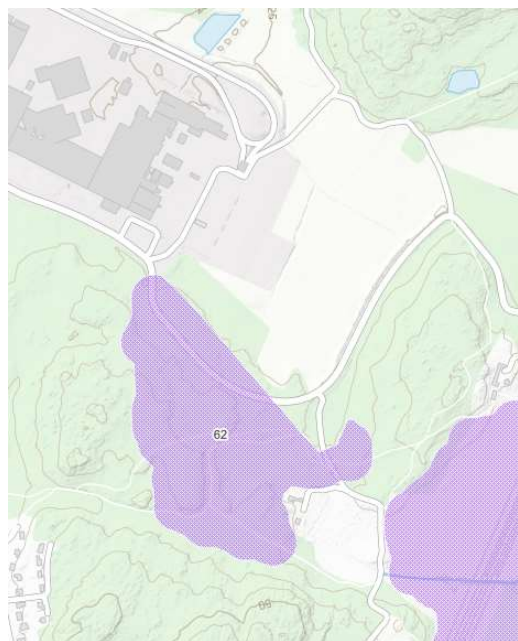
Område 60 - Gunnesby västra (32 hektar)

Området berör fyra olika riksintressen och är utpekade som ekologiskt känsligt område. Tillgängligheten med allmänna kommunikationer är låg. En förändrad markanvändning kommer att påverka landskapsbilden och riskerar att fragmentera både jordbruksmarken och landskapet. Sammantaget bedöms området inte vara lämpligt att utreda vidare för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Område 62 - Kättilsröd/del av Hisingsparken (17 hektar)

Området är en del av Hisingsparken som har stora värden för rekreation och friluftslivet. Här finns fin uppvuxen ekskog. Det främsta behovet för begravningsmark är att identifiera mark för kistgravsättning. Att kombinera kistgravar med stora träd och dess rotsystem är mycket svårt och ett tillräckligt stort antal kistgravar går inte att få fram utan åverkan på ekbeståndet. Tillfartsvägen skär genom området och är av lägre standard. Industri- och logistikverksamhet gränsar till området i väster och här finns även ett kolonistugeområde. Den samlade bedömningen är att området inte lämpar sig för vidare utredning för framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Område 63 – Lexby (12 hektar)

Området ligger inom programområdet för Säve flygplats och är därför inte lämpligt att utreda vidare.

ÖP anger förändrad användning verksamheter och ett utredningsområde för framtida väg/järnväg/spårväg går parallellt med Norrleden.

➔ Ej lämpligt markområde

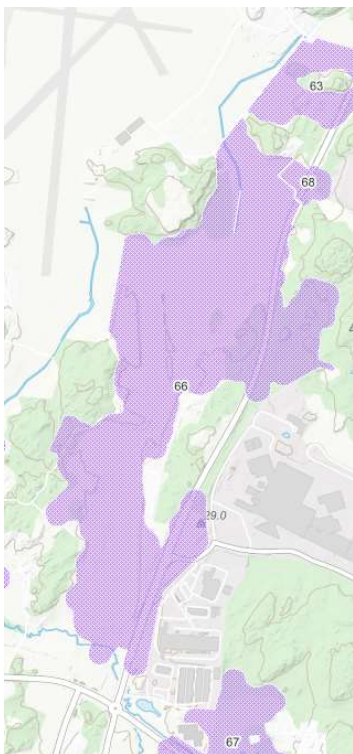
Område 65 - Solberg, norr om Säve flygplats (21 hektar)

Området ligger inom Riksintresse för totalförsvaret vilket gör att det inte är lämpligt att utreda vidare som möjlig begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

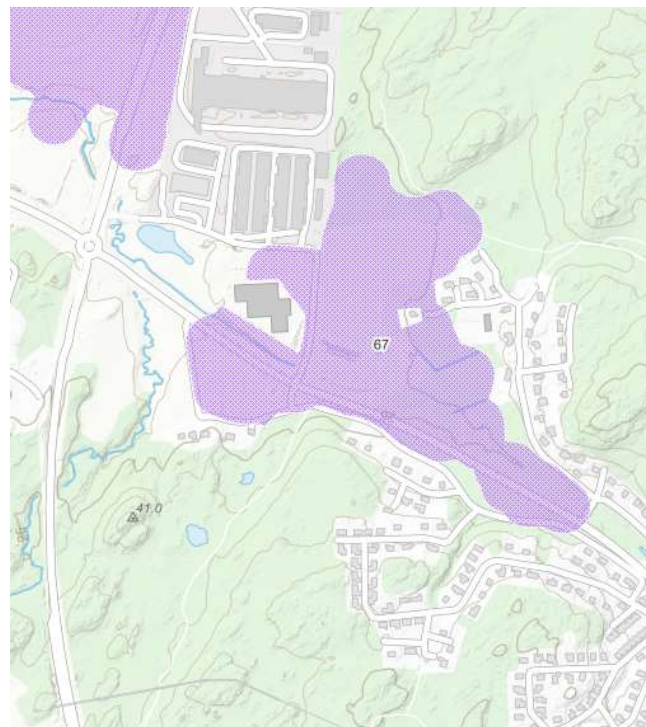
Område 66 - Östergärde/Lexby (115 hektar)

Inom området finns en större ridanläggning/galoppbana där avtalet löper över lång tid. Andra delar av området är planlagt för speedway, men där verksamheten inte är utbyggd. Det finns även ett flertal vägar som löper genom området och närheten till Säve flygplats och annan störande verksamhet medför en hel del buller. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt att utreda vidare för begravningsändamål.

➔ Ej lämpligt markområde

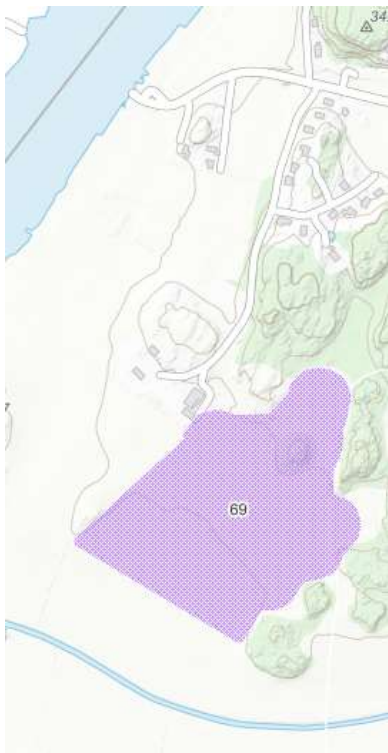
Område 67 - Östergärde, Helgered (21 hektar)

Området ligger på båda sidor av Björlandavägen. För att få till bra ytor för en ny begravningsplats behöver det vara sammanhängande ytor. Här finns även en mindre golfbana och en padelhall. Delar av området är sankt och omfattas av strandskydd kring vattendraget Osbäcken som leder till Björlanda och Klare Mosse. Även i de norra delarna redovisas höga ytvattenflöden vid skyfall. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

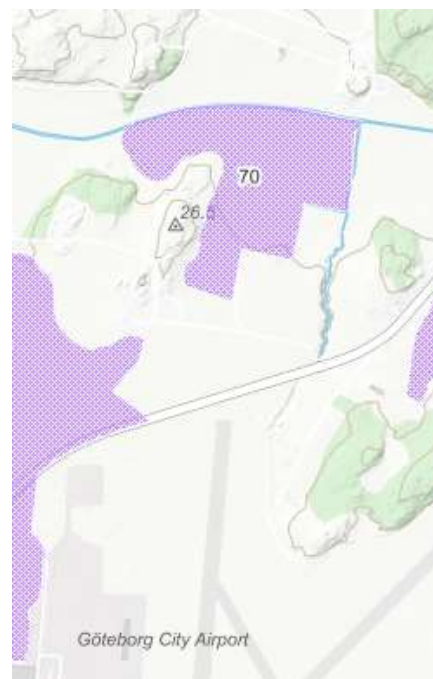
Område 69 - Brunstorp, söder om Kornhalls färja (12 hektar)

Området ligger svårtillgängligt ca 600 meter från Kornhallsvägen som i dagsläget har låg tillgänglighet med allmänna kommunikationer. Området är utpekad som ekologiskt känsligt i översiktsplanen och ligger låglänt nära Nordre älv. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

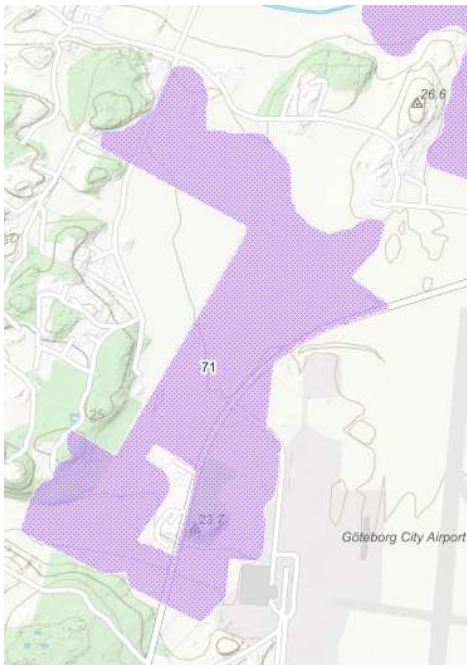
Område 70 - Åseby norra (18 hektar)

Delar av området ligger inom område med tillstånd för civilt flyg vilket stundtals kan leda till höga bullernivåer. Översiktsplanen redovisar riksintresse för högexploaterad kust samt ekologiskt känsligt område. Här finns även en bäck som mynnar ut i Nordre älv där delar nedströms kan riskera översvämning och höga vattenstånd. Marken visar på relativt höga ytavattenflöden vid skyfall. Avståndet till Kongahällavägen och allmänna kommunikationer är några hundra meter. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Område 71 - Åseby södra (49 hektar)

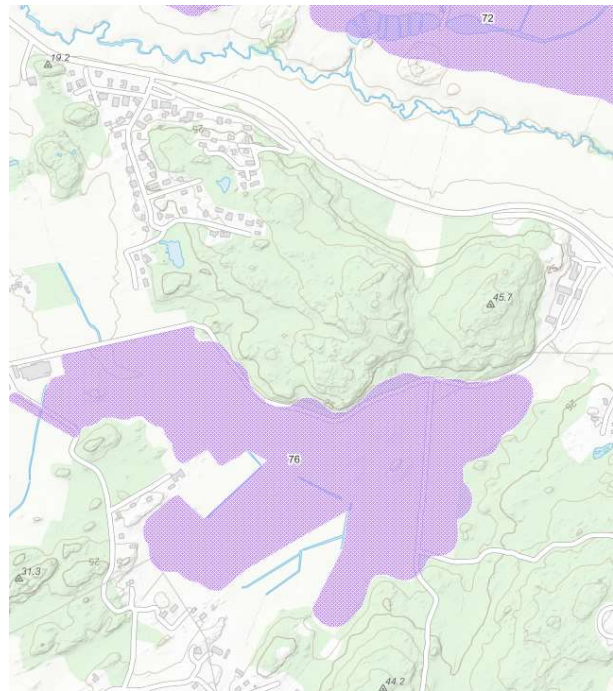

Här bedrivs aktivt jordbruk och det finns även en mindre verkstadsverksamhet. En väg skär genom området. Markområdet öster om vägen ligger alldeles intill Sæve flygplats vilket gör att endast området väster om vägen är intressant.

Översiktsplanen anger ekologiskt känsligt område och riksintresse för högexploaterad kust.

➔ Ej lämpligt markområde

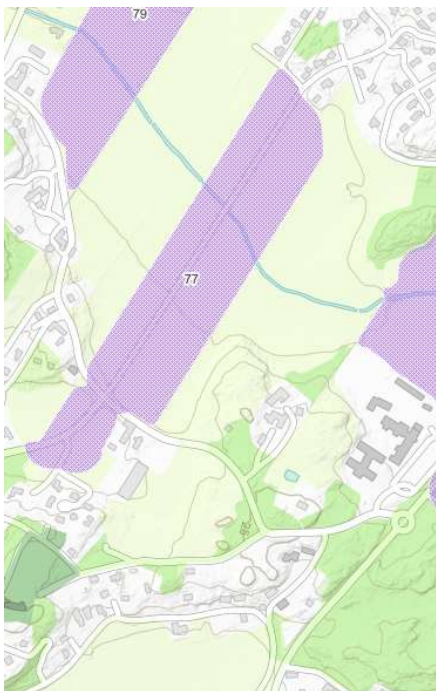
Område 76 - Lexby/Hede (42 hektar)

Området ligger inom utredningsområde för blandad stadsbebyggelse. Det finns ett flertal fornlämningar och ingår i ett större område med värdefull kulturmiljö och kulturlandskap. Det finns ett befintligt lantbruk och en ridanläggning. Delar av området kan drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Den samlade bedömningen är det inte går att föregå planeringen av utredningsområde för blandad stadsbebyggelse och att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

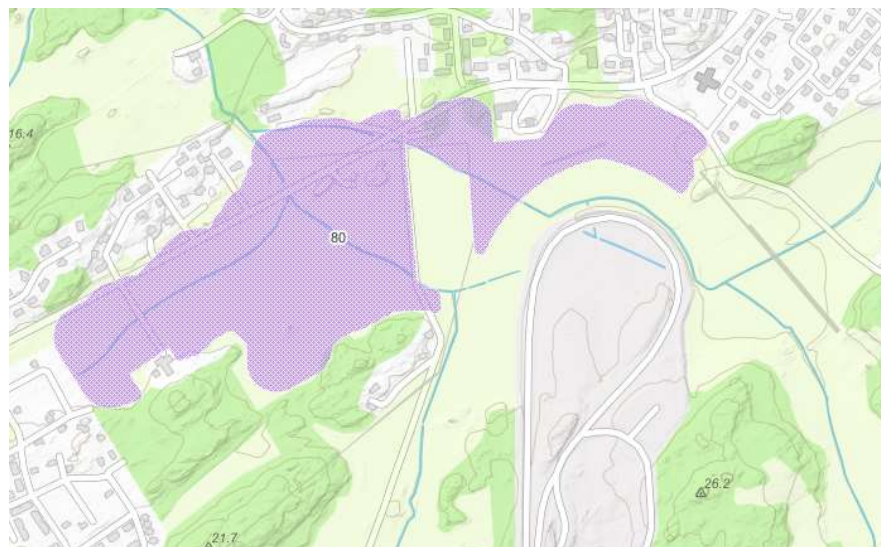
Område 77 – Björlanda (11 hektar)

Området ligger i ett större sammanhängande område med jordbruksmark. En etablering här kan fragmentera jordbruksmarken och landskapet. En väg och en bäckravin skär rakt genom området vilket gör att det kan bli svårt att få ihop sammanhängande ytor. Stora delar av området kommer att drabbas av stora ytvattenflöden vid skyfall. Avståndet till Kongahällavägen och allmänna kommunikationer är långt. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

→ Ej lämpligt markområde

Område 80 - Lilleby östra (21 hektar)

De norra delarna omfattas av riksintresse för kulturmiljövård. Ett par vägar skär genom området och några mindre grupper med bostäder ligger som öar. Öster om området ligger Volvos testbana som kan innebära störningar i form av buller. Det finns ett par vattendrag som går genom området och vid skyfall så räknar man med höga ytvattenflöden kring dessa. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

→ Ej lämpligt markområde

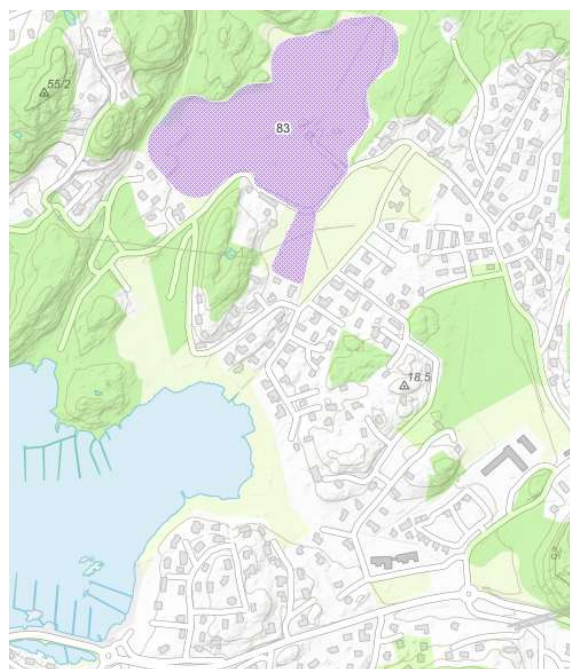
Område 82 - Lilleby västra (15 hektar)

Området är utpekad som värdefullt kulturlandskap och kulturmiljö och ligger inom riksintresse för högexploaterad kust. En väg skär genom området vilket gör att det blir svårt att få ihop sammanhängande ytor. Översiktsplanen har pekat ut två skyfallsleder över området och simuleringar visar på höga vattenflöden vid skyfall. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Område 83 – Hästevik (9 hektar)

Delar av området är utpekad som värdefullt kulturlandskap och kulturmiljö samt ekologiskt känsligt område i översiktsplanen och ligger inom riksintresse för högexploaterad kust. I ytterkanten på området finns ett par fornlämningar. Avståndet till Hjuviksvägen och allmänna kommunikationer är långt. Här finns också ett antal fotbollsplaner. Vid skyfall kommer delar av området att drabbas av höga ytvattenflöden. Den samlade bedömningen är att området inte är lämpligt som framtida begravningsmark.

➔ Ej lämpligt markområde

Steg 3. Sammanställning och prioritering av områden identifierade i steg 1 och 2

Sammanställning

Följande områden med icke-jordbruksmark bedömdes lämpliga att utreda vidare efter steg 1;

- Norr om Gerrebacka (område C), cirka 30 hektar
- Rösered (område K), cirka 10 hektar

Följande områden med jordbruksmark bedömdes lämpliga att utreda vidare efter steg 2;

- Bingared/Rågården (område 7)
- Hovgården (område 72)

Ett område som tidigare uteslutits blev intressant igen efter ett politiskt beslut där ett planarbete inte startades;

- Skogome östra och västra (område E och F), cirka 20 + 10 hektar

Prioritering

Förstahandsalternativ;

- Skogome östra och västra (område E och F)
- Norr om Gerrebacka (område C)
- Rösered (område K)

Andrahandsalternativ

- Bingared/Rågården (område 7)
- Hovgården (område 72)